

XIV.

Ad 2002.

1893.

Venerabiles Fratres, et Filii in Christo Dilectissimi!

Illustrissimo et Reverendissimo Francisco Sláby Ecclesiae Cathedralis Nostrae Praeposito Maiore, electo Episcopo Dulmensi, Abbate B. M. V. de Bóly Vicario Nostro Generali, et Caussarum Auditore die 19-a Julii a. c. post diuturnam, et patienter toleratam infirmitatem e vivis evocato, de munere Vicarii, et Causarum Auditoris Generalis providendum est.

Quamquam enim inde ab initio ingressus Nostri in Dioecesim hanc Quinque-Ecclesiensem et per annos ferme 16 nihil Nobis antiquius erat et charius, quam negotia dioecesana cumprimis administrativa per Nosmetipsos exequi et expedire, cum tamen praemetuamus ne ingravescente quotidie magis negotiorum multitudine, et difficultate proveciore praecipue iam aetate caussarum onere opprimamur, porro etiam necesse sit non raro a loco residentiali Nostro Nos abesse, ac etiam extra fines Dioeceseos versari, ne quacumque ex causa executio Sacri Ministerii impedita sit, aut negotiorum dioecesanorum pertractatio moram patiatur, de Vicario designando sollicitos Nos esse oportet.

Itaque ad exemplum Praedecessorum Meorum, post fusas ad Deum et Immaculatam Deiparam Virginem preces: Reverendissimum Dominum Antonium Walter, Ecclesiae Cathedralis et Nostrum a latere Canonicum, Cancellariae Nostrae dioecesanae Directorem Nostrum in Spiritualibus Vicarium, Officiale item, sive Caussarum Auditorem Generalem vigore Decreti sub ./. creavimus, nominavimus, et constituimus, prout etiam constitutum esse per praesentes, Venerabili Capitulo et Clero Nostro significamus: omnes in Domino hortantes, et omnibus Auctoritate Nostra ordinaria praecipientes, ut praenominatum Nostrum in Spiritualibus Vicarium, Officiale item, sive Caussarum Auditorem Generalem pro tali agnoscere, revereri, mandata et ordinationes eius, ut Filios obedientiae decet, exsequi, eidemque in rebus officii sui debitam obedientiam praestare debeatis, abundantius habentes eum, velut curas Nostras sustinentem, in charitate propter opus Domini, quod operabitur in vobis, onusque humeris eius impositum obsequio vestro alleviantes.

Interim cum Nos, quamdiu Deus vires dederit, pro Christo laborare, et muneri Nostro Nos' impendere porro quoque velimus: Vicarius constitutus ordinarie tantum tempore absentiae Nostrae munere suo fungetur, nisi eidem etiam tempore praesentiae aliqua committenda censuerimus.

Datum in Thermis Carolinis, die 1-a Augusti, Anno 1893.

2002

1893

FERDINANDUS DULÁNSZKY

DEI MISERICORDIA ET APOSTOLICAE SEDIS GRATIA ECCLFSIAE QUINQUE-ECCLESIENSIS EPISCOPUS,
SACRATISSIMAE CAES. ET REG. APOSTOLICAE MAIESTATIS ACTUALIS INTIMUS STATUS CONSILIARIUS,
INSIGNIUM ORDINUM CORONAE FERREAE I. CL. ITEM FRANCISCI JOSEPHI MAGNAE CRUCIS EQUES,
COMMISSIONIS REGNICOLAR.S CONSERVANDIS MONUMENTIS ARTIS SOCIUS, SS. THEOLOGIAE DOCTOR
COLLEGIATUS.

REVERENDISSIMO DILECTO NOBIS IN CHRISTO FRATRI

ANTONIO WALTER

CATHEDRALIS ECCLESIAE NOSTRAE CANONICO, CANCELLARIAE EPISCOPALIS DIRECTORI, ABBATI S. CRUCIS
DE MÁGOCS etc.
SALUTEM IN DOMINO SEMPITERNAM.

Ad regendam sanctam Ecclesiam Quinque-Ecclesiensem, non certe Nostris meritis, quae nulla sunt, sed sola dignatione divinae misericordiae vocati et constituti dum creditum imbecillitati Nostrae ministerium, ut adusque semper pensitamus, et mentem ad episcopalis muneris gravitatem dirigimus, confidimus quidem, quod tametsi Deus infirma eligit, gratiam tamen petentibus tribuat, mittens auxilium suum de Sancto, quo consilium confirmat, et conatus ac labores foecundat, fateri tamen cogimur Nos omnibus et singulis negotiis pro merito semper prospicere hoc minus posse, quod multas et varias occupationes non raro etiam absentiam a loco Residentiae poscentes, et alia impedimenta praevideamus et experiamur. Jubente itaque operis magnitudine et varietate, oneris item gravitate, ad exemplum Praedecessorum Nostrorum de stabili adiumento, quo onus pastoralis Nostrae sollicitudinis sublevetur, Nobis providere, atque e gremio Sacri Nostri senatus, venerabilis quippe Capituli Cathedralis Ecclesiae Nostrae unum in partem laborum adseiscere decrevimus, qui vice Nostra fungeretur. Quia autem Dilectio Vestra reverendissima infucata pietate, morum clericalium probitate, fidelitate, zelo, longaeva in procurandis negotiis dioecesanis dexteritate et indefessa industria qua Canonicus, et antea s. Sedis Consistorialis Notarius, tum Secretarius, et nunc quoque qua Cancellariae dioecesanæ Director rite exercitata et apprime versata fiduciam Nostram iure pleno et optimo emeruerit: idcirco Eandem vigore praesentium Nostrum in Spiritualibus Vicarium, Officiale item, sive Caussarum Auditorem Generalem creamus, nominamus et constituimus, firma in Domino spe freti, Dilectionem Vestram Reverendissimam, de cuius egregia in omne opus bonum promptitudine luculenta sunt documenta providum fore gravissimi Nostri Episcopalis muneris Cooperatorem. Ambitum vero collatae Eidem vicarialis potestatis in sequentibus defigere et constituere Nobis visum est.

1. Subdelegamus omnes absque ulla exceptione pro foro externo a Sancta Sede Apostolica anno Millesimo octingentesimo septuagesimo septimo Kalendas Julii datas, et omni quinto anno episcopatus Nostri successive renovatas facultates, demtis tamen iis, quae sub numeris 12., 13., 14., 15. et 18. continentur.

2. Subdelegamus item omnes absque ulla exceptione facultates a sacra poenitentiaria pro foro interno Nobis concessas, et successive quovis quinquennio renovatas, ita, ut iis pro foro conscientiae etiam extra actum sacramentalium confessionum pro re nata uti valeat. Tenores harum et priorum facultatum iam sub numero Circularium dioecesanorum 2211 de anno 1877 diei 11-ae mensis Novembris publicatos hisce advolvimus.

Tribuimus potestatem ecclesias, capellas, altaria, oratoria cultui divino deputata, item imagines, statuas, vexilla, vestes ac paramenta ecclesiae, necnon coemeteria benedicendi, eaque post benedictionem nefors profanata ac polluta rursus reconciliandi, atque ad has functiones alios etiam Sacerdotes deputandi;

3. a casibus seu peccatis quibusvis et quomodolibet Nobis reservatis absolviendi, facultatemque hanc aliis quoque approbatis Confessariis subdelegandi;

4. approbandi, praemisso semper eorum examine, confessarios e Clero sive seculari, sive regulari, et approbatis exercitium iurisdictionis in Sancto Poenitentiae Tribunali impertiendi, ac justa e causa revocandi; Neopresbyterorum tamen examen et approbationem Nobis reservamus;

5. dispensandi ab observatione dierum festorum, praecipue intuitu laborum urgente necessitate;

6. examinandi promovendos ad SS. Ordines tam minores, quam maiores, eosque approbandi, vel reiiciendi;

7. praesentatos a patronis ecclesiarum, in synodali examine approbatos, Nobis a Sede Nostra absentibus, canonice instituendi, et pro cura animarum deputandi; rectoribus ecclesiarum parochialium infirmis, aut alia e causa insufficientibus, subsidiarios adjungendi; sacerdotes etiam extra Dioecesim ad tempus dimittendi, dummodo curae spirituali provisum sit; parochis de Cooperatoribus et vacantibus parochiis de Administratoribus, nisi res moram non patiat, Nosipsi providebimus;

8. dispensandi iustis e causis in bannis, matrimonio praemittendis, nec non in impedimentis sic dictis impredientibus, in quibus Epipi iure proprio dispensant;

9. approbandi testamenta Clericorum, dummodo Canonici, Abbates, vel Praepositi non fuerint, aut, ubi opus est, executores instituendi;

10. in delinquentes, praesertim denunciatos et accusatos, exceptis tamen Canonicis, quorum causas Nobis reservamus, inquirendi, et servato iuris ordine animadvertendi;

11. litteras formatas dictas, commendatitias et testimoniales nomine Nostro exarandi;

12. pias foundationes praescriptis sub conditionibus, et cautelis acceptandi, approbandi et confirmandi;

13. rationes de pecuniis sacris ecclesiarum et piarum foundationum super-revidendi, approbandi vel reiiciendi;

14. dispensationes in impedimentis matrimonialibus a S. Sede Aplica impetratas exequendi;

15. cognoscendi et decidendi omnes causas et controversias ad forum

contentiosum pertinentes, praemissa tamen in causis depositionis, et privationis beneficiorum, item in vincularibus, poenalibus aliisque gravioribus Causis Nostri informatione, ac pro re nata actis processualibus Nobis substratis; item sententias in Consistorio latas executioni dandi, verbo omnia ad iustitiam administrandam legalia media adhibendi, volentes, ut ea quidem, quae ad iurisdictionem contentiosam spectant, solito more in Consistorio, collatis cum Assessoribus S. Sedis Consistorialis consiliis, tractet, expediatque, exceptis utique iis, quae sub proprio Nostro praesidio decisa fuerint, statuantes una, ut porro quoque in Consistorio tractentur negotia, diversarum foundationum, cassarum item et rationum, quod quidem grave rei momentum urgentius postulat;

16. iurisdictionem in Regulares utriusque sexus ad exigentiam decretorum SS. Conc. Tridentini; voluntatem puellarum ad habitum religiosum, vel ad professionem admitti postulantium explorandi; facultatem pro ingressu ad Claustrum Sanctimonialium pro rebus tantum necessariis officialibus, artificibus concedendi; demum

17. in casu urgentis necessitatis, seu quoad certa tantum obiecta, seu generatim, ad tempus tamen, cum annutu et nomine Nostro substituendi alium, sive Pro-Vicarium.

Caeterum mandamus, et praecipimus, ut omnes et singuli Episcopali Nostrae iurisdictioni obnoxii, Dilectionem Vestram Rsmam, Nostrum in spiritualibus Vicarium, Officiale item, sive Causarum Auditorem Generalem agnoscant, suspiciant, et Eidem, ut par est, propter Deum & conscientiam obediant.

In quorum fidem hasce manus propriae subscriptione et maioris sigilli Nostri munimine roboratas exaravimus Litteras.

Datum in Thermis Carolinis, die 1-a Augusti, Anno Domini 1893.

Ferdinandus m. p.

episcopus.

2200

1893

(Ssmus Dnus
Leo XIII. PP.
catholicis
docentibus
apostolicam
benedictionem
impertitur)

Breve apostolicum, per Ssmum Dnum Leonem XIII. PP. ad Franciscum Komlóssy, capellanium pontificium ad honores extra urbem, scholarum A-Dioecesis Strigoniensis superiorem inspectorem clementissime directum, in quo Sua Sanctitas pro votis docentium catholicorum ex incidenti iubilaei semisaeularis episcopalis depromtis gratias agens, iisdem docentibus et publi scholasticae apostolicam benedictionem impertiri dignatur, in versione hungarica ea, qua par est, homagiali reverentia hisce publico cum eo, velint DD. Curati eiusdem tenorem cum docentibus communicare.

XIII. LEO PÁPA.

Kedves Fiunk, üdvöt és apostoli áldást!

Nem kételkedhetel azon, hogy mennyire kedvesek voltak nekünk azon szerencsekívánatok, melyeket püspökségünk ötvenedik évfordulója alkalmából a Te

közvetítésed által Magyarországból oly számos hívónk irántunk kifejezni iparkodott. És pedig annál kedvesebb volt előttünk a tiszteletnek eme kifejezése, mivel azon kedves fiaink a tanítói hivatással foglalkoznak. Mert ha az emberek minden osztályánál szeretjük és kedvesen fogadjuk eme törekvéseket, még inkább kedvesebb az, ha oly férfiak részéről történik, kiknek szavát és példáját az ifjuság követi, mely azok által a tudományokra és jó erkölcsökre képeztetik. Miután pedig ők azt óhajtották, hogy hódolatuk általad jöjjön a mi tudomásunkra, Mi is azt óhajtjuk, hogy Te általad legyen nyilvánvalóvá a jó indulat és szívünk szeretete, mellyel őket és hivatalukat általunkaroljuk. Szívünk hasonló érzelmeit akarjuk kifejezni, az esztergomi egyházmegye kegyes növendékeinek is, kik összegyűjtötték amaz ajándékot, melyet Te nekünk felajánlottál. Végre teljes szerencsét kívánva, úgy az említett tanítókra és tanuló ifjuságra, valamint Reád is kedves fiam szeretettel adjuk Apostoli Áldásunkat.

Kelt Rómában szent Péternél, 1893. július 29.

XIII. LEO PÁPA.

2201

1893

Vallás- és közokt. m. kir. ministertől. 35774. szám. A bécsi és német nagykövetségnek a közös külügyminister urhoz intézett jegyzék irata szerint az itteni lelkészi hivatalok által kiállított és Németországban való használatra szánt anyakönyvi kivonatok gyakran nincsenek ellátva az anyakönyvvezető feletti felügyeletre hivatott illetékes első fokú politikai közigazgatási hatóság hitelesítési záradékával, a mit pedig a hatóságok és közhivatalnokok által kiállított vagy hitelesített okiratok hitelesítése tárgyában a német birodalommal 1880. február hó 25-én kötött és u. a. évi XXXVI. t. czikkkel becikkelyezett szerződés III. czikke kötelezőleg előír, s mely hitelesítési záradék hiányából az illető, különösen házasulni kívánó felekre nézve gyakran csak hosszadalmas és költséges utánjárással pótolható joghátrány háramlik.

Ily esetek jövőben ismétlődhetésének megakadályozása czéljából szükségesnek látom a főtiszt. Főhatóságot tiszteletteljesen azíránt megkeresni, hogy a lelkészi hivatalokat az idézett törvény pontos megtartására utasítani méltóztassék. Kelt Szepes-Mindszent, 1893. augusztus hó 14-én. *Gróf Csáky.*

2202

1893

Ha a község valamely hitfelekezetnek egyszer már pénzbeli segélyt adott, bármely más felekezetnek segély iránti kérelmét érdemileg el nem utasíthatja.

Ez a kijelentés foglaltatik a m. kir. belügyministeriumnak P. vármegye közigazgatási bizottságához 1893. ápril 3-án 27663. sz. a. intézett következő határozatában:

A m. évi okt. 13-án tartott ülésében 1763. sz. a. hozott határozatát, mellyel a P. község képviselőtestülete által 1891. decz. 18-án 46/kgy. sz. a. hozott

(De extractibus matricularibus ad oras externas requisitis per jurisdictionem politicam authenticandis.)

(Hitfelekezetek községi segélyezéséről.)

határozatát, mely szerint a községi képviselőtestület D. Antal k.k—i r. kath. plébános, mint a p.k—i és t—i r. kath. hitfelekezeti iskolák igazgatója, azon kérelmének nem adott helyt, hogy ezen hitfelekezeti iskolák a községi pénztárból aránylagos segélyben részesíttessenek, helybenhagyatott s illetve nevezett plébános a községi képviselőtestület határozata ellen benyújtott felebbezésével elutasított, D. Antal k.k—i r. kath. lelkész folyamodványa folytán, a vallás- és közoktatásügyi minister úr meghallgatása után, felülvizsgálván, mindkét határozatot hatályon kívül helyezem, és felhivom a közigazgatási bizottságot, utasítsa P. község képviselőtestületét, hogy a k.k—i r. kath. plébánosnak a p. k-i és t-i róm. kath. hitfelekezeti iskolák javára a községi pénztárból aránylagos segély engedélyezése iránt benyújtott kérvénye érdemében hozzon a törvény értelmében újabb határozatot, s azt az érdekelteknek szabályszerűen kézbesíttesse, a felebbezési határidő leteltével pedig azt a vármegye törvényhatósági bizottságához jóváhagyás végett terjeszsze be. Mert P. község képviselőtestülete 1891. évi nov. 24-én 40/kgy. sz. a. hozott határozatával a p—i ág. evang. egyházközségnek ujonnan emelt iskolája építési költségeinek fedezésére a községi pénztárból egyszer s mindenkorra 200 frtnyi segélyt szavazott meg s annak kiszolgáltatására a községi előljáróságot utasította; már pedig az 1868. évi LIII. t.-cz. 23. §-a szerint különböző vallásfelekezetek által lakott községben és városban, mely házi pénztárából egyházi czélokra vagy valamely felekezeti iskola javára segélyt szolgáltat ki, e segélyben igazságos arány szerint minden ottan létező vallásfelekezet részesítendő, következésképen a k.k—i róm. kath. plébános jogosan igényelheti, hogy a p.k—i és t—i róm. kath. hitfelekezeti iskolák is, melyek közül a t—inak sem mellékhelyisége, sem udvarkerítése nincs és pénzhiányában nem is készíthető, igazságos arány szerint részesíttessenek a községi pénztárból segélyben.

2203

1893

(Commendatur opus Ant. Nemes „A Nagyboldogasszonyról nevezett budavári főtemplom története és leírása.”)

Egregium opus Dris Antonii Nemes, cooperatoris arcis Budensis sub titulo „A Nagyasszonyról nevezett budavári főtemplom története és leírása“ nuperrime typis vulgatum et insertis 52 imaginibus illustratum praesentibus benevolae Cleri mei dioecesani attentioni commendans, una philyram praenumerationalem pro opere isto comparando cuivis districtui in uno exemplari subjungo cum eo, velint DD. districtuum VADiaconi philyras istas pro re nata immediate ad auctorem operis remittere.

2204

1893

(Concursus pro statione docentis in Fadd.)

A f a d d i r. kath. népiskolánál egy osztálytanítói állomásra f. é. szept. 8-ig pályázat hirdettetik. Javadalma: havi részletekben fizetendő 360 frt o. é. készpénz és egy szobából álló lakás fűtéssel. Kötelme: a reábizandó iskolában tanítani s a kántori teendőkben rendszeresen segédkezni és épen ezért óhajtandó, hogy a

pályázók személyesen jelentkezzenek s énekképességeket bemutassák. Jelentkezés a faddi r. kath. iskolaszéki elnökségnél történhetik.

2205

1893

A felső-íregghi r. kath. népiskolához osztálytanító kerestetik. Díjazás 150 frt mit a hitközség fizet, élelmezés mit a kántortanító ad, esinos szoba. Tan- nyelv magyar. Folyamodványok — záros határidő nélkül — az iskolaszék elnöké-
(Concursus pro statione docentis Felső-íreggh.)
hez nyújtandók be.

2212

1893

Izsépen a róm. kath. népiskolánál egy segédtanítói állomásra f. évi szept. 15-ig pályázat hirdettetik. Javadalmazás: 360 frt évi készpénzfizetés, mely utólagos negyedévi részletekben lesz a község által fizetve és 6 öl kemény tüzelőfa, melyet a község hordat be, de annak felapritása a tanítót terheli, úgy szintén a tanterem fűtése is e 6 öl fából a tanító által eszközöltetik. Lakása áll: két szoba, konyha, éléskamara, pincze, pajta, nyári konyha, istálló és a házhoz tartozó kert. Kötelessége: a reábizott osztályt és az ismétlősöket (melyért külön 21 frt díj jár) önállóan tanítani és minden kántori teendőben segédkezni. Csak tanképesített egyé- nek pályázhatnak. Az állomás azonnal elfoglalandó. Tannyelv: horvát-magyar. A felszerelt kérvények az izségi róm. kath. iskolaszéki elnökséghez küldendők. Posta helyben. Baranya megye, via Mohács.
(Concursus pro statione subdocentis in Izsép.)

2245

1893

A keszüi plébániához tartozó Kökény fiókközségben a kántortanítói állomás lemondás folytán megüresedvén, arra f. évi szeptember 28-ig pályázat hir- dettetik. Az állomás jövedelme: 1. Kényelmes lakás melléképületekkel és körülbelül $\frac{1}{4}$ hold kerttel; 2. a községi birótól utólagos negyedévi részletekben 400 frt kész- pénz; 3. minden házaspártól (körülbelül 140) — kivéve a pusztaiakat — 4 liter bor, mely esetleg 40 krajezáron megváltatik; 4. $5\frac{1}{2}$ öl kemény hasábfa, melyből az iskolát is fűtteti; 5. a temetésnél esetleg végzendő bucsuztatóért 50 kr. Elő- nyére leend a pályázónak, ha időközben kántori próbára megjelenik. Tannyelv: horvát-magyar. A kellőkép felszerelt folyamodványok az egyházkerületi tanfelügye- lőséghez Bodonyba (u. p. Baranya-Baksa) küldendők.
(Concursus pro stat. cant. doc. in Kö- kény.)

2246

1893

Lancsukon, (Baranyamegye) a III. és IV. oszt. róm. kath. tanítónői állo- más betöltendő. Fizetése: 300 frt o. é. és 2 öl kemény hasábfa. Lakásul: 2 szoba, 1 konyha melléképületekkel. A kézimunka külön órákban és külön tandíj mellett tartandó. A tannyelv német és magyar. A kérvények szeptember 24-ig főt. Eber- ling Mátyás esperes urhoz küldendők Babarczra.
(Concursus pro stat. doc. in Lancsuk.)

(Personalia.)

Josephus Klein, cooperator Paksensis praesentatus est parochus Lengyelensis; Joanne Nagy, vicario Pécsváradensi ob infirmitatem ab hoc munere relevato nominatus est vicarius Pécsváradensis Gabriel Svetics, cooperator ibidem. Missi sunt cooperator: Ludovicus Liebbald ad Paks; Fuchs Guilielmus e Rác-Petre ad Abaliget; Stephanus Takács administrator Lengyelensis ad Rác-Petre.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 25. Augusti 1893.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XV.

2381

1893

Die 12. Septembris a. c. pie in Domino obiit J o a n n e s N a g y sacerdos (Mors Joannis Nagy.)
dioecesanus, qui a. 1862. natus, a. 1884. presbyter ordinatus, ab a. 1890. vicarium
parochi Pécsváradensis egit et paulo ante obitum valetudinem curaturus ad Hird
recessit.

Cuius animam consuetis sacerdotum divecesanorum suffragiis commendo.

2382

1893

DECRETUM

S. CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE PRO NEGOTIIS RITUS ORIENTALIS.

In variis catholici orbis regionibus, in quibus diversorum rituum fideles (Communio
permixti inveniuntur, deplorandum sane est saepe saepius nonnullos proprii ritus in ritu alieno
Ecclesia et sacerdote destitutos manere. Ex quo fit ut quidam ex illis propriae permissa.)
devotioni satisfacere, nec non christianae vitae fervorem per Sacramentorum fre-
quentiam conservare et augere desiderantes, ex difficultate S. Communionem sumendi
in proprio ritu, a S. Sede privilegium communicandi in ritu alieno etiam extra
casus a iure permissos continuo expostulent; alii vero quam plurimi propter eam-
dem rationem inducantur potius ad diuturnam Sacramentorum incuriam cum maximo
eorum vitae spiritualis detrimento.

Hisce recursibus ac malis effectibus permota haec S. Congregatio de Pro-
paganda Fide pro negotiis ritus Orientalis per opportunum aliquod ac salutare
remedium iisdem occurrere voluit. Hinc, de consilio Emorum Patrum praedictae
S. Congregationis, SS. D. N. Leo PP. XIII., referente R. P. D. Augustino Archiep.
Larissensi S. Congregationis de Prop. Fide Secretario in Audientia diei 2. Iulii
anni 1893. sequens decretum edi et expediri mandavit, nimirum:

Quo utilius frequentia promoveatur SS. Sacramentorum, quae efficacissima
sunt media a Christo Domino instituta ad procurandam salutem animarum, et quo
opportuni duplex illud praedictum inconveniens de medio tollatur, omnibus fide-
libus cuiuscumque ritus, sive latini, sive orientalis, degentibus in locis, in quibus
non sit ecclesia aut sacerdos proprii ritus, facultas in posterum a S. Sede conce-
ditur SS. Communionem, non modo in articulo mortis et pro paschali praecepto
adiplendo, sed etiam quovis tempore devotionis gratia, iuxta ritum Ecclesiae exis-
tentis in praedictis locis, dummodo catholica sit, recipiendi.

Rmis ordinariis committitur officium ut praesentis decreti notitiam ad suum
quisque populum pervenire faciat.

Datum Romae ex aedibus eiusdem S. Congnis die 18. Augusti 1893.
Pro Emo Card. Praef. † F. Augustinus Archiep. Larissen. Aloisius Vecchia Secretarius.

2383

1893

(Commenda-
tur opus
decorandi
sepulchri
p. m. Pii
PP. IX.)

Ex ephemeridibus notum vobis suppono, Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi! quanta aemulatione fideliā ex undique pietas immortalem memoriam Pii P. IX. per id praecique recolendam commendavit, ut monumento sepulchrali, quod ossa cineresque tanti Pontificis recondit, condigne decorando operam navare et promovendo huic pio operi coalitam Romae sodalitatē praeesse voluerit.

Socii huius sodalitatē promotores sunt, qui in emolumentum operis quinque libellas; cooperatores, qui unam libellam; oblatores, qui summulam una libella minorem offerunt, habituri lucrum spirituale et fructibus ss. Missae sacrificiorum, quae dicta sodalitas in ecclesia S. Laurentii Romae quovis mense semel pro vivis, semel pro defunctis membris celebranda curat.

Nullus dubito, quin plurimi vestrum sint huic pio operi nomen daturi, aliosque et fidelibus laicis eidem aggregaturi, ut deceat et opertet filios, qui beneficia patris per honorem amoremque vivo exhibitum haud satis putant repensa, nisi mortuo quoque tenera sepulchri cura pietatis obsequium, dum vixerint, sint expleturi.

Symbolae autem piae, quas hunc in finem in animo destinaveritis vel aliunde conflaveritis, immediate ad Cl. D. Joannem Kiss, Societatis Sancti Stephani directorem (Budapest, Királyi Pál utca 13.), dictae sodalitatē socium correspondentem promovere velitis.

2384

1893

(De congressibus etc. occasione exhibitionis regni. servandis.)

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 1983 eln. szám. Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás célja lévén Magyarország ezredéves fennállása alkalmából hazánk szellemi és közgazdasági állapotát és előhaladását feltüntetni és megismertetni magunkkal épűgy, mint az idegenekkel a szellemi, anyagi és erkölcsi téren való munkálkodásnak vívmányait: egyik főfeladatunk abból fog állani, hogy a kiállítás minél nagyobb vonzó erőt gyakoroljon úgy a kül-, valamint a belföldiekre, és hogy minél szélesebb körök érdeklődését keltse fel a tárlat.

Feladatunk lesz, az országszerte gyűjtött anyag szakszerű bemutatása által az illető szakkörök és szakférfiak tevékenységének és tanulmányainak folytatására alkalmat nyújtani, az egyes közművelődési ágak fejlesztését előmozdítani és a kiállítás maradó hasznát biztosítani.

E cél elérésére szolgáló eszközök egyikét a kiállítás ideje alatt tartandó nemzetközi és országos kongresszusokban, vándorgyűlésekben, közgyűlésekben, társas összejövetelekben sat. látom.

Ily összejövetelek rendezésére a kiállítás kiválólag alkalmas, mert az illető szakmának eszközeit, állapotát, haladási fokát és vívmányait a legteljesebben feltárja és mert a kiállítás vonzó erejénél fogva az illető szaktársak a rendesenél jóval nagyobb számban szoktak gyülekezni; de azok megtartása egyuttal fontos

közérdeket is képez azért, mert kulturális állapotunk és haladási törekvéseink tekintetében itt-ott, netán még uralkodó téves nézeteket e nemzeti mű leginkább lesz képes eloszlatni, és mert külföldi vendégeink a tényleges állapotok megismertetése által a magyar ügynek jó szolgálatot tenni, saját hazánkiai pedig a munka vívmányai által lelkesülve, fokozott bizalommal és kitartással fognak haladni.

Van szerencsém tehát a főtiszt. főhatóságot tisztelettel felkérni, méltóztatásuk ezen fontos ügyet a maga részéről is felkarolni és különösen a fenhatósága alatt álló egyletek, társulatok és intézeteknél befolyását oly irányban érvényesíteni, hogy azok közreműködésére az általam jelzett irányban számítani lehessen.

Végül megjegyzem, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur, mint az orsz. kiállítás elnöke, ki ezen ügyet megpendítette, a maga részéről készségesen felajánlja támogatását.

Fogadja a főtiszt. főhatóság kiváló tiszteletem őszinte nyilvánulását Budapesten, 1893. évi augusztus hó 23-án. A miniszter meghagyásából *Gömör Öskár* miniszteri tanácsos.

2385

1893

Az alábbi jegyzőkönyvi kivonatokat oly felhívással közlöm a tisztelendő lelkész urakkal, hogy azok tartalmát plébániájuk tanítóival is megismertetni sziveskedjenek. (Extractus e protocollo super sessione commissionis fundi subsid. regnic. docentium cath. confecto.)

Jegyzőkönyv felvétel Budapesten a magyarországi latin és görög szerzetes-római kath. tanítók segélyalapja központi bizottságának 1893. évi augusztus hó 24-én a központi papnövelde dísztermében tartott 9-ik közgyűléséről.

I. A gyűlést az egyetemi templomban 1/29 órakor tartott sz. mise előzte meg, melyen a bizottság tagjai testületileg jelentek meg.

II. Jelenvoltak: Ngs. és ft. Dr. Roszival István Esztergom-főszékesegyházi apát-kanonok, főtanfelügyelő, mint a bold. Markus Gyula cz. püspök helyébe ki-nevezett új elnök.

VI. Felolvastatik a múlt évi gyűlés jegyzőkönyve s a megerősítő hercegprimási leirat. Ennek kapcsán nagy vita fejlődött ki afölött, hogy a múlt évi jegyzőkönyv határozata értelmében, mért nem készült el Hercegprimás Ő Eminenciájához s a Nagyméltóságu püspöki karhoz a segély-alap érdekében benyújtandó emlékirat. Mely akkoriban egyhangulag elfogadott indítvány olyképen szól, hogy: „kéressék fel a nagyméltóságu püspöki kar, miszerint elrendelni s elhatározni méltóztatnék, hogy senki kántortanítói állomásra nem pályázhat, ki tagsági könyvecskével nem igazolja, hogy az orsz. kath. tanítók segély-alapjának rendes vagy pártoló tagja.”

Az élénk vita befejezése után, melyben a bizottság minden tagja részt vett, elnök összegezván a véleményeket, határozatilag kimondotta, hogy ezen emlékirat a bold. elnök huzamos betegsége miatt nem volt megszerkeszthető. De mivel másrészt ettől várja a bizottság a tanítók hideg közönyének megtörését, s a se-

gély-alap fellendülését, a közgyűlés az emlékirat elkészítésére és illetékes helyre való felterjesztésére az új elnököt kéri fel.

VIII. Olvastatott Paulóvszky Nándor gucsi ktanító kérvénye, aki a polg. iskola III. oszt. végzett leánya részére ösztöndíjért folyamodik. Kérelmét indokolva azzal, hogy az 1892-ik közgyűlésen Murgas Kálmán II. gymn. oszt. végzett tanuló részére is ösztöndíj utaltatott ki.

A múlt évi jegyzőkönyvben Murgas tévesen van II. oszt. bevezetve. Mert tényleg a IV. oszt. végezte, s mint V. oszt. tanuló, előmutatott bizonyítványa alapján kapta ki az ösztöndíjat. Ezen esetből kifolyólag élénk eszmecsere fejlődött ki az alapszabályok 8. §-ának értelmezése fölött. A vitázók egy része úgy vélekedett, hogy csak a §-ban megnevezett intézetet tényleg látogatók folyamodhatnak ösztöndíjért. Másik rész azon nézetben volt, hogy olyanok is kérhetik az ösztöndíjat, akik a legközelebbi iskolai évben fogják látogatni a §-ban megnevezett intézeteket. Mert habár számukra az ösztöndíj meg is lett szavazva, azt csak akkor kapják ki, ha a 8. §-ban megnevezett intézeteket már látogatják.

A határozat az utóbbiak nézete értelmében, kiknek felfogásához az egész bizottság hozzájárult, mondatott ki.

XI. Elnök felhozza, hogy az alapszabályokban nincsen gondoskodva arról, mely határideig nyújthatók be az ösztöndíj és segélyezés iránti kérvények. Ebből kifolyólag a folyamodványok némely egyhm. hatóság részéről egymásután több csomagban tettek át hozzá. Utolsó ily csomag aug. 20-án érkezett be.

Tekintettel arra, hogy az elnöknek a beérkezett folyamodványok tanulmányozása- és rendezésére hosszabb időre van szüksége, kéri a bizottságot, tűznie ki a folyamodványok beadására egy bizonyos állandó határidőt.

A bizottság helyesléssel veszi tudomásul az elnök előterjesztését, s mint-hogy ily állandó határidő jobban meg is marad az érdeklettek emlékezetében, elvben kimondja, hogy a kérvényeknek az illetékes egyhm. hatóságokhoz való felterjesztésére július 15-ét, mint határidőt tűzi ki. Az egyhm. hatóságokat pedig tisztelettel felkéri, miszerint a hozzá érkezett folyamodványokat legkésőbb július 31-ig az elnöknek megküldeni kegyeskedniének. Az ezen határidőn túl beérkező folyamodványok, semmi körülmények között figyelembe vétetni nem fognak.

Felkéri továbbá az egyhmegyei hatóságokat, miszerint a hiányosan felszerelt, vagy tagsági könyvecskével el nem látott, továbbá az alapszabályokba, jelesen azok 8. 5. és 16-ik §-ába ütköző folyamodványokat hivatalból visszautasítani méltóztatnának. — Ezáltal az elnök sok felesleges munkától fog megkíméltetni.

XII. Az elnök tanulmányozva a folyamodványi iratokat, azt tapasztalta, hogy számos kérelmező folyamodványában sok mindennemű indokot hozott fel kéretének támogatására anélkül, hogy e körülmények valóságát bárki is igazolta volna. E helyett egyszerű szegénységi vagy működési bizonyítványt csatolt. Mi által esetleg a folyamodványban felhozott indokokra nézve, azok valóságát illetőleg, kétség támadhat.

Egyhangulag határozatba ment, hogy a folyamodó magát a folyamodási iratot az illetékes plébános által irassa alá. Ki az adatok valóságát hitelesíti.

XIII. Közetkeznek a segélyezés iránti folyamodványok :

Jelentkezett összesen 215 folyamodó. Mielőtt a bizottság e segélyek megszavazását eszközölné, elhatározta, hogy 1890. évi határozatához képest azon folyamodványokat, melyekhez tagsági könyvecske csatolva nincs, s melyet semmiféle más bizonyítvány nem pótolhat, figyelembe nem veszi. Továbbá azon elvekből indulva ki, hogy segélyben minél többen részesüljenek, elhatározta, miszerint azok, akik az utolsó 3 évben támogatást kaptak, ilyenre a segélyek kiosztásánál nem számíthatnak. Rendkívüli esetekben megmarad az elnöknek azon joga, hogy ezek számára is utalványozhasson a körülményekhez képest a rendelkezésére hagyott összegből.

Ezen elvek felállítása után elnök előterjeszti, hogy tagsági könyvecske nem volt mellékelve 56 esetben; segélyben részesült 1890—92-ben 50. — Megmaradt 109 folyamodó.

A bizottság a folyamodók mindegyikének 20 frt segélyt szavazott meg.

Felosztás alá esnek 2584 frt 61 kr.

Segélyezésre megszavaztatott 2180 frt — kr.

Maradt: 404 frt 61 kr.

Az elnök kérdi a bizottságot, mi történjék ezen fennmaradt összeggel.

Határozatba ment, hogy ez összeg évközbeni segélyezésekre az elnök kezelnél hagyandó. Az elnök rendelkezésére bocsájtott maradványokat összegezve, kitesz VII. pont a) 258 frt 50 kr., X. pont a) 17 frt 69 kr. és XIII. pont a) 404 frt 61 kr. Összesen 680 frt 80 kr., melyről az alapszabályok 28. §-ának c) pontja szerint a központi bizottságnak utólagosan jelentést tesz.

A segélyezettnek névszerint a következők :

P é c s egyhm. : Glatt Ferenc magyarszéki, Klein Mátyás barf. mindszei, György Mihály tékesi, Strobl Ferencz laskafalusi, Müller Antal baranyamonostori, Mittényi István egerszeghi, Heid János laskafalusi, Rettinger István duzi.

A megszavazott segély rendes bélyeggel ellátott nyugtára az elnöknel átvehető.

Mindazon segélyösszegek, melyek decz. 31-ig fel nem vétetnek, az alap javára visszatartatnak.

Tisztelettel felkéretnek ez egyházmegyei hatóságok, hogy a jegyzőkönyvet lehetőleg egész terjedelmében, de a saját egyházmegyéjükből segélyezett tanítók és ösztöndíjasok névsorát különösen az egyhm. körlevelekben közölni kegyeskedjenek. Minthogy az illetők más uton értesítve nem lesznek.

XV. Minthogy a segély-alapnak eddig hivatalos pecsétje nincs, elnök engedélyt kér arra, hogy illet ezen fölírással „Magyarországi lat. és gör. szert. róm. kath. tanítók segély-alapja 1884.” készíttethessen. Egyszersmind bejelenti az elnök

hogy a nagyméltóságu m. kir. kereskedelemügyi Minister urhoz portómentességért fog folyamodni.

A bizottság elnök úrnak bejelentését öröndetes tudomásul vette.

Felemlíti továbbá az elnök, hogy az Esztergom főegyh. hatóságnál egy-
időre elegendő számú tags. könyvecske áll a tagok ingyenes rendelkezésére.

Dr. Roszival István, Esztergom főszékesegyházmegyei apát-kanonok, a biz. elnöke.
Erdélyi Imre, a bizottság jegyzője.

2386—2388

1893

(Concursus
pro stationi-
bus docentis
et subcantoris
docentis in
Tevel.)

A **teveli** (Tolnavm.) r. k. népiskolánál az osztálytanítói és segédkantori-
tanítói állomásokra folyó évi október hó 1-ig pályázat hirdettetik. Az elsőnek évi
jövedelme: 400 frt készpénz, egy butorozott szobából álló lakás; másodiknak:
200 frt készpénz, egy butorozott szobából álló lakás fűtéssel, teljes ellátás mosás
és világítás nélkül. Kötelmeik: egy-egy tantermet s az ismétlő iskolát vezetni, a
kántori teendőkben segédkezni. Tannyelv: német-magyar. A felszerelt kérvények a
r. k. iskolaszék elnökségéhez intézendők.

2388

1893

(Concursus
pro statione
docentis in
Duna-
Szekeső.)

Duna-Szekesőn a r. k. iskolánál egy osztálytanítói állomás, a tani-
tónak javadalmasabb állásra történt megválasztatása folytán üresedésbe jöven, arra
1893. évi október 15-ikéig pályázat hirdettetik. Fizetése 450 frt öt-öt évi 50 frtos
pótlékkal, míg a 600 frtot meg nem haladja. Ezért tartozik ismétlő-iskolát is tar-
tani, ugyszintén a kántori teendőkben is segédkezni. Tannyelv: magyar-német.
A kellően felszerelt folyamodványok a duna-szekesői r. k. plébánia-hivatalhoz (posta
helyben) intézendők. Az állomás azonnal elfoglalandó.

2389

1893

(Concursus
pro statione
docentis in
Görsöny.)

A **görsönyi** r. k. népiskolánál betöltendő osztálytanítói állomásra a
f. évi július 28-án 1881. sz. alatt kibocsátott és a XII-ik számú körlevélben hirde-
tett pályázat az ott körülírt föltételek mellett ezennel f. évi okt. 1-éig meghosszab-
bítatik.

2390

1893

(Concursus
pro statione
docentis in
Szakadát.)

A **szakadathi** osztálytanítói állomásra október 1-ig pályázat hirdet-
tetik. Jövedelme 308 frt havi utólagos részletekben, lakással. Tannyelv: német.
Folyamodványok az iskolaszékhez intézendők. Az állomás azonnal elfoglalandó.

2416

1893

A himesházi plébániához tartozó Szabár fiók-község kántortanítói állomására f. é. okt. 15-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: lakás 2 tágas szoba, konyha stb. mellékhelyiségekkel, kert, a telkesektől (jelenleg 48) egy-egy nyolczados buza és rozs tetézve és 4 iteze bor, a kisházasoktól (90) egy-egy nyolczados rozs tetézve és 5 kr., a zsellérektől (5) 15 kr., az életjáradékosoktól (40) 8 kr. 13 hold szántóföld, melyből 2 holdat a község egyszer szánt és e 2 hold terményét, valamint a rétről a szénát és sarjút behordja. A főherczegi uradalomtól 4 frt 20 kr. és 8 mérő kétszeres „kegydíj“. Az ó temetőn termett fű, szabad legeltetés, 8 öl kemény hasábfű, melyből az iskolát is fűteti; ismétlő iskola czimen 20 frt, stóla 15 frt és 4 fuvar malomba. Végül az osztályába járó tanulóktól fejenként 27 kr. — Kötelezettsége: Egy osztályt vezetni, ismétlő iskolát tartani (nyáron 2 óra, télen 5 óra) az iskolaszék által meghatározandó időben; a község által végeztetni szokott istentisztelet és körmeneteken (egyszer Mária-Kémendre is) a kántori teendőket végezni. Tannyelv: német. A folyamodványok Himesháza (posta helyben) az isk. széki elnökhöz küldendők. A választás okt. 19-én délelőtt 10 órakor lesz. Az állomás legkésőbb november 1-én elfoglalandó.

(Concursus
pro stat. cant.
docentis in
Szabár.)

Franciscus Romaisz spiritualis seminarii minoris nominatus est confessor ordinarius Sororum S. Vincentii a Paula in orphanotrophio inclyti Cottus Baranya degentium; Ferdinandus Vörös neo-presbyter nominatus est adjunctus praefecti scholae musicae et chori regentis ecclesiae cathedralis, item catecheta orphanotrophii comitatensis. Missi sunt cooperatores: Joannes Rajczye Bükösd ad Apar; Josephus Molnár ex Apar ad Bükösd; Franciscus Rössler e Mosgó ad Maiss.

(Personalia.)

Datum Quinque-Ecclesiis, die 16. Septembris 1893.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XVI.

2451

1893

VENERABILIBVS FRATRIBVS

PATRIARCHIS PRIMATIBVS ARCHIEPISCOPIS ET EPISCOPIS

ALIISQVE LOCORVM ORDINARIIS

PACEM ET COMMVNIONEM CVM APOSTOLICA SEDE HABENTIBVS

LEO PP. XIII.

VENERABILES FRATRES

SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Laetitiae sanctae, quam Nobis annus quinquagesimus ab episcopali consecratione feliciter plenus adduxit, pergrata nimirum ex eo fuit accessio, quod omnes, per universitatem catholicarum gentium, non secus ac filios pater, consortes habuerimus, fidei et amoris significatione pulcherrima. In quo nova semper cum gratia agnoscimus et praedicamus Dei providentis consilium, et summe in Nosmetipsos benevolum et Ecclesiae suae haud leviter profuturum; neque minus avet animus, eiusdem beneficii optimam apud Deum conciliatricem, Matrem eius augustam, salutare laudibus efferre. Huius quippe eximia caritas, quam diuturno varioque aetatis spatio sensimus Ipsi multis modis praesentem, praesentior in dies ante oculos fulget, atque animum suavissime afficiens, fiduciâ non humana confirmat. Caelestis Reginae vox ipsa exaudiri videtur, Nos benigne tum erigentis in asperrimis Ecclesiae temporibus, tum consilii copiâ ad instituta communis salutis proposita adjuvantis, tum etiam admonentis ut pietatem omnemque virtutis cultum in christiano populo excitemus. Talibus respondere optatis iam pluries antehac iucundum Nobis sanetumque fuit. In fructibus autem qui hortationes Nostras, ipsa auspice, sunt consecuti, dignum est quod commemoremus, perampla religioni sacratissimi eius *Rosarii* allata esse incrementa; hanc in rem sodalitiis quoque piorum qua auctis qua constitutis, scriptis docte opportuneque in vulgus editis, ipsis elegantiorum artium nobilissimis ornamentis inductis. — Nunc vero perinde ac si eandem studiosissimae Matris excipiamus vocem, qua urgeat, *Clama, ne cesses*, rursus de mariali Rosario vos alloqui libet, Venerabiles Fratres, appetente octobri; quem mensem esse ei devotum, acceptissimo eiusdem Rosarii ritu, censuimus, tributis sacrae indulgentiae praemiis. Oratio tamen Nostra non eo proxime spectabit ut addamus, vel laudem precationi ex se praestantissimae, vel fidelibus stimulos ad eam sanctiore usu colendam; verum de nonnullis dicemus lectissimis bonis, quae inde hauriri

(Encyclicae
Leonis PP.
XIII. de
Rosario
Mariali.)

possunt, temporum et hominum rationi maxime opportunis. Sic enim Nobis persuasissimum est, religionem Rosarii, si tam rite colatur, ut vim insitam virtutemque proferat suam, utilitates, non singulis modo, sed omni etiam reipublicae esse maximas parituram.

Nemo est quem fugiat, quantum Nos, pro supremi Apostolatus munere, ad civile bonum conferre studuerimus, ac porro parati simus, sic Deus adsit, conferre. Nam, qui imperio potiantur, eos saepe monuimus, ne perferant leges per easque agant, nisi ad normam aequissimam divinae Mentis; cives autem, qui ceteris, sive ingenio, sive partis meritis, sive nobilitate fortunisque antecellant, crebro adhortati sumus ut, consiliis collatis et viribus, res maximas potissimasque civitatis tueantur et provehant. — Sed vero nimis multa sunt, quibus, ut modo est civilis consociatio, publicae disciplinae vincula infirmantur, atque populi a iusta morum honestate persequenda abducantur. Iam Nobis tria praecipue videntur teterrima in communis boni perniciem: ea sunt, *modestae vitae et actuosae fastidium; horror patiendi; futurorum, quae speramus, oblivio.*

Querimur Nos, ipsique fatentur ultro ac dolent qui omnia revocant ad naturae lumen et utilitatem, vulnus humanae societati, idque vehemens, ex eo infligi, quod officia virtutesque negliguntur, quae genus vitae exornant tenue et commune. Hinc enimvero, in domestica consuetudine debitam naturâ obedientiam a liberis detrectari proterve, omnis impatientibus disciplinae, nisi si quae est voluntaria et mollis. Hinc opifices suis se artibus removere, defugere labores, nec sorte contentos, altiora suspicere, improvidam quamdam expetentes aequationem bonorum: similia multorum studia, ut, natali rure relicto, urbium rumores capiant effusasque illecebras. Hinc inter ordines civitatum aequilibras nulla; nutare omnia, animos simultatibus invidiaque torqueri, ius conculcari palam, eos denique, qui spe sint falsi, per seditionem et turbas publicam tentare pacem, iisque obsistere quorum est illam tutari. — Contra haec curatio petatur a Rosario mariali, quod simul certo precum ordine constat et pia mysteriorum Christi Servatoris et Matris commentatione. Nempe *gaudiorum mysteria* probe et ad vulgus enarrentur, ac, veluti picturae quaedam imaginesque virtutum, in oculis hominum constituentur: perspiciet quisque, quam ampla inde quamque facilis, ad vitam honeste componendam, offeratur documentorum copia, mira animos suavitate allicientium. — Obversatur Nazarethana domus, terrestre illud divinumque sanctimoniae domicilium. Quantum in ea quotidianae consuetudinis exemplar! quae societatis domesticae omnino perfecta species! Simplicitas ibi morum et candor; animorum perpetua consensio; nulla ordinis perturbatio; observantia mutua: amor denique, non ille fucatus et mendax, sed qui officiorum assiduitate integre vicens, vel oculos intuentium rapiat. Illic datur quidem studium ea parando quae suppedient ad victum et cultum; id vero *in sudore vultus*, et ut ab eis, qui, parvo contenti, potius agant ut minus egeant, quam ut plus habeant. Super haec omnia, summa tranquillitas mentis, par animi leatitia; quae duo recte factorum conscientiam nunquam non comitantur. — Quarum exempla virtutum, modestiae nimirum ac demis-

sionis, laborum tolerantiae et in alios benevolentiae, diligentiae tenuium officiorum quae sunt in quotidiana vita, cetera demum exempla, simul atque concipiantur sensim animis alteque insideant, sensim profecto in eis optata consiliorum morumque mutatio eveniet. Tum sua cuique munera, nequaquam despecta erunt et molesta, sed grata potius et delectabilia: atque, iucunditate quadam aspersa, enixius ad probe agendum conscientia officii valebit. Ex eo mores in omnes partes mitescent; domestica convictio in amore et deliciis erit; usus cum ceteris plus multo habebit sinceræ observantiae et caritatis. Quae quidem, ex homine singulari, si late in familias, in civitates, in universum quempiam populum traducantur, ut ad haec instituta moderentur vitam: quanta inde reipublicae emolumenta sint obventura, apertum est.

Alterum, sane funestissimum, in quo deplorando nimii nunquam simus, eo quia latius in dies deteriusque inficiat animos, illud est, recusare dolorem, adversa et dura acriter propulsare. Pars enim hominum maxima tranquillam animorum libertatem non iam sic habent, ut oportet, tamquam praemium iis propositum qui virtutis fungantur munere, ad pericula ad labores invicti: sed commentitiam quamdam civitatis perfectionem cogitant, in qua, omni ingrata re submota, cummulata sit delectationum huius vitae complexio. Porro ex tam acri effrenataque beate vivendi libidine proclive est ut ingenia labefactentur; quae, si non penitus excidunt, at enervantur tamen, ut vitae malis abiecte cedant miserabiliterque succumbant. — In hoc etiam discrimine, plurimum quidem opis ad spiritus roborandos (tanta exempli auctoritas est) ex mariali Rosario expectari licet; si *dolentia*, quae vocantur, *mysteria*, vei a primis puerorum aetatulis, ac deinceps assidue, tacita suavique contemplatione versentur. Videmus per ea Christum, *auctorem et consummalorem Fidei nostrae, coepisse facere et docere*; ut, quae genus nostrum de laborum dolorumperpessione docuisset, eorum in ipso exempla peteremus, et ita quidem ut, quaecumque difficiliora perpessu sunt, ea sibi ipse toleranda magna voluntate suscepit. Maestitia videmus confectum, usque eo ut sanguine totis artubus, veluti sudore, manaret. Videmus vinculis, latronum more, constrictum; iudicium pessimorum subeuntem; diris, contumeliis, falsis criminibus impetitur. Videmus flagellis caesum; spinis coronatum; suffixum cruci; indignum habitum qui diu viveret, dignum qui succlamante turba periret. Ad haec, Parentis sanctissimae aegritudinem reputamus, cuius *animam doloris gladius*, non attigit modo, sed *pertransivit*, ut mater dolorum compellaretur et esset. — Virtutis tantae specimina qui crebra cogitatione, non modo oculis, contempletur, quantum ille profecto calebit animo ad imitandum! Esto ei quidem *maledicta tellus et spinas germinet ac tribulos*, mens aerumnis prematur, morbis urgeatur corpus; nullum erit, sive hominum invidia, sive irâ daemonum, invectum malum, nullus publicae privataeque calamitatis casus, quae non ille evincat tolerando. Hinc illud recte, *Facere et pati fortia christianum est*; christianus etenim, quicumque habeatur merito, Christum patientem non subsequi nequaquam potest. Patientiam autem dicimus, non inanem animi ostentationem ad dolorem obdurescentis, quae quorundam fuit veterum philosophorum; sed quae,

exemplum ab illo transferens *qui proposito sibi gaudio, substituit crucem, confusione contempta*,¹ ab ipsoque opportuna gratiae exposcens auxilia, perpeti aspera nihil renuat atque etiam gestiat, perperessionemque, quantumque ea fuerit, in lucris ponat. Habuit catholicum nomen, ac sane habet, doctrinae huius discipulos praeclarissimos, complures ubique ex omni ordine viros et feminas, qui per vestigia Christi Domini, iniurias acerbitatesque omnes pro virtute et religione subirent, illud Didymi, re magis quam dicto, usurpantes: *Eamus et nos, et moriamur cum eo*.² — Quae insignis constantiae facta etiam atque etiam multiplicentur splendide, unde praesidium civitati, Ecclesiae virtus augescat et gloria!

Tertium malorum caput, cui quaerenda est medicina, in hominibus maxime apparet aetatis nostrae. Homines enim superiorum temporum, si quidem terrestria, vel vitiosius, adamabant, fere tamen non penitus aspernabantur caelestia: ipsi ethnicorum prudentiores, hanc nobis vitam hospitium esse, non domum, commorandi diversorium, non habitandi, datum docuerunt. Qui nunc vero sunt homines, etsi christiana lege instituti, fluxa praesentis aevi bona plerique sic consecantur, ut potioem patriam in aevi sempiterni beatitate, non memoria solum elabi, sed extinctam prorsus ac deletam per summum dedecus velint; frustra commonente Paulo: *Non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus*.³ Cuius rei explorantibus causas, illud in primis occurrit, quod multis persuasum sit, cogitatione futurorum caritatem dirimi patriae terrestri reiue publicae prosperitatem convelli: quo nihil profecto odiosius, ineptius nihil. Etenim non ea sperandarum natura est rerum, quae mentes hominum sibi sic vindicent, ut eas a cura omnino avertant praesentium bonorum; quando et Christus regnum Dei edixit quaerendum, primum id quidem, at non ut cetera praeteriremus. Nam usura praesentium rerum, quaeque inde honestae habentur delectationes, si virtutibus vel augendis vel remunerandis adiumento sunt; item, si splendor et cultus terrenae civitatis, ex quo mortalium consociatio magnifice illustratur, splendorem et cultum imitatur civitatis caelestis; nihil est quod rationis participes dedeceat, nihil quod consiliis adversetur divinis. Auctor est enim naturae Deus idemque gratiae; non ut altera alteri officiat atque inter se digladiantur, sed ut amico quodam foedere coeant, ut nempe, utraque duce, immortalem illam beatitatem, ad quam mortales nati sumus, faciliore veluti via, aliquando contingamus. — At vero homines voluptarii, sese unice amantes, qui cogitationes suas omnes in res caducas humiliter abiiciunt, ut se tollere altius nequeant, ii, potius quam a bonis quibus fruuntur aspectabilibus aeterna appetant, ipsum plane amittunt aeternitatis aspectum, ad conditionem prolapsi indignissimam. Neque enim divinum Numen graviore ulla poena multare hominem possit, quam quum illum blandimenta voluptatum, bonorum sempiternorum immemorem, omni vita consecari permiserit. — A quo tamen periculo ille profecto aberit qui, pietate

¹ Hebr. XII, 2.

² Ioann. XI, 16.

³ Hebr. XIII, 14.

Rosarii usus, quae in illo proponuntur *a gloria mysteria*, attenta repetet frequentique memoria. Mysteria etenim ea sunt, in quibus clarissimum christianis mentibus praefertur lumen ad suspicienda bona, quae, etsi obtutum oculorum effugiunt, sed certa tenemus fide praeparasse Deum *diligentibus se*. Docemur inde, mortem, non interitum esse omnia tollentem atque delentem, sed migrationem commutationemque vitae. Docemur, omnibus in caelum cursum patere; quumque illo Christum cernimus remeantem, reminiscimur felix eius promissum: *Vado parare vobis locum*. Docemur, fore tempus, quum *absterget Deus omnem lacrimam ab oculis nostris*, et *neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra*; sed *semper cum Domino erimus, similes Dei, quoniam videbimus eum sicuti est; poti torrente voluptatis eius, Sanctorum cives*, in magnae Reginae et Matris beatissima communione. — Haec autem considerantem animum inflammari necesse est, atque tum illud iterare Viri sanctissimi: *Quam sordet tellus, dum caelum aspicio!* tum eo uti solatio, quod *momentaneum et leve tribulationis nostrae aeternum gloriae pondus operetur in nobis*. Enimvero una haec est ratio praesentis temporis cum aeterno, terrestris civitatis cum caelesti apte iungendae; hac una educuntur fortes animi et excelsi. Qui quidem, si magno numero censeantur, dignitas et amplitudo stabit civitatis; florebunt quae vera, quae bona, quae pulchra sunt, ad normam illam expressa quae omnis veritatis, bonitatis, pulcritudinis summum est principium et fons perennis.

Iam videant omnes, quod principio posuimus, quarum sit utilitatum fecunda marialis Rosarii virtus, et quam mirifice possit ad temporum sananda mala, ad gravissima civitatis damna prohibenda. — Istam vero virtutem, ut facile cognitu est, illi praecipue uberiusque percepturi erunt qui cooptati in sacra Rosarii Sodalitia, peculiari et inter se fraterna coniunctione et erga sanctissimam Virginem obsequio prae ceteris commendantur. Haec enim Sodalitia, auctoritate romanorum Pontificum comprobata, ab eisque donata privilegiis et muneribus indulgentiae, suo palam ordine ac magistero reguntur, conventus statis habent temporibus, praesidiis optimis instruuntur quibus sancte vigeant et ad commoda etiam societatis humanae conducant. Haec sunt veluti agmina et acies, praelia Christi per sacratissima eius mysteria pugnantes, auspice et duce Regina caelesti; quorum illa supplicationibus, ritibus, pompis quam adsit propitia, praeclare omni tempore patuit, magnifice ad Echinadas. — Magno igitur studio in talibus Sodalitiis condendis, amplificandis, moderandis par est contendere et eniti, non unos inquam alumnos Dominici Patris, quamquam illi ex disciplina sua debent summopere, sed quotquot praeterea sunt animarum curatores, in sacris praesertim aedibus ubi illa iam habentur legitime instituta. Atque etiam Nobis maxime in votis est, ut qui sacras expeditiones ad Christi doctrinam, vel inter barbaras gentes invehendam vel apud excultas confirmandam obeunt, hac item in re elaborent. — Ipsis omnibus hortatoribus, minime dubitamus, quin multi e Christifidelibus animo alacres futuri sint, qui tum eidem Sodalitati dent nomen, tum eximie studeant bona intima, quae exposuimus, assequi, illa nimirum quibus ratio et quodammodo res Rosarii continetur. Ab exemplo autem Sodalium maior quaedam reverentia et pietas erga ipsum

Rosarii cultum ad ceteros manabit fideles: qui ita excitati, ampliores impendent curas ut, quod Nobis desideratissimum est, eorundem salutarium bonorum copiam abunde participant.

Haec Nobis igitur praelucet spes, hac ducimur atque in tantis reipublicae damnis valde recreamur: quae ut plena succedat, ipsa exorata efficiat Rosarii inventrix et magistra, Dei et hominum Mater MARIA. Fore autem vestra omnium opera, Venerabiles Fratres, confidimus, ut documenta et vota Nostra ad familiarum prosperitatem, ad pacem populorum et omne bonum eveniant. — Interea divinorum munerum auspicem ac benevolentiae Nostrae testem, vobis singulis et clero populoque vestro Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die VIII septembris anno MDCCCXCIII. pontificatus Nostri sextodecimo.

LEO PP. XIII.

Praeveneratas apostolicas litteras, quarum sive ad persuadendum claritate, sive ad delectandum suavitate, sive ad permovendum efficacitate haud facile praestantius quid invenias, vix quisquam perlegerit, quin vel ob voluptatem relegendi desiderium animo insedissem senserit. Quare non est, cur Vobis Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi! multis auctor sim, ut easdem apostolicas litteras legatis, et relegatis, atque earundem viscera penetrare contendatis.

Et re quidem vera si haud absque superiore nutu factum credendum est, ut supremum in Ecclesia magisterii oraculum malis, quibus gemebundus torquetur mundus, medelam haud aliunde, quam a praepotenti Dei Genitricis tutela implorandam commendare non cessaret: nobis sane Mariam regni Patronam recolentibus in tanta, quae intentant religioni, malorum procella ad hoc patrocinium confugere iure quodam huius praerogativae sanctum est.

Heroibus olim nostris manus cum Turca conseruisse gladios ss. Rosario redimitis perinde ac cum certissima spe victoriae in aciem conscendisse fuit; nec spe falsos docuit rerum eventus.

Dimicatio nobis adversus rectores mundi tenebrarum harum, pugna maior, hostis terribilior, non christiani solum nominis, sed divini numinis osor spiritus aevi est.

Vita terrestris olim cum opibus, nunc vitae omnis consuetudinisque humanae fundamentum religio in discrimen adducta est.

Ast maiorum nonnisi fiduciam necessariam habemus, ut Patronam regni rerum nostrarum fautricem experiamur.

Per os Leonis ad fideles quisque vestros ideo loquimur propositis in concione motivis, quae suppeditat praeclarum harum ap. litterarum promptuarium.

Dei Genitricis, Patronae regni opem repellendis, quae intumuerunt, ex undique malis ferventer imploratote, armaturam SS. Rosarii induitote, cum fidelibus in devotione Rosarii Marialis frequentes et assidui estote! in adimplendis, quae iam in circularibus ddo 24. Septembris 1883. sub nr. 1472; ddo 14. Septembris

1884. sub nr. 1576; ddto 19. Septembris 1885. sub nr. 1425; ddto 19. Septembris 1886. sub nr. 1722. praecepta accepistis, perseverantes quo maiora capiat in dies haec devotio incrementa, sollicite fideliterque efficiendo incumbitote, ut sensim refloreat religionis vigor, educentur animi fortes et excelsi, et intemerati mores chisticolarum evadant fortissimum contra nefaria molimina tutamentum.

2492

1893

Radits Gyula varasdi kántortanítónak Báts-Almásan osztálytanítóul történt megválasztatása folytán a varasdi kántortanítói állomás üresedésbe jöven, erre f. é. október hó 8-ig pályázat hirdettetik. Az állomással kapcsolatos jövedék: 1. Négy szobából álló csinos lak, téli és nyári konyha, gazdasági épület. 2. 10 hold jó minőségű szántóföld, melyből 6 holdat a község szánt és a terményt haza hordja. 3. kis házikert. 4. 1038 négyszögöl rét, ezen a község kaszál és a terményt behordja. 5. A hivektől 31½ mérő buza és 12 mérő rozs folyik be. 6. Kézpénz: a) iskola-alapból 15 frt. b) a község tárából 37 frt 80 kr. c) vasárnapi oktatásért 21 frt. d) Stolaris jövedék 25 frt. 7. 6 öl tűzifa a kegyuradalomtól. A pályázni óhajtok folyamodványaikat az iskolaszék elnökségéhez — Varasd, utolsó posta Kis-Dorogh — f. évi október hó 8-ig küldjék. A folyamodó előnyeül szolgál a helyszínén próba orgonálás és éneklés.

Sacratissima Sua caes. et reg. ap. Majestas gradualem, in V. Capitulo Ecclesiae Cathedralis Quinque-Ecclesiensis, Illmi ac Rssmi D. Caroli Fesztl, el. Episcopi Corezolaensis et Canonici Lectoris in Praepositum Maiorem; Illmi ac Rssmi D. Francisci Troll, el. Episcopi Tribunicensis, Praelati suae Sanctitatis Domestici, Protonotarii Apostolici et Canonici Cantoris in Lectorem; Rssmi D. Aloysii Girk Canonici Custodis in Cantorem; Rssmi D. Stephani Zsinkó, Abbatis, Canonici, Archi-Diaconi Cathedralis in Custodem; Rssmi D. Antonii Dobszay, Praepositi tit., Canonici, Archi-Diaconi Tolnensis in Archi-Diaconum Cathedralem; Rssmi D. Stephani Szeifricz Praepositi tit., Canonici in Archi-Diaconum Tolnensem, promotionem altissima resolutione dato 14. Septembris a. c. ratihabere, et vacans taliter stallum ultimi Canonici Magistri Rssmo D. Gabrieli Hanny Abbati S. Spiritus de Madocsa alias Monostor, parocho interioris civitatis Szegzárd, clementissime conferre dignata est. Illmus ac Rssmus D. Carolus Fesztl, el. Episcopus Corezolaensis, Praepositus Major nominatus est praeses Examinatorii Synodalis; Rssmus D. Joannes Lechner, Abbas, Canonicus, seminarii Rector nominatus est Prodirector Studii Theologici.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 22. Septembris 1893.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XVII.

2565

1893

VENERABILIBVS FRATRIBVS

PRIMATI ARCHIEPISCOPIIS EPISCOPIIS

ALIISQVE LOCORVM ORDINARIIS IN HVNGARIA

GRATIAM ET COMMVNIONEM CVM APOSTOLICA SEDE HABENTIBVS

LEO PP. XIII.

VENERABILES FRATRES

SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM

Constanti Hungarorum in hanc Apostolicam Sedem pietati observantiaeque paterna semper Pontificum romanorum benevolentia mutuo cumulateque respondit; Nosque ipsi praecipuae caritatis providentiaeque testimonia nunquam passi sumus a vobis a gente vestra desiderari. Istiusmodi vero animum Nostrum singulari quadam ratione patefecimus, cum septem ante annos maximi faustissimique eventus memoriam Hungaria celebravit. Hanc siquidem opportunitatem nacti, epistolam ad vos dedimus, Venerabiles Fratres, in eaque tum avitam Hungarorum fidem, virtutes et clare facta commemoravimus, tum etiam consilia vobiscum de rebus communicavimus, quae ad gentis istius salutem et prosperitatem, per haec tam infensa catholico nomini tempora, pertinere viderentur. Eadem vero causa idemque propositum Nos modo impellunt ut iterum ad vos perscribamus. — Sane in eo genere rerum, quae omnium animos istic postremo hoc tempore permoverunt, Apostolici officii Nostri ratio postulat, ut vos clerumque vestrum ad animorum constantiam, ad concordiam, ad alacritatem in erudiendis monendisque opportune populis curae vestrae conceditis enixius cohortemur. — Sed alia praeterea sunt apud vos, quae novam sollicitudinis causam Nobis afferunt: pericula intelligimus, quae religioni graviora quotidie impendent. — Haec enimvero, uti praecipuas curas cogitationesque Nostras ad se convertunt, ita maxime operam vestram, Venerabiles Fratres, vehementius efflagitant; eamque valde confidimus consiliis expectationique Nostrae parem omnino futuram.

Quod generatim ad officia catholicorum attinet, tam acri praesertim insidiosaque institutorum christianorum oppugnatione, maiorem in modum oportet ut universi serio naviterque perpendant quanti referat in omni temporum rerumque varietate salvam incolumemque esse in civitate religionem, itemque quantopere intersit perfectam stabilemque hac in re animorum consensionem retineri. Causa nimirum agitur de

(Ssmi Dni
Leonis PP.
XIII. epistola
encyclica ad
Episcopos
Hungariae.)

summo maximoque omnium bonorum, quae est sempiterna hominum salus, neque minus de iis ipsis conservandis tuendisque rebus, quae in civili societate vel ad quietem vel ad veri nominis felicitatem impense expetuntur. — Ita plane excelsi illi viri, gratissimâque omnis posteritatis memoria digni, sensere, qui in eximium fortitudinis animi exemplum ubique gentium, quavis aetate, mirifice eluxerunt, seseque velut murum pro domo Dei impertierunt: non sua omnia solum, sed et vitam ipsam, religionis Ecclesiaeque causâ, parati profundere. — In quo pariter habet Hungaria vestra domestica exempla, eaque, longo aetatum decursu, et multa et praeclara. Quin immo quod ipsa in catholica fide a Stephano rege et Apostolo suo accepta, fideliter constanterque permanserit, in hoc sane, praeter singulare Dei beneficium, agnoscendus est fructus firmissimi perpetuique gentis istius propositi: quod nempe mature intellexerit quum de religione ageretur, de gloria nominis de ipsa incolumitate generis sui causam agi. Mirum vero quam generosas et insignes istiusmodi animorum affectio virtutes aluerit: quarum ope vel in summis temporum difficultatibus magnitudini periculorum non dissimilem Hungari fortitudinis constantiaeque magnitudinem opposuerunt. Earum sane praesidio virtutum, quum iteratas Tartarorum incursiones, tum etiam diuturnos immanesque Mahumedanorum impetus invicti refutarunt: digni sane qui in hoc tam periculoso certamine ab exteris etiam gentibus, a principibus summis, maxime a romanis Pontificibus, omni adiuventur subsidio: neque enim de fide tantummodo imperioque Hungarorum, sed de ipsa religione catholica, de Occidentis salute dimicabatur. — Simili ratione recentiorum saeculorum procellas, quae tam graves apud finitimas gentes edidere ruinas, etsi earum violentiam ipsa quoque sensit Hungaria, iacturasque fecit non sane leves, sospes tamen effugit; effugietque in posterum si modo suus religioni stet honos, omnesque pernoscant quae sua cuiusque sint quotidiana officia, eaque diligentissime colant.

Atque ut ad ea veniamus, quae propositum Nostrum propius attingunt, haud mediocri profecto animi dolore perspeximus, praeter ea quae in Hungariae legibus, uti alias conquesti sumus, „cum Ecclesiae iuribus discrepant et eius facultatem agendi minuunt ac professioni catholici nominis officiunt¹“, et alia fuisse postremis hisce annis vel publica auctoritate decreta vel acta, haud minus sane Ecclesiae ipsi reiue catholicae perniciosa: eo autem qui nunc est communium rerumstrarum cursu, valde pertimescendum, ne longe graviora eveniant religioni damna. — Iamvero, quod nominatim pertinet ad ea rerum capita, quae ferventius apud vos proximo hoc tempore agitata sunt, vestrum est, Venerabiles Fratres, studiose concorditerque dare operam, ut omnes tum sacerdotes tum laici apprime agnoscant quid sibi liceat et a quo cavere debeant, ne contra naturalis divinaeque legis offendant praescripta. Et quoniam plerique vestrum de iis ipsis rebus animarum curatores iusserunt Apostolicae Sedis iudicium, a vobismetipsis perrogatum, expectare, vestrum iam erit, Venerabiles Fratres, eosdem sacrorum administros

¹ Epist. Encycl. ad Episcopos Hung. die XXII. Aug. MDCCCLXXXVI.

sedulo admonere ut religioni habeant ne minimum quidem ab iis discedere quae Apostolica Sedes vel statuerit vel praeceperit: quod autem sacerdotibus non liceat, planum est ne laicis quidem hominibus illud licere. — Ceterum ad prohibendam plurimorum malorum vim, permagni ponderis est, ut animarum curatores nunquam desistant multitudinem commonere, ut ab ineundis cum alienis a catholico nomine coniugiis, quantum fieri possit, abstineant. Probe intelligant fideles, notatumque animis habeant, ab eiusmodi coniugiis, quae semper Ecclesia detestata est, ex eo maxime esse abhorrendum, uti Nos ipsi alio loco ediximus¹, „quod occasionem „praebent vetitae societati et communicationi rerum sacrarum; periculum religioni „creant coniugis catholici; impedimento sunt bonae institutioni liberorum, et persaepe „animos impellunt, ut cunctarum religionum aquam habere rationem assuescant, „sublato veri falsique discrimine.“

Sed avitae Hungarorum religioni maiora impendent, uti monuimus, damna: Quotquot istic sunt inimici catholici nominis non dissimulant profecto quid velint. nimirum, armis omnibus ad nocendum aptioribus, illud assequi ut Ecclesia resque catholica in deteriorem quotidie conditionem compellantur. Vos itaque, Venerabiles Fratres, vehementius quam unquam alias hortamur, nulli ut labori parcatis, quo tantum periculum a grege vobis commisso a patria vestra propulsetis. — Illud imprimis curate atque efficite ut universi, exemplo et auctoritate vestra confirmati, religionis causam fortes et animosi suscipiant, firmiter tueantur. Profecto, haud raro accidit, neque enim reticebimus id quod est, ut nonnulli inter catholicos, quo tempore maxime deberent virtute constantiaque summa eniti in tuendis vindicandisque Ecclesiae iuribus, specie quadam humanae prudentiae ducti, vel in diversa abeant, vel nimis in actione timidos remissosque se praebeant. Atqui facile perspicitur, istiusmodi agendi rationem periculis sane gravissimis aditum patefacere, praesertim si de iis agatur qui vel auctoritate polleant vel in opinionibus multitudinis plurimum possint. Praeter enim quam quod officium deseritur iustum ac debitum, haud levis plerumque offensionis affertur causa, et via intercluditur ad eam obtinendam servandamque concordiam, quae facit ut omnes idem sentiant, idem suo facto comprobent. Qua sane re, catholicorum scilicet vel desidia vel dissensione, nihil potest inimicis catholici nominis optatius coningere: haec nempe illuc, quo proclive est, crebrius evadunt, ut inimicis ipsis liberum expeditumque ad peiora audenda locum relinquant. Oportet sane omnibus in rebus consilii prudentiam temperantiamque habere comites; Ecclesia ipsa vult in defensione veritatis consultam adhiberi agendi rationem: nihil tamen a germanae prudentiae legibus tam alineum, quam committere ut religio impune vexetur, populi salus in discrimen adducatur.

Cum vero ad firmandam concordiam, aequae ac ad actuosam catholicorum hominum solertiam excitandam, mire efficacem salutaremque vim habeant, uti experiendo patet, annui eorundem conventus, in quibus de re catholica, de piorum operum omnis generis incremento, Episcoporum ductu atque auspiciis, communia

¹ Litt. Encycl. de Matrimonio christiano, an. MDCCCLXXX.

consilia conferuntur; ideo vehementer optamus ut ea naviter perficiantur, quae vosmet non multo ante, hac super re, opportune providisse cognovimus. Neque enim dubitamus, conventus eiusmodi, qui ut aliis quoque in locis haberentur valde Nos auctores fuimus, rationibus vestris magnopere profuturos. — In eo etiam sedulo vos prospicere decet, ut in legumlatorum coetus ii viri spectatae religionis probataeque virtutis cooptentur, qui animum gerant tenacem propositi, videlicet ad Ecclesiae reique catholicae iura vindicanda promptum semper atque alacrem. — Videtis praeterea, Venerabiles Fratres, tum ephemeridum tum librorum ope, in id acriter incumbere qui ab Ecclesia dissident, ut errorum perversarumque opinionum venena late spargant in vulgus, mores bonos corrumpant, atque ab actione vitae christianae multitudinem abducant. Intelligant igitur homines vestri, tempus iam esse conari aliquid maius in hoc genere, omnique ratione efficere ut scripta scriptis opponantur, quae magnitudini certaminis paria existant, atque idonea malis remedia suppeditent.

Maxime vero, Venerabiles Fratres, studia vestra in puerorum atque adolescentium institutione fixa et locata esse volumus. Mens Nobis non est ea iterare, quae iam in iisdem ad vos litteris, initio commemoratis, exposuimus: facere tamen non possumus quin nonnulla, quae gravioris momenti sunt, breviter attingamus. — De primordiorum scholis, instandum urgendumque est, Venerabiles Fratres, ut curiones ceterique animarum curatores summo in eas studio continenter evigilent, maximasque ponant officii sui partes in alumniis sacra doctrina erudiendis. Tale vero munus, nobile atque grave, ne alienae procurationi permittant, sed ipsi sibi assumant habeantque carissimum, cum certum sit a sana piaque puerilis aetatis institutione, non familiarum solum, sed rei ipsius publicae incolumitatem magnam partem pendere. Neque industriam solertiamque putetis ullam fore tantam, quin sit adhibenda maior ut scholae eiusmodi laeta quotidie incrementa capiant. Illud valde opportunum fuerit, in unaquaque Dioecesi *Inspectores* scholarum et *dioecesanum* et *decanales* constitui, quibuscum quotannis Episcopi de scholarum statu et conditione, immo et de ceteris rebus ad fidem, ad mores, ad animarum curam pertinentibus, consilia conferant. Quod si necesse sit ut vel novae instituantur, pro locorum ratione, scholae, vel ut iam conditae amplificentur, minime dubitamus quin vestra, Venerabiles Fratres, multis iam explorata argumentis, itemque catholicorum hominum ex omni ordine liberalitas prompta sit et generosa adfutura.

De mediis vero, ut aiunt, deque maiorum disciplinarum scholis, perstudiose cavendum ne bona illa velut semina in animos puerorum infusa, misere in adolescentibus pereant. Quantum igitur vel agendo vel rogando potestis, tantum contendite, Venerabiles Fratres, ut eiusmodi pericula vel amoveantur vel minuantur: imprimisque pastoralis solertia vestra in eo valeat, ut praelectionibus de religione tradendis probi deligantur doctique viri, utque eae removeantur causae, quae salutarem atque uberem earumdem fructum nimis saepe impediunt. — Ceterum, etsi Nobis bene cognitae sunt probataeque curae a vobismetipsis collatae ut istae studiorum optimorum sedes, quae ex auctorum mente in Ecclesiae atque Episcoporum

potestate esse debent, tales perseverent, quales ab ipsis constitutae, maiorem tamen in modum vos hortamur, ut omni oblata opportunitate in idipsum pergatis communi consilio, uti vestrum ius est et officium, incumbere. Quod enim dissentientibus a catholico nomine concessum est, aequitati pariter iustitiaeque repugnat id catholicis denegari: publice autem refert, ut quae a maioribus tam pie sapienterque instituta sunt, non in Ecclesiae fideique catholicae detrimentum, sed in utriusque tutelam ac praesidium, atque adeo in ipsius rei publicae bonum, perpetuo adhibeantur.

Hoc denique officii Nostri ratio exposcit, ut ea vobis impensissime commendemus, quae de adolescentibus clericis, de presbyteris in eis ipsis litteris habuimus commendata. — Profecto si vestrum est, Venerabiles Fratres, plurimum consilii atque operae in recte instituenda omni iuventute ponere, multo vos magis in iis elaborare necesse est, qui in Ecclesiae spem adolescunt, ut nempe et sacerdotii honore digni sint et muneribus eius rite obeundis aptam pro temporibus virtutem praeseferant. In quo quum praecipuas vigilantiae vestrae partes iure sibi vindicent sacra Seminaria, alacriore in dies studio contendite ut optimis ea institutis floreant, abundantque adiumentis iis omnibus quae necessaria sunt; ita sane ut, delectorum moderatorum disciplinâ, ad mores, ad virtutes sui ordinis proprias, atque ad decus omne doctrinae, vel divinae vel humanae, sacrorum alumni mature optimeque excolantur.

Quod vero ad fructuosam Cleri vestri actionem pertinet, hoc huius maxime est temporis, ut vestra, Venerabiles Fratres, sive in eo dirigendo concordia, sive in hortando monendoque solertia et caritas, sive in tuenda ecclesiastica disciplina firmitas officii eluceat singularis. — Vicissim quotquot sunt ex ordine cleri necesse est ut Episcopis suis summa cum fide adhaerescant, eorum excipiant monita, consilia et coepta adiuvent; in perfunctione autem munerum sacrorum, in laboribus pro salute hominum sempiterna suscipiendis promptos semper alacresque, caritate duce, sese impertiant. — Cum vero in omnes partes plurimum possint sacerdotum exempla, imprimis studeant, semetipsos vivam virtutis et continentiae formam oculis christiani populi constanter exhibere. Caute vero videant, ne civilium vel politicarum rerum studiis plus nimio se dedant; illudque saepe Pauli Apostoli meminerint: *Nemo militans Deo, implicat se negotiis saecularibus: ut ei placeat, cui se probavit*¹. Certe, exteriorum providentiam, monente S. Gregorio Magno, in internorum sollicitudine rectum est non relinquere: nominatimque quum de religione tuenda aut de communi bono provehendo agitur, non sunt profecto ea negligenda praesidia atque adiumenta quae tempus vel locus afferat. Summâ tamen prudentiâ vigilantiaque opus est, ne scilicet gravitatem modumque transilient sacri ordinis viri, et minus ipsi caelestia quam humana curare videantur. Aptissime idem Gregorius M.: „Sae- „cularia itaque negotia aliquando ex compassione toleranda sunt, nunquam vero „ex amore requirenda: ne cum mentem diligentis aggravant, hanc suo victam pondere ad ima de caelestibus mergant“². — Illud etiam volumus, excitari a vobis

¹ II. Tim. II, 4.

² Reg. Pastor. p. II, c. VII.

qui curiis praesunt, ut ecclesiarum suarum *peculium* religiose custodiant diligentissimeque administrent: si qua vero et hoc in genere minus recta insederint, vos item aptam curationem pro munere admovete. — Praeterea valde opportunum censemus, studiosam a Clero conferri curam, ut quae istis sunt Sodalitates seu Confraternitates laicae in pristinum decus revirescant. Nempe de ea re agitur, quae non minus earumdem Sodalitatum, quam publicum spectet religionis bonum. Ut enim cetera omittamus, plurimum sane adiumenti vobis cleroque vestro talia Sodalitia afferre possunt quum in excolendo ad pietatem, ad christianam vitam populo, tum etiam in firmanda salutari illa, quam tantopere expetimus, animorum voluntatumque consensione.

Demum de iis omnibus, quae vel ad religionis fideique avitae tutelam, vel ad institutorum catholici nominis incrementum, vel etiam ad Cleri utriusque disciplinam pertinent, optimum sane saluberrimumque fore arbitramur, Venerabiles Fratres, si consilia identidem inter vos conferre consueveritis, ea communi iudicio decreturi, quae vel necessaria vel magis opportuna dignoveritis.

Futurum confidimus ut universi ex Hungaria catholici homines, tam plenae periculi rerum suarum inclinatione perspecta, atque in his omnibus, quae diximus, paternae Nostrae sollicitudinis studiosissimaeque erga ipsos voluntatis testimonium recognoscentes, animum viresque sumant; omni, uti par est, religione consiliis monitisque Nostris obtemperent. Vobis autem, Venerabiles Fratres, itemque clero populoque catholico, una velut mente unoque animo pro religione strenue adlaborantibus aderit propitius Deus, maximeque felicem coeptis vestris virtutem impertiet. Nec deerit profecto in causa sanctissima iustissimaque summi Principis benevolum ac propensum studium, Apostolici inquit Regis vestri, cuius vel ab initiis principatus sui late perspecta sunt in gentem vestram promerita.

Quo autem omnia secundum vota ac prospere cedant, magnas ad Deum preces et ipsi Nobiscum adhibete, Venerabiles Fratres: potissime patrocinium interponite augustae Dei Genitricis; tum etiam implorate fidem sancti Stephani Apostoli vestri, ut e caelo Hungariam suam benignus respiciat, in eaque divinae beneficia religionis sancte inviolateque conservet. — Caelestium vero munerum auspicem et paternae Nostrae benevolentiae testem, Apostolicam benedictionem vobis, Venerabiles Fratres, clero populoque vestro universo, peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die II Septembris An. MDCCCXCIII, Pontificatus Nostri decimo sexto.

LEO PP. XIII.

2583

1893

(Pseudo-episcopus chaldeorum Joannes Audo^{us} caven-
dus.)

Pro directivo statu notitiae communico cum Venerabili Clero dioecesano, litteras Suae Eminentiae Reverendissimi D. Cardinalis, Principis-Primatis regni eatenus ad me datas:

Nr. 5405. Excellentissime ac Reverendissime Domine Episcopo! Peragratur Enropae regiones quidam Joannes Audo, qui se episcopum Chaldeorum esse simulat

insigniaque episcopi deferre praesumit, ut facilius pecunias et Missarum stipendia colligere possit. De qua re ab excellentissimo domino Nuncio Apostolico Viennensi edoctus, officii mei esse arbitror, Excellentiam Vestram de his certior reddere, ut omnibus, quos Excellentia Vestra edocere opportunum duxerit id communicari possit, quatenus praefatus Joannes Audo a Sacro peragendo et ab alio quocunque sacri ministerii exercitio prohibeatur.

Qui in reliquo aestimatissimis affectibus commendatus singulari cum veneratione pertisto. Budapestini, 1893. 1. Octobris Excellentiae Vestrae in Christo Frater Claudius V a s z a r y m. p., Cardinalis Aeppus.

Excellentissimo ac Reverendissimo Domino Ferdinando Dulánszky Episcopo Quinque-Ecclesiis.

2566

1893

Die 3. Octobris a. c. pie in Domino obiit Rssmus Aloysius Girk, (Mors Rssmi Aloysii Girk, canonici custodis.) cathedralis ecclesiae Quinque-Ecclesiensis canonicus custos, orphanotrophii cathedr. eccl. Q.-Eccl. regens, examinador synodalis, sacerdos iubilans, qui a. 1817. natus, a. 1840. presbyter ordinatus in Archi-Dioecesi Coloczensi ab a. 1842. ceremoniarium episcopalem, ab a. 1846. protocollistam a-dioec., ab a. 1851. notarium consistorialem et archivarium, item ceremoniarium archi-episcopalem egit, dein a. 1853 ad dioecsim Quinque-Ecclesiensem translatus secretarium episcopalem, una notarium consistorialem egit, a. 1854. assessor consistorialis, a. 1857. parochus Paksensis, a. 1858. vice-archi-diaconus districtus Földvárens, a. 1863. examinador synodalis, a. 1867. canonicus actualis et parochus ecclesiae cathedralis, a. 1870. archi-diaconus Cathedralis, a. 1883. canonicus custos, bonorum ecclesiae cathedr. praefectus et orphanotrophii eccl. cathedr. regens, anno autem currenti canonicus cantor renunciatus, in capessendo cantoris canonici stallo morte praeventus est.

Pro cuius animae refrigerio quivis sacerdos dioecesanus tres Missas offerre tenetur.

2567

1893

Beneficium parochiale interioris civitatis Szegzárdensis, patronatui (Concursus pro beneficio parochiali Szegzárd.) Fundi Studiorum obnoxium, per Rssmi Gabrielis Hanny ad stallum canonicale promotionem vacans redditum praesentibus concursui usque 15-am Novembris a. c. duraturo expono.

Qui animo ducuntur beneficium isthoc impetrandi, recursum eatenus ad Exc. R. H. Cultus et publicae Institutionis Ministerium inscriptum et tymbro 50 cr. provisum usque ad praefixum terminum ad Officium dioecesanum promoveant.

2584

1893

Nexu rescripti per Excelsum Regium Croat.-Slav.-Dalm. Gubernium ddto (Queruntur mortuales Josephi Hixa.) 30. Septembris a. c. sub nr. 5229. emanati quaeruntur litterae mortuales „Joseph i

Hix a" in Turnovo Bohemiae nati, postea in Croatia et Slavonia domiciliati et ultimo tempore in fabrica quadam applicati, qui anno 1887. vel 1888. alicubi in Croatia, vel Slavonia mortuus fertur, quin locus obitus compertus haberetur.

Quare praesentibus DD. Curatis honorabilium districtum Valpoviensis et Miholjcensis injunctum volo, ut matricas defunctorum eatenus diligenter perlustrent, et qui casum hunc mortis invenerit, extractum mortualem ex officio tymbro immunem fine ulterioris promotionis horsum substernat.

2568

1893

(Ordines Exc.
R. H. Minist.
Cultus
et publ. Instit.
quoad lin-
guam hung. in
scholis ele-
ment. maiori
cum successu
tractandam.)

Egyházmegyém népiskoláinak látogatása alkalmával személyes tapasztalatból győződve meg azon örvendetes jelenségről, mily meglepően szép a magyar nyelv tanításának eredménye még oly más ajku vidékek iskoláiban is, hol a társadalmi érintkezés a tanító e részbeni törekvéseinek segélyére nincs, ha maga a tanító hivatását átértve kellő ügyességgel és buzgalommal teljesíti a magyar nyelv tanításában nemes kötelességét; viszont pedig félre nem ismervén azt, hogy azon nehézségek legyőzése, melyek a magyar nyelv tanításának sikeresbitésénél bénítólag hatnak, a tanítók ügyességén kívül lankadatlan szorgalmukat teljes mértékben igényli, a nagyméltóságu Vallás- és Közoktatási m. kir. Ministeriumnak e tárgyban alább következő intézkedést utalással az erre nézve 1885. évi július hó 2-án 1022. sz. alatt közrebocsátott rendeletemre és oly meghagyással közlöm, hogy a lelkészek az igazgatásuk, a kerületi tanfelügyelők pedig a felügyeletükre bízott népiskolákban a magyar nyelv tanításának minél sikeresebbé tételére a legkiválóbb gondot fordítsák, ott hol elég buzditással, a hol kell erősebb fellépéssel, de sőt netáni mulasztások esetében a kötelességmulasztóknak az egyházmegyei tanfelügyelőségnek való feljelentésével e fontos ügy előbbre vitelét biztosítani törekedjenek.

A vallás- és közokt. m. kir. Ministertől. 43.760. sz. A magyar nyelv tanításáról szóló 1879. évi XVIII. t.-cz. követelményeinek meg nem felelő tanítók és népiskolák ügyében teendő intézkedésekre nézve a törvényhatósági közigazg. bizottságokhoz egyidejűleg intézett rendeletem egy példányát van szerencsém a Főtiszt. Főhatóságnak szives tudomás végett oly tiszteletteljes felkéréssel megküldeni, hogy az említett törvényzikk rendelkezéseinek pontos végrehajtása iránt saját hatáskörében a szükséges intézkedéseket szintén megtenni méltóztassék. Budapest, 1893. szeptember hó 25-én. Gróf Csáky s. k. Valamennyi főtiszt. egyházi főhatóságnak.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 43.760. sz. A magyar nyelv tanításáról szóló 1879. évi XVIII. t. cz. pontos végrehajtása tárgyában ismételt kiadott rendeletek daczára a népoktatási tanintézetek 1891/2. tanévi működéséről beérkezett adatokból megállapítottam, hogy az említett tanévben az ország 25.505 tanitoja közül 1601 nem birt a magyar nyelvet oktató képességgel és 2387 népiskola volt, melyben a magyar nyelv sikertelenül vagy egyáltalában nem tanítatott, sőt ugyanakkor 2984 tanítói oklevéllel nem bíró egyén alkalmaztatott tanítói állomásokra.

Ezen adatok kétségtelenné teszik, hogy az említett törvényczikk rendelkezéseinek végrehajtása iránt az iskolafentartók és a hatóságok még most sem tették meg mindazon intézkedéseket, melyeket a törvény és a rendeletek szigorú köteleességökül szabtak meg.

Felhivom ennél fogva a bizottságot, hogy az 1885. évi május hó 28-án 20301. sz. a. kiadott körrendelet alapján gondoskodják arról, mikép a tapasztalt bajok orvosoltassanak. E végett az idézett számú körrendelet szerint állapítsa meg, hogy a törvényhatóság területén működő összes népiskolai tanítók közül melyik magyarul nem tudó tanító alkalmazása tekintendő semmisnek és érvénytelennek.

Értesitse arról az érdekelt iskolafentartót, illetőleg annak iskolai főhatóságát s ha a kifogásolt tanító helyett a közigazgatási bizottság által kitűzendő határidő alatt nem alkalmaztatnék magyarul tudó, kellő képesítéssel bíró tanító, akkor az illető magyarul nem tudó tanítónak a tanítástól való eltiltása iránt azonnal tegyen jelentést hozzám.

Hasonlóan kell eljárni az 1868. év óta tanítókul alkalmazott, de tanképesítő oklevéllel nem bíró egyénekre nézve.

Felhivom továbbá a közigazgatási bizottságot, hogy állapítsa meg, mely népiskolákban nem felel meg a magyar nyelv tanításának eredménye az 1879. évi XVIII. t. cz. követelményeinek s azután szólítsa fel az érdekelt iskola főhatóságát, hogy a közigazgatási bizottság által megállapítandó határidő alatt tegye meg a szükséges intézkedést a magyar nyelv tanításának eredményesebbé tétele iránt.

Ha a kívánt intézkedés ez alatt meg nem történne, vagy a magyar nyelv tanításának azontúl sem lenne több sikere, akkor a közigazg. bizottság tegyen hozzám jelentést, hogy az 1879. évi XVIII. t. cz. 6. §-ának 3. pontja értelmében eljárassak.

A kir. tanfelügyelőt egyidejűleg megbíztam, hogy az említett körülményekre vonatkozó és birtokában levő adatokat a közigazgatási bizottság rendelkezésére bocsássa.

Jelen rendeletem végrehajtása iránt teendő összes intézkedéseiről f. évi deczember végeig az egész törvényhatóságra vonatkozó általános jelentést tegyen hozzám. Budapest, 1893. szeptember hó 25-én. Gróf C s á k y s. k. Valamennyi megyei és városi közigazgatási bizottságnak.

2569

1893

A folyó évi augusztus hó 25-én 2204. sz. alatt közrebocsátott körintézkedésben a f a d d i r. kath. népiskolánál üresedésben levő osztálytanítói állomásra hirdetett pályázat az ott körülírt feltételek mellett ezennel folyó évi november hó 15-ig meghosszabbíttatik.

(Concursus
pro statione
docentis in
Fadd.)

2570

1893

A babarci plébániához tartozó L i p t ó d fiókközségben a kántortanítói

(Concursus
pro statione
cantoris-doc.
in Liptód.)

állásra pályázat hirdettetik. Az állomás jövedelme: 1. Kényelmes lakás 3 szobával, 2 konyhával és melléképületekkel. 2. A kegyuradalomtól 8 mérő tiszta buza, 6 mérő rozs, 6 akó bor 4 frt — ezért kap pénzben megváltva 102 frt 12 krt — és 9 öl (30 ürméter) kemény hasábfá, 11 hold szántóföld, 4 hold jó rét, külön szérű. 3. A községtől: minden telkes pártól (37 pár) $\frac{1}{4}$ mérő buza, a kisház és zselérpároktól (85 pár) $\frac{1}{4}$ mérő rozs, minden egyes pártól 37 kr. és 5 itcze bor. A vasárnapi oktatásért 21 frt. Van egy kis házi kertje, $\frac{1}{2}$ hold beltelke, ezt a község műveli, elveti és a termést hazaszállítja, van káposztás kertje, ezt a község egyszer felássza. Az ó-temető széna- és sarju termése a tanítót illetik, ezeket a község haza hordatja. A nagyobb ünnepek előtt Mohácsra, évnegyedenként Pécsváradra ugyyszinte a malomba fuvarokat kap. Végre van 10 frt stólája. A kántori próbára október hó 8. és 22-ike tüzetik ki. Tannyelv német-magyar. Az állomás azonnal elfoglalandó. A felszerelt folyamodványok október hó 21-ig Eberling Mátyás esp.-plébánoshoz Babarczra (posta helyben) Baranyavármegye küldendők.

2571

1893

(Concursus
pro statione
cantoris-doc.
in Kis-Dárda.)

A Kis-Dárda főközség kántortanítói állomására a folyó évi augusztus hó 14-én 2147. sz. alatt közzétett pályázati hirdetés pályázó hiányában eredmény nélkül maradván, a pályázati határidő a nevezett kántortanítói állomás betöltése czéljából a fent hivatolt körintézményben felsorolt feltételek mellett ezennel folyó évi október hó 29-ig megnyújtatik.

2572

1893

(Concursus
pro statione
cantoris-doc.
in Sepse.)

A herczeg-szöllősi plébániához tartozó Sepse fiókegyházban ujonnan szervezett kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: 1) 300 frt készpénz, melyet az iskolagondnok szed be és fizet ki évnegyedenként utólagosan. 2) A temetőfünek haszonélvezése. 3) Stólailleték, kis temetés után 30 kr., nagy után 40 kr. 4) Kis házikert és az iskola-épület mellett $\frac{3}{4}$ kapa szőlő. 5) Egy szoba és konyhából álló lakás, pinczével. A tanterem fűtésére a hitközség két öl fát szolgáltat. Tannyelv: magyar. A kellően felszerelt folyamodványok f. évi október hó 29-ig Herczeg-Szöllőstre (Baranyamegye) a kerületi esperesi hivatalhoz küldendők.

2667

1893

(Concursus
pro statione
docentis in
Szakadát.)

A Szakadát-i osztálytanítói állomásra november 1-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme 308 frt havi utólagos részletekben, egy a szükséges butorokkal felszerelt szobából álló lakás. Tannyelv német. Az állomás azonnal elfoglalandó.

2668

1893

(Concursus
pro statione
docentis in
Paári.)

Paáriban (Tolnavm., u. p. Tamási) a r. kath. népiskolánál az osztálytanítói állomásra folyó évi október 31-ig pályázat hirdettetik. Évi jövedelme: 300 frt készpénz, 2 öl hasábos tűzifa a házhoz szállítva és megvágva, egy butorozott

szoba ágynemű nélkül. Kötelme: az egyik vegyes osztály és az ismétlőiskolások oktatása és nevelése. A kántorságban is jártasak előnnyel bírnak. Tannyelv: német-magyar. A felszerelt kérvények az iskolaszék elnökségéhez intézendők.

Ludovicus R a z g h a cooperator int. civ. Szegzárd nominatus est admi- (Personalia.)
nistrator ibidem. Missi sunt cooperatores: Pancratiu s G o m b á r o v i t s e P.-Szt.-
Erzsébet ad Mária-Kéménd; Desiderius N e u m a y e r ex Olasz ad P.-Szt.Erzsébet;
Leopoldus M a s s o n e Mária-Kéménd ad Olasz; Franciscus R e i n e r ad Mosgó;
Dominicus S v e r t s i t s interim ad int. civ. Szegzárd.

Datum Quinque-Ecclesiis die 4. Octobris 1893.

Ferdinandus m. p.
Episcopus.

XVIII.

2859

1893

ENGOLISMENSIS.

Sacrae Indulgentiarum Congregationi sequentia dubia dirimenda sunt (Ex S. Congr. Indulgentiarum de erectione confraternitatum et congregationum nec non de modo recipiendi sodales in easdem.)
proposita :

I. In erigendis seu instituendis Confraternitatibus atque Indulgentiis iisdem communicandis, item in Confraternitatibus agregandis Clemens Pp. VIII. Constitutione „*Quaecumque*“ plura praescripsit sub poena nullitatis, quorum observantiam saltem in substantialibus pius Pp. IX. Decr. 8. Ian. 1861. denuo constituit. Inter quae reperitur : Quod Confraternitatis aggregatio seu institutio *fiat de consensu . . . Ordinarii et cum litteris testimonialibus eiusdem*. Et formulae a Pio Pp. IX. traditae diserte aiunt : *Confraternitatem . . . de consensu loci Ordinarii, qui eiusdem Confraternitatis institutum pietatem ac religionem litteris, petentibus Nobis, nuper exhibitis commendavit . . . per praesentes erigimus . . . itemque Confraternitatem . . . attentis Episcopi seu Ordinarii loci consensu et litteris testimonialibus*, quibus eius institutum, pietas ac religio commendatur, nostrae Archiconfraternitati adiungimus et aggregamus.

Hinc quaeritur.

a) An dicta conditio sufficienter impleatur quum Ordinarius loci litteras testimoniales in antecessum non dat, sed tantum in diplomate erectionis vel aggregationis sibi transmissis his verbis subscribit, vel etiam aequivalentibus „*Vidimus et consensimus*“ seu *Vidimus et executioni dari permisimus*?

b) An saltem sufficiat Ordinarium suam subscriptionem apponere quum in diplomate erectionis ipsi transmissis a Superiore Ordinis non leguntur verba : *erigimus*, vel : *facultatem concedimus erigendi*, et dicta subscriptio actualem erectionem praecedat?

II. Cum saepe longe distet Archiconfraternitatis Moderator seu superior Ordinis Religiosi, factum est ut plerumque formula ab eis subscripta et sigillo munita in Cancellaria Episcopatum vel in aliqua Ordinis domo in antecessum deponatur, quibus suo tempore depositarius utitur ad erectionem vel aggregationem, nomen Rectoris datumque in formula apponens.

Quaeritur igitur :

An erectio vel aggregatio hoc modo peracta uti valida sit retinenda?

III. Decreto Urbis et Orbis diei 8. Ian. 1861. facta est Ordinariis potestas Parochus pro tempore in Rectores, Moderatores etc. Confraternitatis nominandi : hinc quaeritur :

An ex eodem Decreto potuerint Ordinarii nominare non solum Parochos sed etiam Eleemosynarios, Capellanos Communitatum vel piorum Locorum quoad Confraternitates in Ecclesiis ipsis conceditis independenter a Parocho, uti communiter fit in Galliis, vel etiam Vicarios tum ob nimias Parochi occupationes tum aliis de causis?

IV. In multis Confraternitatibus, Congregationibus seu Associationibus, v. g. in iis quae a Prima Primaria dependent, usu receptum est, ut in Congregationes, Confraternitates suasque associationes admitti cupientes desiderium suum Consilio et Directori Congregationis prius aperiant, qui si, deliberatione adhibita, annuant petitioni, dies statuitur quo postulantes solemni ritu et forma recipiantur. Eo die omnes conveniunt in Sodalitatis Ecclesiam, concio habetur, postulantes formulam consecrationis B. M. V. alta voce emittunt: dein Rector manu extensa haec vel similia profert: *Ego auctoritate mihi concessa recipio vos in Congregationem participesque facio Indulgentiarum et privilegiorum* etc.

Iamvero ad maiorem istiusmodi receptionis solemnitatem saepe saepius a Rectore invitatur sacerdos extraneus cui concionem habet, Caeremoniae praeest, numismata, rosaria, scapularia aliaque signa, quae sunt Sodalibus tradenda, benedicit imo et profert verba superius relata. Plerique ex Congregationum Rectoribus id fieri posse pro certo habent, sive quia dictam caeremoniam ut essentialem non habent, sed solam inscriptionem in albo sufficere putant; sive quia persuasum habent facultatem sodales recipiendi posse subdelegari: hinc quaeritur.

a) An istiusmodi ritus ritus sit habendus ut essentialis?

Et quatenus negative

b) An moderatur Associationis munus admissionem eo modo peragendi alteri sacerdoti committere possit?

c) An id possit eo saltem in casu quo associatonis Statuta, approbante Ordinario, hanc ei facultatem expresse assererent.

Porro S. Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita relatis dubiis, audito unius ex Consultoribus voto, respondendum censuit:

Ad I. Ad 1. partem — *Negative*;

Ad 2. partem — *Non sufficere*.

Ad II. *Negative*.

Ad III. *Affirmative*.

Ad IV. Ad 1. partem — Quoad actum receptionis in sodalitatem et benedictionis Scapularium, Rosariorum, etc. *Affirmative*: quoad ceteras caeremonias:

Ad 2. partem — *Affirmative* si habeat potestatem subdelegandi; secus *negative*.

Ad 3. partem — *Affirmative*.

Datum Romae ex Secretaria eiusdem S. Congregationis die 3. Decembris 1892. L. † S. Fr. Aloisius Card. Sepiacci, Praef. † Alexander Archiep. Nicopolit., *Secret.*

2860

1893

**INDULGENTIA quinquaginta dierum conceditur recitantibus preces :
Retribuere dignare Domine etc.**

Beatissime Pater!

Emus D. Cardinalis Aloisi-Masella, humiliter provolutus ad solium S. V. exorat ut concedere dignetur aliquam Indulgentiam fidelibus cunctis, qui suorum benefactorum favore, sequentes recitabunt preces: *Retribuere dignare Domine, omnibus nobis bona facientibus, propter nomen tuum, vitam aeternam. Amen.*

(Oratio :
„Retribuere
dignare . . .“
indulgentia
ditata.)

SSmus Dnus Noster Leo Pp. XIII. in Audientia habita die 17. Decembris 1892. ab infrascripto Secretario Sacrae Congregationis Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae, omnibus utriusque Christifidelibus, qui corde saltem contrito ac devote praefatam orationem recitaverint, Indulgentiam *quinquaginta dierum* defunctis quoque applicabilem benigne concessit bis tantum in die lucranda. Praesenti *in perpetuum* valituro absque ulla Brevis expeditione. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Datum Romae ex Secretaria eiusdem S. Congregationis die 17. Decembris 1892. L. † S. Fr. Aloisius Card. Sepiaci, Praef. † A. Archiep. Nicopolit. Secretarius.

2861

1893

Vallás- és közokt. m. kir. minisztertől. 42274. szám. Az orsz. közoktatási tanács jelentése alapján a megbízásom folytán Hölzel és társai magyar földrajzi intézete által kiadott, Kogutovicz Manó által szerkesztett „Európa iskolai fali térképét (politikai kiadás)“ (kapható a m. kir. egyetemi nyomdában vászonra húzva, borítékban 4 frt 75 kr. netto áron; bolti ára 6 frt); továbbá a Történelmi Iskolai Fali Térképek sorozatából megjelent következő című térképet: „Középkor I. Európa a magyarok honfoglalása s a frank birodalom szétbomlása idejében. Tervezte dr. Márki Sándor, rajzolta Kogutovicz Manó. (Ára magyarázó szöveggel 7 frt 50 kr.)“ végül az utóbbi térképnek a tanulók kézi használatára készült kis kiadását (egy példány ára 12 kr.) ezennel mindennemű iskolák használatára engedélyezem és ajánlom.

(Mappae geo-
graphicae usui
scholarum
commendan-
tur.)

Erről van szerencsém a főtitzt. főhatóságot oly felkéréssel értesíteni, hogy saját hatáskörében a földrajzi és történelmi oktatás ezen kitűnő új segédeszközeinek az iskolák által való megszerzése és használatba vétele iránt intézkedni sziveskedjék. Budapest, 1893. évi október 21-én. A miniszter helyett: Berzeviczy Albert s. k. államtitkár. Valamennyi főtitzt. egyházi főhatóságnak.

2862

1893

A vásnoki — sásdi plébánia — fiókközség tanítói állomására folyó év végeig pályázat hirdettetik. Az állomás jövedékét alkotják — tisztességes lakáson és házi kerten kívül: 1. 6 hold — á 1200 □öl szántóföld egy tagban, melyet a

(Concursus
pro stat. do-
centis in Väs-
nok.)

tanító maga munkáltat; a hitközség tagjai tartoznak a tanító udvaráról a trágyát évenként, saját udvarukról $\frac{1}{4}$ telek után másodévenként 1 kocsival nevezett tagra kifuvározní. 2. 1600 ööl rét, melynek mindennemű munkája a hitközséget terheli. 3. 650 ööl kenderföld, melyet a tanító maga munkáltat. Ez összes ingatlanok adóját a hitközség fizeti. 4. 2 ööl hasáb, 1 ööl ágfa. 5. Átlag mintegy 33 mérő gabona, részben buza, részben rozs. 6. Átlag mintegy 30 frt készpénz. 7. Tandíj fejében 47 frt. 8. Szabad legeltetési jog; évenként 4 malomfuvar. 9. Temetések után a Vis. Can. szerint; átlag mintegy 4 frt. — Összes tanítói díjazás egyenértéke 301 frt. — Tannyelv: magyar. A kellőleg felszerelt kérvények az isk.-szék elnökségéhez Sásdra intézendők.

2863

1893

(Concursus
pro stat. can-
toris-docentis
in
Kis-Nyárad.)

A babarci plébániához tartozó kis-nyárádi fiókközségi kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. — Jövedelme a) A kegyuradalomtól: 6 mérő tiszta 6 mérő kétszeres buza és 6 akó bor, ezért kap pénzben megváltva 89 frt 9 krt, — 34 ürméter kemény hasábfa, ebből az iskola is fűtendő, — 2 kat. hold és 400 ööl szántóföld. — b) A községtől: Tisztességes lakás melléképületekkel, circa 11 mérő buza, circa 14 mérő rozs. Párpénz fejében 42 frt. Házanként 6 itcze bor, a zsellérektől 3 itcze, circa 516 itcze. Az ismétlő iskoláért 21 frt. — Földekben: 1150 + 350 + 202 ööl darabok, ezeket a község megmunkálja és a termést haza szállítja. — Legelő illeték 1 hold és 1296 ööl, ezt a tanító művelteti, 1033 ööl rét, a község kaszálja és a hordást végzi. Az ótetető széna- és sarjuterme, ezt a község csak beszállítja. Malomfuvarok, 4 pécsváradí és 2 mohácsi fuvar. Stóla úgy 5 frt. Tannyelv: Német-magyar. — A kántori próbára november hó 5. vagy 19-ike legalkalmasabb. Az állomás azonnal elfoglalandó. — A folyamodványok és okmányok november 19-ig Eberling Mátyás esp. plébánoshoz Babarczra (posta helyben) Baranyamegye, küldendők.

2864

1893

(Concursus
pro stat. can-
toris-docentis
in Tóthujfalu.)

A Tóthujfalu és Szent-Borbás fiókközségek szövetkezetéből álló tóthujfalu i kántortanítói állomás megüresedvén, arra f. évi november hó 16-ikáig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 1. Három szobából és egy konyhából álló lakás a szükséges melléképületekkel; 2. 16 hold szántóföld, 4 hold rét és 5 hold legelő-illetmény haszonélvezete; a legelőilletményt kivéve a többi a községek tartoznak megmivelni, valamint az adót is érte megfizetni; 3. minden házaspártól (van most 200) $\frac{1}{4}$ pmérő buza, vagy rozs, vagy szemes kukoricza; 4. minden házaspártól 5 $\frac{1}{2}$ krajczár; 5. az uradalmi erdőből 41 köbméter hasábfa, melyet a községek tartoznak megvágni és behordani; 6. Tóthujfalu község pénztárából évenként 49 frt 35 kr., Szent-Borbás község pénztárából pedig évi 24 frt és 15 krajczár, mely összegekben az ismétlőiskoláért való díj is befoglaltatik; 7. stóla évenként körülbelül 10 frt. Ezért tartozik a megválasztandó kántortanító minden kántori teendőt

akár a visitán, akár pedig a szokáson alapszik is az, hűségesen teljesíteni és a tanítói tisztet végezni. — Megjegyzendő azonban, hogy a megválasztandó kántortanító a szent-borbási járulékokat csak addig fogja élvezni, míg Szent-Borbáson önálló tanítói állomás nem fog szerveztetni. Tannyelv: horvát-magyar. A kellően felszerelt folyamodványok a kerületi espereshez küldendőek Lakócsára. (Somogym.)

2865

1893

A lengyeli r. k. német-magyar tannyelvű osztálytanítói állomás lemondás folytán megüresedvén, arra november hó 15-ig pályázat hirdettetik. Javadalma: egy szobából álló lakás a legszükségesebb butorokkal, egy öl fa fűtésre, melyet a község behordat és évi 300 o. értékű forint havi utólagos részletekben. Egy évi sikeres működés esetén a megválasztott némi fizetés-javítást remélhet. Kötelessége a nm. püspöki kar által kiadott rendszabályok értelmében a tanköteles gyermekek I.—III. csoportjának vezetése, illetve tanítása. Az oklevéllel és egyéb szükséges okmányokkal felszerelt kérvények a lengyeli — Tolnamegye — r. k. iskolaszék elnökségéhez intézendők. Pósta helyben.

(Concursus
pro stat. do-
centis in
Lengyel.)

2866

1893

A f e k e d i róm. kath. iskolánál az osztálytanítói állomás üresedésbe jövőn, erre folyó évi november 20-ig pályázat hirdettetik. Javadalma 300 frt készpénz 10 hónapi tanítási időre; egy szoba a szükséges butorral, egy öl fa. A tannyelv német-magyar. Az állomás azonnal elfoglalandó. Tanítók és nőtanítók pályázhatnak. A kellően felszerelt folyamodványok az iskolaszék elnökéhez Feked, u. p. Véménd (Baranyamegyében) intézendők. — Az osztálytanító önállóan tanítja az I., II. és III. osztályt.

(Concursus
pro stat. do-
centis in
Feked.)

2872

1893

A maissi plébániához tartozó U d v a r fiókközség kántortanítói állomására pályázat hirdettetik. A pályázni szándékozók kellően felszerelt okmányaikat f. évi november 20-áig az iskolaszéki elnökséghez küldjék Maissra (posta helyben). — Tannyelv német-magyar. Az állomás jövedelme: 1. Csinos új lakás, két padlózott szoba, két konyha, éléskamra, pincze, jó gazdasági melléképület, házikert; 2. 400 frt készpénzfizetés évnegyedes utólagos részletekben a községi pénztárból kiszolgáltatva; 3. szükséges malom- és orvosfuvarok. A főhercegi bellyei uradalomtól: 1. 8 pozsonyi mérő kétszeres buza; 2. 4 frt 20 kr. készpénz; 3. 4 öl kemény hasábfá, melyet a község vág és behord; 4. 2 öl dorongfa iskolafűtésre, vágva és beszállítva. Stola 5 frt.

(Concursus
pro statione
cantoris-do-
centis in
Udvar.)

(Personalia.)

Rssmis DD. Joanne Lechner, abbate, canonico a munere scholarum dioec. inspectoris, Josepho Szeredy abbate, canonico a munere parochi cathedralis et canonici poenitentiarii erga suas preces relevatis Rssmus D. Gabriel Hanny, abbas, canonicus nominatus est scholarum dioec. inspector, item parochus cathedralis et canonicus poenitentiarius.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 31. Octobris 1893.

Ferdinandus m. p.
Episcopus.

XIX.

3085

1893

Salutaribus monitis et praeceptis Sanctissimi Patris ad episcopos Hungariae (Ambitus ob-
jectorum exa-
minis synoda-
lis ampliatur.) nuper directis: „Neque industriam solertiamque putetis ullam fore tantam, quin sit adhibenda maior, ut scholae (catholicae) laeta quotidie incrementa capiant“, necnon „illud etiam volumus excitari a vobis, qui curiis praesunt, ut ecclesiarum peculium religiose custodiant diligentissimeque administrent“ promte obsecundans, verba item Conc. Trid. sess. XXIV. cap. 18. de Ref.: „Expedit maxime animarum saluti a dignis atque idoneis parochis gubernari“ animo reputans, cum ex una parte animarum curatos velut scholarum parochialium elementarium directores et sedium scholarium praesides in moderandis negotiis rem scholarem respicientibus ex asse versatos esse oporteat, ex altera vero parte ingens moles in tyrocinio disciplinarum theologicarum ordinariorum et extraordinariorum fusiorem circa rem scholarem aliasque materias usui practico admodum necessarias instructionem, quae sive extensive, sive intensive spectata sufficeret, haud admittat; quo adspirantes ad exercendum munus parochiale in praeattactis theologiae pastoralis et iuris canonici capitibus ad semet perficiendos et ad rite obeundas singulas officii parochialis partes habiliores reddendos nonsolum excitarentur, sed etiam efficaciter adigantur, serio praesentium intentioni SSmi Patris et SS. Synodi Trid. sess. XXIV. cap. 18. de Ref. congruenter statuta dioecesana in actis et decretis synodi dioecesanae in Appendice sub nr. V. circa Examina Synodalia sub puncto 5.) quoad objecta huius examinis sub b) et c) comprehensa ita extendenda et redintegranda decrevi, ut imposterum occasione examinis synodalis peculiaris ratio habeatur, utrum examinandi e capitibus theologiae pastoralis et iuris canonici sequentibus, etquidem:

1.) circa *rem scholarem*, in paedagogicis methodicisque, in peritia factarum legis patriae, statutorum chori Episcoporum Hungariae, item dioecesanorum eatenus dispositionum;

2.) circa debitam *matricularum parochialium*, manuactionem;

3.) circa normas sacri ecclesiarum et piarum foundationum *peculii* administrandi eatenus vigentes

eam extensive haud minus, quam intensive cognitionum mensuram praesferant, sine qua spem facere nequeant fore, ut regimini parochiarum admoti obligationi eatenus sibi incumbenti apprime sint satisfacturi.

Quapropter sacerdotes dioecesanos ad subeundum praeprimis examen synodale obligatos maiorem in modum excitatos monitosque volo, ut sedulam suarum circa praerecensita capita cognitionum thesauro ampliando et magis perficiendo navare operam haud intermittant; examinadoribus autem prosynodalibus injun-

ctum, solennisque inculcatum volo, ut in examinibus synodalibus semet huic dispositioni accommodare suarum partium esse ducant noverintque.

3086—3087

1893

(Opera „Laudate Dominum“ editore Mich. Kersch et „Hitelemző Beszédok“ auctore A. Melcher, traductore Joan. Kiss commentantur.)

Opera sequentia typis vulgata impensius commendantur:

1.) „*Laudate Dominum* (Dicséjétek az Urat)“. Katholikus imádságos és énekes-könyv különösen a népiskolai tanuló-ifjúság használatára. Összeállította: Kersch Mihály, Kalocsa-főegyházmegyei áldozópap. A ft. kalocsai érseki hatóság engedélyével, 272 oldal.

Opusculum spectato sive precum, aliorumque pietatis exercitiorum, sive hymnorum ecclesiasticorum, insertis notis musicalibus, maximam partem e hymnologia hungarica probatae melodiae desumtorum, in nostris quoque oris usitatorum selectu, adiectis aliquot cum textu latino in cantu Gregoriano canticis fovendae pietati, nobilitando cantui ecclesiastico, usui practico apprime accommodatum apud editorem, impraesentiarum catechetam Mariae-Theresiopolis (Szabadka) venui prostat linteo cum aurea margine compactum erga 60 cros, in semi-linteo autem erga 40 cros.

2.) „*Hitelemző Beszédok*.“ Irta Melcher Alajos. Többek közreműködésével fordította Dr. Kiss János. Első kötet — a hitről VIII. és 384. oln. Második kötet — a parancsokról IV. és 419. old. Harmadik kötet — a malasztról és eszközeiről IV. és 381. old. A csanádi főispán, egyházmegyei hatóság jóváhagyásával.

Praesens opus cyclum sacrorum sermonum catecheticorum systematice dispositum complectens in linguam vernaculam traductum, quod auctoris in compositione haud minus, quam traductoris in dictionis captui populari pervia accommodatione et elegantia laudem deprædicat, vel ob ingentem fructum, quem idmodi orationes teste experientia comitem habent, dignum procul dubio aestimandum est, quod concionatoribus ceu manuale subsidiarium praesto sit dux in elucubrandis orationibus huius generis prae oculis habendum.

Totum opus 5 fl. 40 cr., singula volumina 1 fl. 80 cris veneunt apud editorem Budapestini (Királyi Pál-utca 13.).

3088

1893

(Az elemi iskolai tanítók fizetésének rendezéséről szóló törvény.)

1893. évi XXVI. törvénycikk a községi, valamint a hitfelekezetek által fenntartott elemi iskolákban működő tanítók és tanítónők fizetésének rendezéséről.

(Szentelést nyert 1893. évi augusztus hó 13-án. — Kihirdettetett az „Országos Törvénytár“-ban 1893. évi szeptember hó 10-én.)

1. §.

A népiskolai közoktatás tárgyában hozott 1868. évi XXXVIII. t.-cikk 142. §-ának azon rendelkezései, melyek az elemi népiskolai rendes és segédtanítók

fizetését szabályozzák, a hitfelekezetek által fentartott népiskolák rendes és segéd-tanítóira is kiterjesztetnek.

E szerint ezen népiskoláknál tisztos lakáson és legalább egy negyed holdnyi kerten kívül a rendes tanító fizetése 300 frtnál, a segédtanítóé pedig 200 frtnál kevesebb nem lehet. Hasonlóképen kiterjesztetnek a hitfelekezetek által fentartott népiskolákra az 1868. XXXVIII. t.-cz. 139. és 140. szakaszai is, melyek szerint a megürült tanítói állomások legfőlebb $\frac{1}{2}$ év alatt betöltendőek és ezen idő alatt az iskolában segédtanító alkalmazandó; továbbá, hogy a tanító halála esetén özvegye és árvái a halálozás napjától számított fél évig az egész fizetést és lakást élvezik.

2. §.

Az összes elemi népiskolák tanítói 50 frt ötödéves korpótlékban részesülnek, mely öt izben válik esedékessé, és 250 frtig emelkedhetik.

E korpótlék a 300 frtnál nagyobb fizetésbe be nem számítható.

E korpótlék alapját képező szolgálati idő azonban csak a jelen törvény hatályba lépésével veszi kezdetét.

Egyes iskola-fentartóknak a korpótlékre vonatkozólag már fenálló vagy ezután alkotandó szabványai jelen rendelkezés által nem érintetnek, ha azok a tanítókra nézve legalább is ezen §-ban megállapított mérvű kedvezményt biztosítják.

3. §.

A tanító fizetése, amint eddig szokásban volt, állhat készpénzen kívül természetben kiszolgáltatott járandóságokból vagy földbirtok jövedelméből is, a jelen törvény 5-ik és 6-ik §-aiban foglalt megszorítással.

4. §.

A tanító készpénzfizetését köteles az iskola-fentartó havonként vagy negyedévenként, de mindig előlegesen kiszolgáltatni.

5. §.

A tanítói fizetés egy részének terményekbeni kiszolgáltatása csak oly feltétel alatt engedhető meg, ha ezen terményeket az iskola-fentartó a tanító közbenjötté nélkül szedeti be és előre megállapított időközökben és előre megállapított mennyiségben szolgáltatja ki a tanítónak, még pedig úgy, hogy az évi utolsó részletet legkésőbb az év november hava végén átadja.

Ha az iskola-fentartó a tanító terménybeli fizetését nem e megszabott módon szolgáltatná ki, vagy az a termés átlagos minőségének meg nem felelne, akkor a termény helyett annak értékét készpénzben lesz köteles fizetni. A termények ára az 1867. évi XXXVIII. t.-cz. 143. §-a értelmében állapíttatik meg.

6. §.

Ha a tanító fizetésének egy része földbirtok járandóságaiból áll, ezek értéke a tanítói törzsfizetésbe a 300, illetőleg a 200 frtba való beszámítás végett szintén az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 143. §-a alapján állapítandó meg, a föld-

mivelésre fordított költség és mindennemű adó levonása mellett a földbirtoknak csupán tiszta jövedelme számítatik.

7. §.

Az iskola-fentartók által a tanítói fizetésre vonatkozólag vezetendő nyilvántartás alapján hivatalosan kitüntetett hátralékok az egyes adósoktól közigazgatási uton hajtandók be.

A végrehajtás módozatait a vallás- és közoktatásügyi minister, a bel- és pénzügyminiszterekkel egyetértőleg, rendeleti uton állapítja meg.

8. §.

Ha a hitfelekezeti iskolatanító az 1868. évi XXXVIII. t.-czikk 141. §-ának harmadik bekezdése értelmében a kántori teendőket is végzi, a tanítói fizetés megállapításakor a tanítói és kántori járandóságok együttesen tanítói fizetésnek veendőek.

9. §.

Az 1. §-ban megjelölt, valamint az összes községi elemi népiskolák iskolai hatóságai a jelen törvény hatályba léptétől számítandó kilencz hó alatt kötelesek az iskoláikban alkalmazott tanítóknak, ha ezek fizetése az ugyanazon §-ban foglalt rendelkezésnek nem felel meg, a 300, illetőleg 200 frtnyi legkisebb fizetést az iskola-fentartók által biztosítani, vagy pedig, ha ezek erre hivatalosan megállapított szegénységük miatt nem képesek, illetőleg a községi iskolákra nézve az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 35. §-a alapján kivethető iskolai pótdó ki van merítve, — további három hó alatt indokolt előterjesztéssel a hiány pótlására szolgáló állami segélyért a vallás- és közoktatásügyi ministerhez fordulhatnak.

Ha az illető népiskolai főhatóságok a fenn kitűzött határidő alatt sem az egyik, sem a másik irányban nem járnak el, de a felekezeti iskolafentartók iskolájakat mindamellett fentartani kívánják, a jelen törvény hatálybalépése után egy évvel az e törvényben megállapított legkisebb tanítói fizetés az iskolafentartó által biztosítottak fog tekintetni, mely legkisebb tanítói fizetés, ha ki nem szolgáltatnék, az érdekelt fél panaszára, vagy hivatalból feljelentés esetében közigazgatási uton hajtatik be.

Behajthatatlanság esetében az iskolafentartó hitfelekezettel szemben az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 15. §-ának, illetőleg az 1876. évi XXVIII. t.-cz. 6. §-a 4-ik pontjának rendelkezései, a három izbeni megintés mellőzésével, nyerne alkalmazást.

10. §.

A tanítói fizetések eddig megállapított és az iskola-fentartók által saját anyagi forrásaikból kiszolgáltattott mennyisége továbbra is csonkítatlanul kiszolgáltató, illetőleg államsegély igénybevétele céljából le nem szállítható.

11. §.

A vallás- és közoktatásügyi minister a törvény által e célra engedélyezett összegből az arra utalt polgári és hitközségek népiskolai tanítóinak fizetését, az illetékes iskolai főhatóság értesítése mellett, a törvényhatósági közigazgatási

bizottság útján, e törvényben megállapított legkisebb fizetésig a következő módok szerint egészíti ki:

a) a közigazgatási bizottság megállapítja az illető népiskolai hatóságok által bejelentett tanítói fizetés mennyiségét és az e törvényben meghatározott legkisebb fizetéssel szemben való hiányát;

b) szintugy a közigazgatási bizottság vizsgálja meg, hogy a segélyezendő tanító minősítvénye megfelel-e a törvényekben kikötött kívánalmaknak;

c) oly tanítói állomások betöltésekor, melyeknél a fizetés kiegészítéséhez az állam 60 frtnyi összeget meghaladó pótszegélylyel járul, a tanító alkalmazása a vallás- és közoktatásügyi minister jóváhagyásától függ; oly községi iskoláknál pedig, melyek a jelen törvény hatályba lépte előtt államsegélyben részesültek, illetőleg ezentul fognak részesülni, az 1876. évi XXVIII. t.-czikk 13. §-ának 1-ső pontjában körülírt tanítóválasztási eljárás a jelen rendelkezésnek megfelelően módosítottatik;

d) ha a c) alatt említett tanítói állomásokra oly egyén választatnék, illetőleg oly egyének megválasztása terjesztetnék fel jóváhagyás végett, a ki ellen a vallás- és közoktatásügyi minister törvényen alapuló, vagy állami szempontból kifogást emelhet, a minister 30 napra terjedhető záros határidő kitűzése mellett más egyén választására, és újabb felterjesztés tételére szólítja fel a tanító alkalmazására jogosítottakat; ha pedig a felszólítás eredménytelen maradna, vagy ha az új felterjesztés a fentebbi szempontokból másodizben is kifogásra szolgáltatna okot: azon esetben a tanítót az iskolafentartó további meghallgatása nélkül a vallás- és közoktatásügyi minister nevezi ki, a hitfelekezetek által fentartott népiskolákat illetőleg azonban oly korlátozással, hogy a kinevezendő tanító azon vallásfelekezethez tartozzék, a melynek jellegét az illető iskola viseli, és hogy e tanító személyére nézve az illetékes egyházi főhatóság előlegesen, záros határidő alatt, nyilatkozattételre hívassék fel.

12. §.

Olyan községekben, melyekben több felekezet tart fenn népiskolát és azoknak mindegyike igénybe veszi az állami segélyezést, ugyszintén ott, a hol bár csak egy községi vagy felekezeti iskola szorul segélyre, de fontos állami érdekek azt megkívánják: a vallás- és közoktatásügyi minister a törvényhatósági közigazgatási bizottság meghallgatása után a 9-ik §. értelmében kért állami segély helyett a községi vagy felekezeti iskola megszüntetésével állami iskolát állithat.

13. §.

A 11. §. értelmében 60 frtot meghaladó állami segély mellett alkalmazott hitfelekezeti népiskolai tanító állásából csak oly, az illető hitfelekezeti hatóságok által saját szabványaik szerint hozott fegyelmi ítélettel mozditható el, mely ítélet végrehajtás előtt a vallás- és közoktatásügyi ministerhez mindenkor felterjesztendő és jogérvényessé csak akkor válik, ha a minister annak vételétől számított egy hó alatt a közigazgatási bizottság kiküldött tagja közreműködésével foganatosítandó vizsgálat alapján újabb ítélethozatalt nem kíván.

A hitfelekezeti hatóság államilag segélyezett hitfelekezeti tanító ellen a vallás- és közoktatásügyi minister kívánságára a fegyelmi eljárást megindítani köteles. Ily esetekben a minister a fegyelmi eljárás megindítása iránt a hitfelekezeti hatóságokhoz intézett felhívással egyidejűleg, vagy az eljárás folyamán bármikor az államsegélyt megvonhatja. A hitfelekezeti hatóságok által ily esetekben hozott ítéletek, ha elmozdítást nem szabnak is ki, a ministerhez minden esetre felterjesztendőek, mely esetben a megelőző pontban körülírt eljárás foglal helyet.

Ha a hitfelekezet főhatósága akár a fegyelmi eljárást a rendelet vételétől számított 14 nap alatt meg nem indítaná, akár azt kellő igazolás nélkül 3 hó alatt be nem fejezné, akár az ítélet meghozatalától számított 14 nap alatt a ministerhez fel nem terjesztené, ez esetben a fegyelmi ügy az 1876. évi XXVIII. t.-cz. szabványai szerint a közigazgatási bizottság útján fog ellátni.

Ugyancsak a most idézett törvényben megszabott módon a közigazgatási bizottság van hivatva a fegyelmi eljárást foganatosítani akkor, ha bármily összeggel segélyezett felekezeti népiskola tanítója államellenes irány követésével van vádolva s a minister a fegyelmi eljárást elrendeli.

Ha a minister kívánságára megindított fegyelmi ügyben a minister által kiszabott, vagy a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya által hozott és jogérvényessé vált ítéleteket az illető hitfelekezeti hatóságok az ítélet vételétől számított 14 nap alatt saját hatáskörükben végre nem hajtánák: a végrehajtás a közigazgatási hatóság útján foganatosítandó.

Államellenes iránynak tekintendő különösen minden cselekmény, mely az állam alkotmánya, nemzeti jellege, egysége, különállása, vagy területi épsége, továbbá az állam nyelvének törvényben meghatározott alkalmazása ellen irányul — történt legyen az akár tanhelyiségben, akár azon kívül, vagy más állam területén, élő szóval, írásban vagy nyomtatvány, képes ábrázolat, tankönyvek vagy egyéb taneszközök által.

14. §.

Ha a jelen törvény 2. §-ában megállapított ötödéves korpótlékokat az iskola-fentartók saját erejükből szolgáltatni nem képesek, illetőleg a községi iskolákra nézve az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 35. §-a alapján kivethető iskolai pótagó ki van merítve, a legkisebb tanítói fizetés kiegészítését szabályozó eljárás alkalmazásával az iskola-fentartók a korpótlékok fedezése céljából is állami segélyben fognak részesülni, mely esetben, ha a korpótlék czimén adott évi segély 90 frtra rug, az előző 13. §., — az esetben pedig, ha a korpótlékokra és a fizetés kiegészítésére igénybe vett segély együttvéve 90 frtig terjed, — a 11. és 13. §§. rendelkezései alkalmazandók.

15. §.

Ha valamely községi vagy felekezeti iskolának egymásután két tanítója mozdíttatott el állásától, a 13. §. 4-dik bekezdése alapján hozott fegyelmi ítélettel, a vallás- és közoktatásügyi ministernek jogában áll a községi vagy felekezeti iskolát megszüntetni és helyébe állami iskolát állítani.

16. §.

Az illetékes iskolai főhatóság kívánságára a törvényhozás által évről-évre engedélyezett összeg keretén belül a vallás- és közoktatásügyi minister a 11. §-ban körülírt feltételek és a 13. §-ban megjelölt következmények mellett a tanítói fizetéseknek a törvényszerű minimumon felül 400 frtig való kiegészítésére is segélyt nyújt.

17. §.

A tanítói fizetések kiegészítésére vagy a korpótlékok fedezésére adott és az iskolafentartó kezéhez utalványozandó állami segélyt más célra fordítani nem szabad. Ily segélyben csakis a törvényben megállapított kellekkel bíró tanító részesülhet.

18. §.

A tanítók fizetési minimumának állami segély útján való kiegészítése fokozatosan legfeljebb három év alatt eszközöndő.

19. §.

A jelen törvényben foglalt rendelkezések az elemi népiskolai tanítónőkre nézve szintugy alkalmazandók, mint a tanítókra.

20. §.

Jelen törvény végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi minister, valamint a bel- és pénzügyministerek bíztnak meg.

3089

1893

A nmélt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnak a tanítói állomásokkal egybekötött és a nyugdíjba számítható tisztán tanítói javadalmak megállapítása céljából a tanítói javadalmak szükségessé vált hiteles összeírásának tárgyában folyó évi június hó 30-án 29.751. sz. alatt kelt és folyó évi július hó 28-án 1978. sz. alatt kibocsátott körintézkedéssel miheztartásul közzétett körrendelete kapcsán, ugyanazon miniszteriumnak a tanítói földjövödelmekre vonatkozólag a fenti szabályrendelet kiegészítésekepen folyó évi október hó 31-én 38.072. sz. alatt kelt pótrendeletét az alábbiakban egész terjedelmében közölven, ezen iskoláink és tanítóink nagyfontosságú érdekeit mélyen érintő és a messzebb jövőbe is kiható ügyre való tekintetből a lelkes uraknak, mint iskola-igazgatóknak és hitközségi iskolaszékek elnökeinek, a tanítói javadalmak összeírásának a fenti pótrendelet értelmében való kiegészítésénél leendő lelkiismeretes közreműködését és utánnézését kiválólag szívékre kötvén, ezennel a szóban forgó nagyfontosságú tanítói érdekek lehetőleg nagyobb megóvása végett még a következőket is elrendelem:

(A tanítói javadalmak összeírásáról szóló miniszteri pótrendelet.)

1. A kántortanítói állomások javadalmát képező földeket illetőleg, ha ezek a Visita Canonica-kban az egységes kántortanítói állomás osztatlan javadalmaként szerepelnek, avagy az 1836: VI. t. cz. 3. §-a 5-ik bekezdése értelmében akár mint törvényes járandóságú legelőilletékek hasítottak ki, akár a földesur által az urbériség rendezése előtt a kántortanító jobb javadalmazására szabadon adományoztattak, miután ezen földekre nézve még a telekkönyvi cím sem irányadó és ezek

a kettős — kántortanítói — állás egységes közös javadalmának tekintendők, az ezen jogi minőséget kitüntető visita canonica hiteles kivonatokat, illetve egyéb erre vonatkozó okmányok hiteles másolatait, vagy helyhatósági bizonylatokat, a meny nyiben ezt a jövedelmek összeírásánál még nem tették, az előiratokhoz való csatolás, illetve rendeltetési helyökre való juttatás végett az illetékes járási főszolgabíróség-hoz haladéktalanul megküldjék.

2. Hol a kataszteri földjövedelem nem éri el a tényleges földjövedelemet és a fenti pótrendelet 6-ik bekezdése értelmében a földjövedelemnek a kataszteri felvétel utáni emelkedése czimén vagy semmi, vagy nem akkora százalék állapítatnék meg, mint a milyen százaléknak megfelelő jövedelem a kataszteri földjövedelemhez hozzáadva megütné a tényleges földjövedelemet, el ne mulasztás az idézett pótrendelet 7-ik bekezdése értelmében, a tudomásukra hozott földjövedelem emelkedésének megállapított százalékhöz képest a tényleges földjövedelem még hiányzó részének megállapítását az e czélra már eleve készen tartott okmányok illetve a községi előljárástól a tényleges földjövedelemről előre beszerzett hiteles becslevelek, haszonbérlet esetén a haszonbéri szerződés hiteles másolata alapján is a kellő helyen szorgalmazni; ha pedig a földjövedelem emelkedési százalék megállapíttatásáról értesülést nem nyernének, ezt megszerezzék és ennek eredményéhez képest az imént előirt módon eljárjanak.

3. A tanítói jövedelmek összeírásáról felvett jegyzőkönyvek és csatolmányaik azon példányáról, mely az erre vonatkozó miniszteri alaprendelet 13. pontja értelmében az illető iskola közvetlen hatóságának átadatott, másolat készítendő és ez a plébániai levéltárban megőrzés végett elhelyezendő; maga az eredeti jegyzőkönyv csatolmányaival pedig az egyházmegyei tanfelügyelőséghez haladéktalanul beterjesztendő. Hasonlókép ugyanoda beterjesztendő lesznek annak idején a földjövedelem emelkedési százalékra vonatkozó határozatok, jegyzőkönyvek, becslevelek másolatai stb.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztértől. 38072. szám. A tanítók javadalmának pontos megállapítása végett f. évi 29.751. sz. alatt kiadott szabályrendeletem kiegészítéseképen a közigazgatási bizottságokhoz intézett pótrendeletem mását van szerencsém a főtiszt. hatóságnak becses tudomás és közlegeivel leendő közlés végett ./ alatt mellékletben megküldeni. Budapest, 1883. évi október 31-én. Gróf C s á k y. Valamennyi főtiszt. egyházmegyei főhatóságnak.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 38.072. szám.

A kataszteri tiszta jövedelemnek az 1875 : 7. t.-cz, rendelkezései szerint történt megállapítása alkalmával az idézett törvény rendelkezéseinek megfelelően, a közönséges gazdálkodás mellett tartósan nyerhető középtermés értéke vétetett alapul, minek megállapításánál a napszám, anyag- és termésárak is számításba vétettek a kiküldött és szakközlegekből alakított bizottságok által.

Általában a kataszteri tiszta jövedelem megállapításánál az volt az elv,

hogy az adóztatás alapjául, a földnek 10 évi átlagban minden körülmények között biztosan várható jövedelme szolgáljon. Egyes személyhez vagy időviszonyokhoz kötött nem állandó kivételes körülmények figyelembe nem vétethetnek.

A föld jövedelmének általános szabályok szerint leendő megállapításánál, más elvek, mint a fentebb vázoltak, irányadók nem lehetnek.

Épen ez okon, de még inkább azért, mivel a tanítók javadalmát képező földilletmények teljes hitelt érdemlő jövedelme, a gazdasági számadásokat nem vezető és egyébként is érdekelt felek önkényes bevallásai alapján nem állapíthatók meg, a miről az eddigi bevallások alkalmával kitüntetett nagyon is eltérő adatok elszomorító bizonytságot tesznek, és mivel továbbá az 1891: 43. t.-cz. értelmében a tanítói állomással egybekötött javadalom nemcsak a végellátáshoz való igény összegét képezi, hanem egyuttal azon összeget is, a mely után az orsz. tanítói nyugdíj-intézeti járulék fizetendő, a mit szemelött tartva, a föld jövedelmét folytonos ingadozásoknak alávetni nem lehet, hanem oly általános szabályok alapján létesült megállapodásokhoz kellett kötni, melyek nem az egyéni tevékenységtől vagy az időjárástól függők, hanem időről-időre országos törvény, vagy ezzel egyenértékű szabályok által határolvák.

Az imént vázolt tekintetek által vezéreltetve, a tanítók földilletmény-jövedelmének kitüntetésére f. évi 29.751. sz. a. kiadott szabályrendeletem 1-ső pontjában a kataszteri becsüt jeleltem meg, nem azért, hogy kizárólag ennek alapján állapíttassék meg a tanítók nyugdíja, hanem, hogy egy biztos alap álljon rendelkezésre, melyből kiindulva lehessen a tiszta jövedelmet megközelítőleg megállapítani oly formán, hogy figyelemmel az adóalapul szolgáló földadó sorozati munkálatok elkészítése óta az ország egyes vidékeinek közgazdasági, forgalmi, közlekedési s ebből folyólag a termények értékesítési viszonyainak változásaira, különösen a vízszabályozó társulatok kötelékébe tartozó területeknek új védművek emelése és fejlesztése folytán bekövetkezett használhatóságára, a kataszteri tiszta jövedelem bizonyos százalékkal emeltessék és ekképen az 1891-ik évi XLIII. t.-cz. 4-ik §-ának e) pontjában említett 10 évi átlagos jövedelem kitüntetése eléressék.

Mínthogy azonban az érintett és a földjövedelem alakulására befolyással bíró tényezők legtökéletesebben csakis a köztörvényhatóságok által ismerhetők, annál fogva felhívom a közíg. bizottságot, hogy mérlegelve az előadottakat járasonként, szükség esetén egyes tüzetesen megjelelt vidékekre vagy községekre a földjövedelem emelkedésének százalékat a lehető legrövidebb idő alatt állapítsa meg és arról az illető törvényhatósági közegeket oly hozzáadással értesitse, hogy a megállapítandó százalékat külön kitüntetve, a kataszteri földjövedelemhez adják. Az ekként előálló összeg fog általánosságban a tanítói nyugdíjba számítható földjövdelmének tekintetni.

Ha azonban az érdekelt iskolafentartó vagy a tanító a megállapított jövedelmet megfelelőnek nem tartaná, az ellenkező állításának bizonyítására vonatkozó okmányt tőle bekövetelvén, a jegyzőkönyvhöz csatolja elbírálás végett. Megjegy-

zem ez uttal, hogy a helyi hatóságok és előljáróságok az általuk netán kiállítandó igazolványokban foglaltakat bizonyítani is tartoznak.

Folyó évi 29.751. sz. a. kiadott szabályrendeletem kiegészítéseképen értesitem a közig. bizottságot, hogy a magániskola-fentartók nyugdíjigényének megállapítása, ha az illető nagyobb jövedelmet hitelt érdemlőleg bebizonyítani nem képes, a kereseti adó alapjául szolgáló jövedelmi bevallás alapján eszközölendő.

Végül, miután ezideig beérkezett felterjesztések nagy részénél az idézett szabályrendelet 1-ső pontjának azon rendelkezése, hogy a terménybeli járulékok a legközelebbi piac 10 évi hatósági bizonylattal igazolandó átlagértéke szerint tűntetendő ki, — figyelmen kívül hagyatott, felhivom a közig. bizottságot, hogy az illető közegeket utasítsa, miszerint a szabályrendeletben foglaltakhoz szigoruan alkalmazkodjanak.

Egyuttal felhatalmazom, hogy a mennyiben a munkálatok a kitűzött határidőig megrendelhetők nem volnának, rövidebb, indokolt esetekben legföljebb f. év végeig terjedhető időhaladékat engedélyezzen oly kikötéssel, hogy a szabályrendelet 14. pontjának megfelelőleg a felvételekre vonatkozó munkálatok, be nem várva a járás összes iskoláira vonatkozó adatok egybegyűjtését, egyenként is a kir. tanfelügyelőhöz küldendők.

Jelen pótrendeletemről úgy az illető egyházi hatóságok, mint a kir. tanfelügyelők egyidejűleg értesítettek.

Budapest, 1893. évi október hó 31-én. Gróf Csáky Albin s. k. — Valamennyi vármegye és város közigazgatási bizottságának.

3115

1893

(Concursus
pro statione
in Báttaszék.)

A báttaszéki ujonnan szervezett r. k. kántori állomásra folyó évi december 11-ig pályázat hirdettetik. Javadalma: 300 frt a hitközségi pénztárból, 31 frt 50 kr. az uradalomtól, 250 frtig menő stóla; ezenfelül élvezi a régi kántortanítói lakást, a melyet képez 4 lakószoba, téli és nyári konyha, éléskamara, padlás, pincze és fakamara. Kötelessége a kántori teendőket végezni és az iskolás gyermekeket az egyházi énekekre oktatni. Ha a hitközség körülményeihez képest idő folytán ezen kántori állásnak osztálytanítói állással való egybekötése itéltetnék czélszerűnek, a megválasztandó a hitközség idevágó határozatának, megfelelő javadalmazás mellett, magát alávetni tartozik. Az istentisztelet nyelve magyar és német. Pályázhatnak csakis tanítói oklevéllel bíró egyének.

3090

1893

(Concursus
pro statione
cantoris-do-
centis in Rácz-
Töttös.)

A rácztöttösi kántortanítói állomás lemondás folytán üresedésbe jöven, erre f. évi decz. 3-ig pályázat hirdettetik. Jövedelem: 1) 3 szobából álló csinos új lakás, két konyha, éléstár, pincze és gazdasági épületek. 2) 8 hold jóminőségű szántóföld, 2 hold rét, $1\frac{1}{2}$ hold szőlő és házi kert használata; a földeket azonban maga a tanító tartozik műveltetni és értők adózni. 3) A hivektől 1875 K^o buza, 3850 K^o

rozs és $28\frac{1}{2}$ mérő kukoricza folyik be. 4) Készpénz: a) A hivektől 57 frt 25 kr. b) Ismétlő-oktatásért 21 frt. c) stólajövedelem körülbelül 50 frt. 5) Hat öl kemény hasábfa, melyből azonban egy tanterem fütendő. — Kötelmei a díjlevélben vannak meghatározva. Az állomás választás után azonnal elfoglalandó, de ezen fönti fizetés csak január 1-én kezdődik. A megválasztott azonban bizonyos tiszteletdíjat kap, ha még decemberben foglalja el az állomást. A pályázók előnyéül szolgál a helyszínen való próbaorgonálás és éneklés. Eredeti okmányokkal felszerelt folyamodványok az iskolaszéki elnökséghez küldendők. Rác-Töttösre (Baranya).

3114

1893

A magyar-hertelendi anyaközségbeli róm. kath. kántortanítói állomásra folyó évi december hó 11-éig pályázat hirdettetik. Javadalma: 1. Szabad lakás két szobával, konyhával, kamarával, jó melléképülettel, pinczével, $\frac{1}{4}$ hold házi kerttel. 2. Egy negyedtelek jóminőségű föld, $\frac{1}{2}$ hold rét, megmunkáltatás fejében a községtől 40 frt o. é. 3. Minden telkes pártól $\frac{1}{8}$ tiszta buza; van 96 pár; minden kisházaspártól $\frac{1}{8}$ rozs, van $38\frac{1}{2}$ pár és minden zsellértől 50 kr. 4. Minden telkes pártól és kisházaspártól 20 kr. 5. Minden szőlősgazda-pártól 4 itcze bor; kap 535 itczét, 6. Minden iskolás gyermek után 40 kr. 7. Ismétlő-iskola után 20 frt. 8. 6 öl fa a papneveldei urodalomtól a község által megvágva és helyszínére szállítva; a községtől pedig külön két öl iskola-fűtésre. 9. Stola fejében évente vagy 20 frt. 10. Szabad legeltetés az urodalom és község legelőin. 11. A kántortanítói lak belsejének, azaz szobáinak évente kétszeri megmeszeltetése, az iskolának egyszeri megmeszeltetése. — A kellően felszerelt folyamodványok a kerületi espereshez M.-Székre (Baranyamegye) küldendők; a tanítási nyelv: magyar-német, a kántori teendők e két nyelven végzendők.

3169

1893

Az udvárdi r. k. kántortanítói állomásra 1894. január 10-ig pályázat hirdettetik. Jövedelem: 1) 140 házaspár után telkes pártól $\frac{1}{2}$ pozs. mérő tiszta buza, kisházaspártól ugyanannyi tiszta rozs, 10 magyar itcze bor, (a szőlőállapotok javulásáig itczéjét 5 krajczárral megváltva); 25 kr. párpénz. 2) Ismétlő-iskola tartásért 26 frt 25 kr. 3) 3 öl kemény hasábfa. 4) 6 hold szántóföld, $\frac{1}{2}$ hold rét. A munkát a község végzi. Lakás: 2 szoba, 1 kamara, 1 konyha és istálló. — Tannyelv: horvát és magyar. A folyamodványok az egerághi esperesplébánia-hívtalhoz intézendők. (Posta helyben.)

3170

1893

A kárászi r. kath. kántortanítói állomásra f. évi december 10-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 14 hold szántóföld legeltetési joggal, melynek felét a község szántja, veti, termését betakarítja, a tanító udvarán felgyült trágyát eme

földekre kihordja — 90 frt; 1 külső kert évi haszonértéke 2 frt; minden házaspártól: 20 kr. lélekpénz — 24 frt; telkes pároktól $\frac{2}{4}$ pozsonyi mérő tiszta buza, összesen mintegy 30 mérő — 105 frt; kisházas- és zsellérpároktól $\frac{2}{4}$ pozsonyi mérő rozs, összesen mintegy 30 mérő — 75 frt; $\frac{1}{4}$ pozsonyi mérő tavaszi gabona, u. m.: kukoricza, árpa vagy hajdina, összesen mintegy 30 mérő — 48 frt; a községtől egy szekér széna és egy szekér sarju behordva — 16 frt; a községi pénztárból évnegyedes előleges részletekben 80 frt tandijpénz; a püspöki uradalomtól 8 méteről kemény hasáb-tüzifa, a község által vágatva és a tanító udvarába szállítva, melyből a tanterem is fűtendő — 48 frt. Stólailleték mintegy 12 frt. Kérvények a kárászi plébánia-hivatalhoz intézendők (u. p. Szászvár). Tannyelv: magyar.

(Personalia.)

Josephus K é s m á r k y, cooperator Tamásiensis nominatus est vicarius parochi Vásáros-Dombóensis tam in temporalibus, quam in spiritualibus, simul vero sequestri curator eiusdem beneficii parochialis; Cl. Francisco Fent, studiorum praefecto a munere concionatoris lycealis erga suas preces relevato, concionator lycei iuris eppalis nominatus est Julius K o z á r y, catecheta Q.-Ecclesiensis.

Missi sunt cooperatores: Arpadus Pelcz e Döbrököz ad Regöly; Colomannus Varga e Regöly ad Döbrököz; Aloysius Csizmadia e Vásáros-Dombó ad Tamási.

Quinque-Ecclesiis, die 15. Novembris 1893.

Ferdinandus m. p.
Episcopus.

XX.

3289

1893

Haud absque animi commotione, immo cum dolore tabulis his committere cogor Venerabili Clero dioecesano nuntiandum obitum Illustrissimi ac Reverendissimi Caroli Fesztl, electi episcopi Corczolaensis, praepositi maioris Cathedralis Ecclesiae Quinque-Ecclesiensis et canonici, praepositi S. Augustini de insula S. Lazari, consilarii regii, examinatorii synodalis, item collegii approbandis e doctrina religionis scholarum mediarum professoribus praesidis, insignis ordinis Coronae Ferreae III. Cl. equitis, AA. LL. et Phil. doctoris collegiati, sacerdotis iubilare, qui a. 1819. natus, a. 1843. presbyter ordinatus ab a. 1848. professorem matheseos in lyceo eppali Quinque-Ecclesiensi, ab a. 1854. parochum interioris civitatis Quinque-Ecclesiensis ad B. Mariam Virg. Purif. egit, a. 1854. consiliarius scholaris et praepositus S. Augustini de insula S. Lazari, a. 1861. insignis ordinis Coronae Ferreae III. Cl. eques, a. 1862. consiliarius regius elementissime renuntiatus ab a. 1864. actualis Cathedralis Ecclesiae Quinque-Ecclesiensis canonicus et parochus eiusdem Eccl. Cathedr. una poenitentiarius, ab a. 1867. archi-diaconus Tolnensis, ab a. 1870. canonicus lector, una praepositus realis S. Joannis Baptistae de castro Quinque-Ecclesiensi, ab a. 1885. collegii approbandis e doctrina religionis scholarum mediarum professoribus praeses, ab a. 1891. electus episcopus Corczolaensis, ab a. 1893. examinatorii synodalis praeses, sacerdos iubilare et praepositus maior Cathedralis Ecclesiae Quinque-Ecclesiensis sacramentis moribundorum munitus die 27. Novembris a. c. sub aurora placide in Domino obdormivit magno sui in utraque, de qua optime meritis est, republica civili et ecclesiastica relicto desiderio.

(Obitus Illmi
Caroli Fesztl,
praepositi
maioris.)

Quem ob ingenii, eruditionis et eloquentiae egregias dotes clarum, ob eximiam iudicii sagacitatem rerum arduarum fidissimum explanatorem, ob infucatae pietatis laudem cunctis charum universa cum VCapitulo luget dioecesis sibi ereptum, repuiascet in sancta pace sitque illi Dominus laborum praemium et merces magna nimis.

Pro cuius animae refrigerio meminerint cuncti sacerdotes dioecesani praescriptas tres Missas persolvendas venire.

3290

1893

Ad perpetuam rei memoriam pro directivo statu notitiae, quorum inter est, vigore praesentium publicatur resolutio appendicis adinstar ad coordinationales litteras super egregia fundatione Illmi ac Rssmi Dni Francisci Troll, el. eppi Tribunicensis, Protonotarii ap., praelati pontificii, abbatis, canonici lectoris in emolumentum docentium dioecesanorum facta, ddto 19. Novembris 1880. sub nr. 2198.

(Jus participandi in fundatione Trolliana ad docentem elementaris scholae praeparandialis quoque extenditur.)

emanatas in favorem docentis elementaris scholae, exercendis pro ludimagisterio candidatis, praeparandiae eppali Quinque-Ecclesiensi adnexae cum praetitulato fundatore cointelligenter lata per extensum, ut sequitur :

3177

1893

Reverendissime Domine Abbas, VADiacone et Paroche ! Honorabilis districtus Quinque-Ecclesiensis in congregatione autumnali a. c. candidature praemiandis e fundatione Illmi Francisci Troll docentibus districtualibus tertio loco inseruit Josephum Gergelics, docentem scholae elementaris praeparandiae adnexae, quamvis tenor fundationalium praefatae foundationis in circularibus sub nro 2198/1880. publicatus praemia solummodo docentibus districtualibus decernat; antelatus autem docens ad gremium districtus Q.-Ecclesiensis haud pertineat, utpote extra omnem districtum constitutus.

Laudabili sane aequitati hon. districtus serviendum sibi esse existimavit, cum docentem elementarem inter pares facile principalem fructibus egregiae Trollianae foundationis diutius extorrem relinquere nollet.

Quamobrem ne dispositioni fundationalium ullatenus praejudicatum esse videatur, fundatorem Illmum requisivi, ut intuitu huius quaestionis mentem aperiendo interpretationi, seu modificationi fundationalium eo sensu praesuscipiendae consentiret, quatenus docens pro tempore scholae elementaris praeparandiae eppali adnexae, non obstante eo, quod ad districtum haud pertineat, possit et si dignus iudicetur, etiam debeat pro adjunctorum ratione inter docentes districtuales pro hoc praemio candidari, respective praemii huius particeps quoque fieri.

Cui propositioni praeveniens fundator datis eatenus ad me litteris plene consentiendo eo magis accessit, cum ex una parte docentis huius in fundationalibus respectum habere ea de causa non potuerit, quoniam schola elementaris exercendis pro ludimagisterio candidatis praeparandiae eppali adjuncta tempore factae foundationis proprio docente caruit, ex altera vero parte scholae elementaris, quam inter pares principalem esse oportere autumat, docentem sive praemio pro meritis iam comparatis, sive incitamento pro comparandis privare in intentis habere nequaquam posset.

Quare praesentibus ad fundationales, de quibus hic sermo cum fundatore cointelligenter redintegrandas dispono, ut docens pro tempore scholae elementaris exercendis pro ludimagisterio candidatis praeparandiae eppali meae adsociatae intuitu iuris, quoad participationem in fructibus huius foundationis, et solummodo ex hoc obtutu, ad districtum Quinque-Ecclesiensem pertinere reputetur, qui pro meritorum in fideli suae vocationis executione partorum ratione, quosuper praeparandiae directoris erit pro re nata fidem facere, et possit, et debeat stato tempore praemio Trolliano donandus designari. Praesentibus post factam in proxima congregatione publicationem protocollo per extensum in ferendis et pro evidentia in archivo V. A. Diaconali custodiendis.

Caeterum fraternis affectibus et piis ad aram precibus commendatus sum
 Quinque-Ecclesiis die 21. Novembris 1893. Rssmae D. Vae Frater in Christo Ferdinandus
 m. p. eppus. Rssmo Dno Ignatio Károly, abbati, vadiacono, parocho 5-Ecclesiis.

3291

1893

Országos m. kir. statisztikai hivataltól. 2774. eln. szám. A főtiszt. róm. (Tabellae statisticae de motu populi pro anno 1893. complendae dimittuntur.)
 kath. egyházi főhatóságnak (Püspökségnek) Pécssett. Van szerencsém a főtiszt. egyházi főhatóságot tisztelettel értesíteni, hogy az 1893-ik évre vonatkozó népmozgalmi adatok felvételére szolgáló füzeteket az illető lelkészek között leendő kiosztás végett 250 példányban, külön csomagban a mai postával küldöttem meg a főtiszt. egyházi főhatóságnak.

Bátor vagyok ennél fogva a főtiszt. egyházi főhatóságot tisztelettel felkérni, méltóztassék a kérdéses füzeteknek az illető lelkészi hivatalokhoz leendő mielőbbi szétküldését eszközölni, azoknak az egyes táblázatok alján foglalt „Jegyzet” értelmében leendő pontos kitöltését a lelkész uraknak meghagyni s őket utasítani, hogy a betöltött füzeteket az illetékes törvényhatóság közegeinek (szolgabíróknak, polgármesternek) minden további sürgetés bevétele nélkül mielőbb, de legfeljebb 1894. évi január végéig közvetlenül küldjék be, honnan azok rendes közigazgatási járások, illetőleg megyék szerint rendezve fognak ezen hivatalhoz be-terjesztetni.

Miután a népmozgalmi adatok az országos m. kir. statisztikai hivatal által nem egyházi, hanem közigazgatási, illetve szolgabírói járások szerint dolgoztatnak fel, méltóztassék intézkedni az iránt, hogy az oly anyaegyházak, a melyeknek fiók- és leányegyházai közül egy vagy több is, más törvényhatóság területén vagy más szolgabírói járásban fekszenek, mint a hová az anyaegyház tartozik, az esetben ezen fiókegyházakról a lelkészek külön kimutatást készítsenek, következőleg annyi füzetrel láttassanak el, a hány törvényhatóság, illetve a hány szolgabírói járás területére terjed az illető anyaegyház lelkészkedése.

Tisztelettel felkérem továbbá a főtiszt. egyházi főhatóságot egyidejűleg arra nézve is intézkedni, hogy az anyaegyházhoz tartozó fiók- és leányegyházak nevei akár fordult elő bennök népmozgalmi adat akár nem, a füzet czimlapján okvetlenül mind felsoroltassanak.

Budapest, 1893. évi november hó 7-én. Az országos m. kir. statisztikai hivatal igazgatója: J e k e l f a l u s s y J ó z s e f s. k., min. tanácsos.

3292

1893

4655/1893. Ő Felsége a király nevében a magyar királyi pénzügyi köz- (Döntvény az
 igazgatási bíróság Kurecsy János rákosi plebánosnak jogilleték-ügyét, melyben a előszóval tett
 soproni m. kir. adóhivatalnak a rákosi róm. kath. plebánia terhére 1892. évi Ask. miscalapítvá-
 216. tétel alatt 16 frt, 217. tétel alatt 3 frt és 218. tétel-szám alatt előirt 40 frt nyok illeték-
 jogilleték törlése iránt beadott felelőzését a soproni m. kir. pénzügyigazgatóság mentessége
 ügyében.)

1893. évi február hó 22-ik napján tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vévén, következő ítéletet hozott: A m. kir. pénzügyi közigazgatási bíróság a soproni kir. pénzügyigazgatóságnak neheztelt határozatát nem felebbezett részében érintetlenül hagyja, — felebbezett részében pedig megváltoztatja, s a felebbező róm. kath. plebániát az 1892. évi Ask. 216. tétel-szám alatt terhére előirt 16 frt és Ask. 218. tétel-szám alatt ugyancsak terhére előirt 40 frt illetékösszegek fizetésének kötelezettsége alól is fölmenti s ezeknek az összegeknek törlését is elrendeli: mert igaz ugyan, hogy a bélyeg- és jogilletéki törvény és szabályok kiegészítő részét képező díjjegyzék 4. tétel, b) pontja értelmében alapítványokra szánt vagyontól, ha az alapítás még az alapító életében történik, mint ajándékozástól a díjjegyzék 2. tétele értelmében illeték jár, ámde, — ugyancsak a bélyeg- és jogilletéki törvény és szabályok 1. §. A. 2. pontja értelmében ingóságoknak élők között ajándékozása csak abban az esetben esik illeték alá, ha az ajándékozási jogügyletről okirat állíttatott ki. Ebben az esetben az illetékkiszabás alapját képező eredeti okiratok beköveteltetvén, azokból kitűnt, hogy az Ask. 216/892. tétel-szám alatt elkönyvelt és megilletékezett 157 frt alapítványi összeget Josephy Mária bécsi lakos, az Ask. 218/892. tétel-szám alatt elkönyvelt és megilletékezett 400 frt alapítványi összeget pedig özvegy Bock Anna, rákosi lakos szóbelileg történt kijelentések mellett tette le s az alapítványi „Stiftungs-Urkunde“ okiratnak nevezett okmány, melyek elsője 1890. évi május hó 31-én, második pedig 1891. évi november hó 20-án állíttatott ki, — nem egyéb, mint a rákosi róm. kath. plébános és a templomatyák által az egyházi előjárásához tett jelentés a kérdéses szóbeli alapítványokról, a mely jelentésekre a győri püspök mint egyházi előjáró által a jóváhagyás reávezetve van. Megjegyeztetik, hogy a kérdéses jelentéseket az alapítók alá nem irták s így azok alapító-levelet nem adtak. Ily körülmények között a jelzett és körülírt misealapítványoktól illeték nem követelhető. Ezt az ítéletet a m. kir. pénzügyigazgatóságnak 1893. évi május hó 9-én 18658. sz. a. kelt jelentése mellékleteivel fogantatosítás végett oly utasítással adja ki, hogy azt hiteles másolatban felebbezőnek kézbesítse. Kelt a m. kir. pénzügyigazgatási bíróságnak Budapesten, 1893. évi május hó 24-ik napján tartott üléséből stb.

3293

1893

(Törvényhatósági joggal felruházott városokban a többi közt néptanítóknak és lelkészeknek törvényhatósági utadóméltóságára vonatkozó ministeri rendelet.)

A kereskedelemügyi m. kir. miniszternek 8391. szám alatt valamennyi önálló törvényhatósági joggal felruházott város közönségéhez (kivéve Fiume várost) és Budapest fő- és székváros közönségéhez intézett körrendelete.

Több törvényhatóság részéről tett előterjesztésben fölvetett az a kérdés, vajjon a m. kir. pénzügyminiszter úrral egyetértőleg 1892. évi október hó 20-án 58.753. szám alatt kiadott körrendelet azon határozománya, melylyel kimondatott, hogy az állam hivatalnokainak, a törvényhatósági tisztviselőknek és hivatalnokoknak, továbbá a néptanítóknak és körjegyzőknek illetményeik után, a törvényhatósági joggal felruházott városokban előirt kereseti adója alapján, az 1890. évi I. t.-cikk 23. §-ában említett törvényhatósági utadó ki nem vehető, a multa, vagyis

az 1891. és 1892. évekre már kivetett és nagy részben már beszedett útdóra vonatkozólag is alkalmazandó-e, vagy pedig ez az adómentesség csak az 1893. évtől kezdve érvényesítendő-e?

Ennek folytán a m. kir. pénzügyministerium vezetésével megbízott m. kir. miniszerelnök urral egyetértőleg tudomásul és megfelelő eljárás végett értesitem (a czimet), hogy a tényleges szolgálatban álló és a nyugdíjazott állami és közigazgatási tisztviselők, valamint a néptanítók és körjegyzők, nemkülönb a törvényhatósági joggal felruházott városokban állandóan lakó lelkészek terhére, a törvényhatósági joggal felruházott városokban, az illetményeik után járó keresetiadó alapján 1891. és 1892. évekre előirt útdó leirandó és az általuk már befizetett útdó-összegek részükre visszafizetendők.

Értesitem egyuttal (a czimet), hogy az előidézett körrendeletben foglalt útdó-mentességet, a miniszerelnök úrral egyetértőleg, az 1886. évi XXII. t.-czikk 138. §-ának második bekezdése alapján, a törvényhatósági joggal felruházott városokban állandóan lakó lelkészekre, illetve ezeknek ama javadalmaira is kiterjesztem, melyeket kizárólag az illető egyházközségekben viselt lelkészi hivataluk után élveznek.

Ezen rendeletem a törvényhatóság területén közhirrre teendő. Budapesten, 1893. évi február hó 15-én. L u k á c s B é l a, s. k.

A lelkész és néptanító urak egy részét érintő ezen rendeletet jónak láttam közölni, valamint alább a nmélt. kereskedelmi miniszer urnak azon válaszát is, melyet a kalocsai érsek ur ő nagyméltóságához intézett, ki papsága egy részének kérelmére minden kétséget kizáró nyilatkozatért fordult a nm. miniszeriumhoz az iránt: vajjon az útdómentesség csupán a törvényhatósági joggal felruházott városok lelkészeire szorítkozik-e vagy pedig a községekben lakó lelkészekre is értendő-e?

52.338. sz. Nagyméltóságú Érsek Úr! Folyó évi július hó 10-én 1865. sz. a. kelt nagybecsű átiratára vonatkozólag van szerencsém Nagyméltóságoddal tisztelettel közölni, hogy a f. évi február hó 15-én 8391. sz. a. valamennyi önálló törvényhatósági joggal felruházott város közönségéhez intézett körrendeletben a m. kir. pénzügyminiszerium vezetésével megbízott Miniszerelnök urral egyetértőleg a lelkészekre, illetve az egyházközségben viselt lelkészi hivatalok után élvezett javadalmaikra kiterjesztett útdó mentesség csakis a törvényhatósági joggal felruházott városokban állandóan lakó lelkészekre alkalmazható, mert az útdó csakis ily városokban tekinthető községi pótdónak, mely alól tehát az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. szakaszának második bekezdése alapján csakis az önálló törvényhatósági joggal felruházott városokban állandóan lakó lelkészek menthetők fel.

Vármegyei törvényhatóságokban azonban, hol az útdó törvényhatósági pótdó jellegével bír, ezen mentesség megállapítására törvényes alap nem létezik.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapesten, 1883. évi július hó 28-án. L u k á c s s. k.

3294

1893

EMLÉKIRAT

A NAGYMÉLTÓSÁGU VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KIR. MINISTERIUMHOZ
A PÉCS-EGYHÁZMEGYEI KÁNTORTANITÓK NYUGDIJIGÉNYEINEK IGAZSÁGOS FIGYELEMBE-
VÉTELE IRÁNT.

(De pensione
ludimagistro-
rum ad exi-
gentiam iuris
regulanda.)

3252/1893. Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Minister ur!
A tanítók sorsának, anyagi helyzetének javítására irányzott törekvései Nagyméltó-
ságodnak, melyek immár ha nem is a megkívántató mérvben, de az adott viszo-
nyok közt megközelíthető fokig az 1891. évi XLIII. t. cz. és az 1893. évi XXVI.
t. cz.-nek a tanítói nyugdíjazás és fizetések rendezésére vonatkozó intézkedéseiben
érvényre emelkedtek, kétségkívül magokra vonták egyházmegyém tanítóinak is
sóvárgó tekintetét, és őszinte hálaérzésre gyulasztották szíveiket Nagyméltóságod
iránt; mert ha nemzeti közmívelődésünk érdekében fontos szolgálatainknak anyagi
helyzetükhöz viszonyítva az illetékes tényezők beismerése szerint még mindig az
önfeláldozás édes öntudatából kell jórészt kölcsönözniök jutalmukat, tagadhatat-
lan mégis, hogy a tanítók az elégedettségnek a teljességhez mindinkább való kö-
zeledése reményében mondhatták, hogy: anyagi sorsunk jobbra változott.

Egyházmegyém tanítóinak hálijában Nagyméltóságod iránt az én részem
is teljes volt és az ma is.

Ezen jobb sorshoz fűzött remények egy részével azonban ma, nevezetesen
az 1891. XLIII. t. cz. 4. §. végrehajtásának jelen már végéhez közeledő stadiumá-
ban úgy állanak egyházmegyém tanítói, mint a gazda, kinek aratásra immár meg-
ért vetéseit jeges felhő fenyegeti; sőt félő, hogy úgy ne járjanak, mint mikor a
gazdának reményeit az elemi csapás az aratás előtti napon tönkre teszi.

Azért én nagyon értem tanítóim feljajdulását, melynek hangjai úgy a
kerületi tanácskozmányokból, mint egyesektől mind sürűbben hatnak el hozzám
azon okból, mivel az 1891. XLIII. t. cz. 4. §-ával kapcsolatban a kántortanítók
szét nem választható javadalmazásának a nyugdíjba beszámítható részére nézve
előbb 1892. évi augusztus hó 20-án 37290. sz. alatt valamennyi kir. tanfelügyelő-
séghez intézett rendeletének II. 1. d) pontjában kimondott, és legutóbb is 1893. évi
juniús 30-án 29751. sz. alatt valamennyi egyházi főhatósághoz intézett rendeleté-
nek 5. pontjában hangsúlyozva fentartott azon elvet, hogy a kántortanítók szét
nem választható javadalmazásának csak fele része bir a nyugdíjba beszámítható
javadalmazás jellegével, magokra nézve sérelmesnek tartják.

És ezen aggodalmaikban én a magam részéről már ezen elv kimondásá-
nak első pillanatától fogva teljes mértékben osztoztam.

Azért tanítóimnak hozzám intézett kérelme, és főpásztori állásomból anyagi
sorsuk iránt is köteles érdeklődésem parancsolja, Nagyméltóságodnak pedig a tanítói
javadalmak összeírása tárgyában az előbbenit kedvezően módosítólag folyó évi

október hó 31-én 38072. sz. alatt valamennyi egyházi főhatósághoz intézett pótrendelete a mellett, hogy bizonyoságot tesz elfogulatlan részrehajlatlanságáról, reményt önt belém, hogy a még ezen pótrendelet után is fennálló aggodalmak eloszlatására Excellentiádban megvan a hajlandóság; felbátorít arra, hogy alázatos felterjesztésemet a siker reményével Excellentiádhoz intézzem.

Teszem pedig ezt annál nagyobb bizodalommal, mentül erősebb bennem a hit, hogy Tolnavármegye közigazgatási bizottságának f. évi november hó 11-én 1372. sz. alatt valamennyi főszolgabíróhoz intézett rendeletének azon, a Nagyméltóságod f. évi június hó 30-án 29751. sz. alatti rendeletének 5. pontjától eltérő intézkedését, hogy a vármegye területén, mivel a visita canonicák „ludimagister“ kifejezése, helyesen nem „kántortanítónak“, hanem „iskolamesternek“ (Schulmeister) veendő, a kántortanítók úgy készpénzbeli, mint terménybeli járandóságait a nyugdíjba felvétetni — megfelezés nélkül határozta, csakis azon biztos meggyőződés sugalmazhatta, miszerint a kántortanítói ugynevezett szét nem választható javadal-mazásnak a nyugdíjba beszámíthatóság czéljára kormányhatóságilag elrendelt megfelezése nemcsak a tanítók köztudatában jogos érdekeiknek sérelme, melynek meg-orvoslása elől kitérni nem szabad, hanem egyuttal az e részben egyedül irányadó-nak lenni kellő jogi szempont — a visita canonica — is tulsúlylyal kell, hogy birjon érvényesülésében azon hatály felett, melyet magának egy kormányrendelet igényelhet.

És ha e vármegyei közigazgatási bizottsági határozatra nézve kijelentem, miszerint az annak alapjául szolgáló ezen elvet, hogy a kántortanítói szét nem választható javadalmak a nyugdíjba való beszámíthatóság szempontjából meg nem felelhetők, egészen a magaménak vallom, de ezen elvnek megindokolásával egyet nem érthetek, egy okommal ismét több van, hogy ezen ügyet Nagyméltóságodnál szóvá tegyem.

Nem érthetek egyet e bizottsági határozat megokolásával, legalább nem szabatosabb meghatározás nélkül.

Mert igaz ugyan, hogy kántortanítóink nemcsak a tolnamegyeiek, hanem a baranyamegyeiek és az egyházmegyémbe eső somogy- és verőczemegyiek is következetesen „ludimagister“ elnevezéssel jelöltetnek; igaz ugyan, hogy a „ludi-magister“ szó a classicus latin nyelven „iskolamester“-t jelent; de még igazabb az, hogy ezen szó jogi jelentményének értelmét nem a classicus latin szótárban, hanem jogi intézményeink fejlődési történelmében, a jogi nyelvszokásban, a visita canonicák helyes értelmezésében lehet csak megtalálnunk.

És ha ez utóbbi álláspontra helyezkedünk, ha azt meg is kell engednem, hogy a „ludimagister“ szó előbb volt a magyar nyelvben „iskolamester“-nek használva, mintsem „kántortanító“-nak, sőt a régi visitákba szőtt magyar szövegben csakis „iskolamester“, és soha „kántortanító“ név alatt van visszaadva, mégis azt kell vitatnom, miszerint a „ludimagister“ szó jogi fogalmának megközelítőbb kimerítése szempontjából a „kántortanító“ elnevezés megfelelőbb, mint az „iskola-mester“-é.

Itt azonban nem szóharczról, hanem az elnevezéshez kötött jogi fogalom természetének és terjedelmének megállapításáról van szó.

E részben pedig, miután az iskola valamint mindenütt a világon, úgy minálunk is, mint az egyház leánya szerepelvén, mikor még az állami törvényhozás gondját az iskolára is kiterjeszteni szükségesnek nem látta, előbb a tanítást az iskolában is kizárólag a lelkész nemcsak a hittaniakban, hanem a profán ismeretekben egymaga vezette; az egyházi élet tovafejlődésével, hol elengedő lelkész nem volt, az egyházi szertartások végzésében a lelkész melletti segédkezésre világiak is alkalmaztatván, ugyanezek az iskolai tanításban a lelkész segítőivé, később pedig úgy a szertartások, mint a tanítás intézésében önálló munkatársai lettek.

E két munkakör annyira összetartozónak tekintetett, hogy a mai felfogás szerinti „kántor” és „tanító” közti megkülönböztetés egészen az ismeretlen dolgok országába tartozott, sőt e két munkakör betöltésére rendelt egyéniségben a kántori és tanítói fogalom úgy összeolvadtnak és egymást át és keresztül összeszóttnek tekintetett, hogy arra, miszerint legyen valaki tanító, ki nem kántor, avagy kántor, ki nem tanító, senki nem is gondolt.

Innen van az, hogy magyar népünk vérébe a kántortanító, avagy tanító elnevezés mind máig át nem ment. A magyar nép felfogásában a ma ugynevezett kántortanító legtöbbször csak „mester”; mester a kántortanító akkor is, mikor az iskolában tanít, mester akkor is, mikor az orgonán ülve orgonál; és nagyot néz még legtöbbször magyar népünk, hogy legyen tanító, ki — sajnos, hogy ez esetek mindinkább gyakoriak, — nem orgonál és felfogásában még mindig több azon mester, ki jól orgonál és énekel, mint a ki csak jól tanít.

Ez a visita canonicák álláspontja a „ludimagister” szó jogi értelmére nézve.

A „ludimagisterium” tehát nem két különböző, ugymint kántori és tanítói hivatalnak egyesítése, hanem ellenkezőleg a kántori és tanítói teendők egy és ugyanazon, nem egyesített, hanem eleitől egységes hivatalnak két felé ágazó folyományai.

Épen azért minden a visitákban a „ludimagister”-nek szóló javadalmazás is, bármely czimen járjon, a kántortanítót mint ilyent illeti, akár legyen az törzsjavadalmazás készpénzfizetésben, terményekben, szolgálmányokban, földekben stb., akár e törzsjavadalmazás kiegészítésére a tanítás utáni tandíjak, vagy a szertartások utáni stóla alakjában; ebből folyólag tehát még ezen külsőleg szétválasztott, kántoriak- és tanítóiakul osztályozhatóknak vélt mellékjövedelmek is szét nem választhatók, miután az egységes ludimagisterium azon alany, melyhez azon jogczim inhaereál, hogy bizonyos — véletlenül két irányban csoportosítható — teendők után e mellékjavadalmazásokat a kántortanító szedheti; magok azonban ezen teendők nem a jogczimet képezik, hanem csak az alkalmat adják a jogczim érvényesüléséhez.

E szerint tehát nemcsak az ugynevezett szét nem választható, hanem a felfogásom szerint elválaszthatókul tévesen vett mellékjövedelmei is a kántortanítóknak egységes javadalmazását képezik, mert a ludimagister személyében a modern felfogás szerinti kántor- és tanító közt való megkülönböztetés meg nem áll, vagyis

a modern felfogás szerint beszélve, a mit megszolgál a kántortanító mint tanító, az épúgy illeti a kántort, mint a tanítót; és viszont a mi megjár a kántortanítónak, mint kántornak, az épúgy illeti a tanítót is, mint a kántort.

Ez a visitai „ludimagister“ fent megállapított jogi fogalmának szükségképi folyománya.

Ezen „ludimagister“, vagy a mai elnevezés szerint kántortanítói intézményt, úgy a mint hazai közművelődésünk történelmében kifejlődött, a visita canonicákban consolidálodva és magyar népünk vérébe átmenve reánk átszállott, népoktatási ügyi törvényhozásunk eddiglen nemcsak meg nem bontotta, hanem egészen érintetlenül hagyta.

És ennek folytán én merem azt is állítani, hogy ezen ősrégi tanügyi intézményünk további fenmaradásához az 1868. XXXVIII. t. cz. 141. §-ára is csak a félreértések kikerülésére és azon czélból volt csak szükség, hogy egyéb, mint kántortanítók, ugymint a felekezeti ugynevezett osztálytanítóknak a kántori teendők teljesítésére való összeférhetetlensége kizárassék. Maga azonban a ludimagisteri, vagyis kántortanítói intézmény ezen §. nélkül is megállott volna.

Igy állván a dolog, csak örvendenem kell azon, hogy Nagyméltóságod ezen kántortanítói intézményre nézve lényegében a fenti álláspont talaján áll, és eltérések csak egyes részletekre vonatkozólag forognak fenn; ezen eltérések mindazonáltal elég jelentékenyek arra, hogy épen a tanítók nyugdíjügyében lényegeseknek tekintessenek.

Meg fogja azért engedni Excellentiád, hogy ezek legfőbbikére nézve, mely még a szét nem választhatókul elismert kántortanítói jövedelmeknek is a nyugdíjba való beszámíthatóság tekintetében a megfelezését elrendeli, azon leplezetlen nyíltsággal körvonalozzam jogi álláspontomat, a melyet tanítóimnak a messze jövőbe kiható érdekei parancsolnak, Nagyméltóságodnak pedig ugyanezen érdekek iránt az enyémnél bizonyára csak nagyobb és finomabb érzéke és elfogulatlansága csak méltányolni fognak.

Ugyanis Nagyméltóságodnak az idéztem rendeletekben érvényesíttetni határozott felfogásához a törvényes alapot, ha keresem ezt, meg nem találom; mert:

1. A Nagyméltóságod folyó évi junius hó 30-án 29751. sz. alatt kelt rendeletében „a tanítói állomásokkal egybekötött és a nyugdíjba beszámítható „tisztán tanítói“ javadalmak kiderítése végett előforduló megkülönböztetést az 1891. XLIII. t. cz. szövegében nem találom. És ha e megkülönböztetést a tanítók által pl. ügynöki, postamesteri s más foglalkozásaik után élvezett javadalmazás tekintetében egész helyén levőnek találom, nem tehetem ezt az ugynevezett kántori teendők utáni javadalmazásra nézve, mely az egységes ludimagisterium egységes összjavadalmazásának még jogi megkülönböztetést sem tűrő részét képezi. Annál kevésbbé pedig, mivel

2. az 1893. XXVI. t. cz. 8. §-a szerint „ha a hitfelekezeti iskolatanító az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 141. §-ának harmadik bekezdése értelmében a kántori teendőket is végzi, a tanítói fizetés megállapításakor a tanítói és kántori járandó-

ságok együttesen tanítói fizetésnek veendőek.“ A mi az 1891. XLIII. t. cz. 3. §-ával combinálva annyit jelent, hogy míg a csak kizárólag tanítói téren működő tanítónak évi nyugdíja, ha tanítói fizetése a 300 forinton alul maradt is, 300 forint ezen utóbbi törvény rendelkezésénél fogva; addig a kántortanítónak, még mint kizárólag tanítónak is, ha a tanítói fizetéséhez adott kántori javadalma a minimális 300 frtot meg is üti, szintén meg lesz a 300 frt nyugdíja, de már nem az 1891. XLIII. t. cz. 3. §-a alapján, hanem az 1893. XXVI. t. cz. 8. §-a alapján rendes 300 forintnyi fizetése után. Egyébiránt is az 1893. XXVI. t. cz. 8. §-a korlátlan, nem tesz különbséget a minimális és nem minimális tanítói fizetés tekintetéből, hanem a kántori teendők utáni jövedelmeknek a tanítói fizetésbe való betudását határ nélkül elrendeli, a miért is nem látom be jogszerűségét a tisztán tanítói és kántori javadalmaknak a nyugdíj szempontjából elrendelt megfelezését illetőleg sem.

3. A ludimagisterium fent kifejtett jogfogalmából folyólag a kántortanító akár tanítási, akár szertartási teendők után járjon neki a jövedelem, az egységes ludimagisterium birlalásának jogczimén élvezi minden jövedelmét, a mely épen oly jogi értelemben szétválaszthatatlan, mint a hogy a ludimagister személyében a kántori és tanítói hivatal sem különíthető el. A kántortanítói javadalomnak ezen jogi természete a *visitatio canonica* oltalma alatt áll; a *visitatio canonica* pedig a felsőbb helyen is elfogadott elv szerint kétoldalu szerződés, a jelen esetben az illetékes egyházi felsőbbség hozzájárulása, a vármegyei hatóság mint közbizonyosság közbenjötté mellett az illető egyház és hitközség egyeteme közt, tehát legünnepelesebb formában létrejött és mindmaig érvényben álló szerződés, amiért is ennek, valamint az ennek oltalma alatt álló ludimagisterium körébe vágó javadalmazás jogi természetének kormányrendelettel derogálni nem lehet.

És ha ez áll a ludimagisterium összjavadalmának még a nyugdíjba számíthatóság szempontjából is lehetetlen egyoldalu szétosztására nézve, annál inkább áll ez, ha a szétosztás általán véve minden megszorítás nélkül egyoldalulag intendáltatnék.

És itt kitérnem nem lehet az elől, hogy Nagyméltóságod folyó évi junius hó 30-án 29751. sz. alatt kelt intézvényének 8. pontjában tett kijelentésére vonatkozólag nézetemet el ne mondjam.

Ezen kijelentés a következőképen hangzik: „A javadalom különválasztására nézve fentebb részletezett utmutatás szigorú foganatosítása szükséges az igazságtól eltekintve már azért is, mert valamely felekezeti iskolának államivá vagy községivé nyilvánítása esetén a tanítóitól különválasztandó kántori állás javadalom nélkül nem maradhat, amiért is nem mérlegelhetők az egyik, vagy másik minőségben teljesített szolgálatok arányai, miként az utóbbi időben egyesek érvényesíteni óhajtanák.“

Ezen kijelentés a következő megjegyzésekre nyújt alkalmat:

1. Hazai törvényeink mindazon czikkelyei, melyek a törvénszabta követelményeknek meg nem felelő felekezeti iskolák sorsáról intézkednek, nevezetesen: az 1868. XXXVIII. t. cz. 15. §.; az 1876. XXVIII. t. cz. 6. §. 4) pontja; az

1893. XXVI. t. cz. 9, 12, 15. §§-ai seholsem rendelkeznek a felekezeti iskolák községekké vagy államiakká nyilvánításáról, mint a fenti kijelentés mondja, és a mely kifejezésből valahogyan, úgy a hogy még a megszüntetett felekezeti iskola-vagyonnak az állami vagy községi iskola tulajdonába való átruházását törvényesnek gyanítani lehetne, hanem az idéztem törvénycikkelyek mindenütt és következetesen, kifejezetten az elsorolt esetekben a magas kormányt csak arra hatalmazták fel, hogy „közös iskola felállítását rendelheti el, a község felhatalmaztatik azon hitfelekezetekre is kivetni az iskola-adót stb.“, továbbá: „a kormány a községi vagy felekezeti iskola megszüntetésével állami iskolát állíthat fel“; végre: „a válás és közokt. miniszternek jogában áll a községi vagy felekezeti iskolát megszüntetni és helyébe állami iskolát állítani“, tehát mindenütt e szó van: „állítani“ és nem: „nyilvánítani“.

Már most kérdem, annyit jelent-e ez, hogy a felekezeti iskola megszüntetésének és e helyett községi iskola felállításának, vagy akár a felekezeti, akár a községi iskola megszüntetésének és helyettök állami iskola felállításának törvény szerint beállt szükségessége esetében a polgári község a hitközségnek, az állam pedig mindkét községnek vagyonát absorbeálni fogja? avagy nem-e inkább azt kívánják a törvény fent idézett szavai, hogy a hitközségek, illetve a polgári községek iskolavagyonát iskoláik megszüntével rendelkezésükre tulajdonukban maradjanak, a szükségessé vált községi, illetve állami iskolát pedig állítsa fel és javadalmazza a község, illetve az állam?

A magyar törvényhozás az enyém és tied kérdését illetőleg a tulajdonjog szentségének respectálásában mindenkor megóvta méltóságát.

Már pedig a fenti kijelentés arra enged következtetést, hogy a felekezeti iskola kántortanítói javadalmazásának, illetve az ezen javadalmazásnak forrásául szolgáló iskolai vagyon fele, esetleg a kath. iskoláról a felállított községi vagy állami iskolára szállana által.

2. A fenti kijelentés a mit a hitközségi érdek előnyére egyik kezével építeni látszik, azt a másik kézzel lerontja, még a kijelentés saját álláspontjáról véve is a dolgot; mert a mennyiben kedvez a hitközségnek, hogy talán egy soha be nem következő esetre a külön kántor javadalma, ha t. i. e félrész elég lenne, biztosítva van; époly hátrányos a hitközségre olyan tanítóval birni, ki tehetetlensége napjaira elegendő nyugdíjjal biztosítva nem lévén, munkásságának, melyet pedig összességében a népnevelésnek szentelhetne, egy jó részét vagyonszerzésre kénytelen fordítani, a melyből egykor a nyugdíj hiányzó részét pótolhassa.

3. A kijelentés végre azt mondja: a javadalom különválasztása, tehát megfelelése nélkül is „nem mérlegelhetők az egyik vagy másik minőségben teljesített szolgálatok arányai“; már bocsánatot kell kérnem, de azt felérteni nem tudom, hogyan lehet a tanítói, vagy kántori minőségben teljesített szolgálatok arányait, a melyek sokféle körülményektől függvén a legszélesebb mederben mozognak, összhangzásba hozni azon rendelkezéssel, hogy ezen arányok sorsa a döntő tények ismerete nélkül már előre eldöntetik, akkor, mikor a kántortanítói javadalom megfeleztetik.

És ha már a kántortanító kántori és tanítói minőségében teljesített szolgálatainak arányairól a ludimagisterium fent kifejtettem jogi természete mellett beszélni lehetne, vagy a nyugdíjtörvény követelményeként ezt megállapítani kellene, akkor is nem „a priori” lenne ezen arány kimondandó, hanem megállapítani kellene az illetékes tényezők közbejötté mellett, mennyi a kántori és mennyi a tanítói teendő, mi ezeknek physikailag és erkölcsileg veendő értéke és ennek arányában lenne a szétválasztás eszközözlendő; de ugyanekkor nyilvánvalóvá tétetnék az is, hogy a kántortanítói javadalmazás elrendelt megfelezése sem az igazságnak, sem a hitközségek, avagy kántortanítók érdekeinek meg nem felelők, sőt hogy ez utóbbiakra nézve igen érzékenyen sérelmesek.

A kántori és tanítói minőségben teljesített szolgálatok arányai nem csak a különféle felekezetek több-kevesebb, hosszabb-rövidebb szertartásai szerint, hanem ugyanazon egyház kebelében is az anyatemplomok állandó, esetleg a fiókközségekben vándorló, avagy legtöbb fiókközségben jelkész vagy templom hiánya miatt meg sem tartható isteni tiszteletek miatt a legnagyobb hullámozást mutató skála szerint változnak. Van akárhány fiókközségbeli kántortanító, kinek kántori teendője a tanítóiaknak századik részét sem képezi, és nyugdíjába mégis csak szét nem választható kántortanítói javadalmának csak fele lenne a többi tisztán tanítói javadalmazáshoz adva beletudható, a miből aztán legtöbb kántortanítóra azon hátrány következik, hogy végleges nyugdíja mindig csak a minimalis 300 frton marad.

Kegyelmes Uram! Itt csak a ludimagisterium fent kifejtett jogi természetéhez való ragaszkodás adhatja e tömkelegből a kivezető fonalat, enélkül e kérdés gordiusi csomó marad, melyet karddal ketté vágni könnyű, de tanítóink nagyfontosságú érdekei miatt nem lehet, nem szabad.

És most befejezem amugyis már hosszúra nyújtott előadásomat.

Alázatos kérésem Nagyméltóságodhoz az, méltóztassék az önzetlenül elmondottakat szokott bölcsességével és részrehajlatlanságával mérlegelni és kántortanítóim érdekében eddigi rendelkezésétől eltekintve kegyesen kimondani, hogy a kántortanítói összjavadalom a nyugdíjba beszámítható tanítói fizetés összegének veendő.

Nagyméltóságod gendoskodásáért a hálaköny ott ragyog minden tanító szempilláján; e hálaköny drága gyöngy, a róla gyémánténál szebb, mert az erkölcsi érzelmek legnemesbikéről lesugárzó fény Nagyméltóságod nevét veszi körül; e gyöngyöt nyomtalanul elpárologni, erős a hitünk, Nagyméltóságod nem engedheti.

Fogadja szokott mély tiszteletem nyilvánítását, melylyel ezuttal is maradni szerencsém van.

Pécsett, 1893. november hó 25-én. Nagyméltóságodnak alázatos szolgálója
Dulánszky Nándor s. k. pécsi püspök. — Nagyméltóságu Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Ministeriumnak Budapesten.

3295

1893

Ismételten tapasztaltatott, hogy némely hitközségi tanács és iskolaszékek évi költségvetéseik megállapításánál azon téves felfogásból indulván ki, miszerént a hitközségi képviselőt szabályszerűen megalakulván, a hitközségi ügyek intézésén kívül egyúttal az eddiglen a polgári községeknek a hitközséggel szemben fenálló köteles terheit is átvállalni tartoznak, a hitközségi költségvetések teherlapjára olyan terheket is bevettek, melyeket valamint azelőtt a polgári községek tartoztak, ugy ezentul tartoznak.

(Utasítás a hitközségi költségvetések szerkesztésére vonatkozólag.)

Nevezetesen még oly nemű akár készpénzbeli, avagy terménybeli (gabona, széna, fa stb.) szolgáltatásokat, akár szolgálmányokat, illetve ezeknek készpénzbeli váltságait is, a melyek akár a visita canonica, akár más jogérvényű okmány, vagy jogszokás erejénél fogva a polgári községnek, mint ilyennek egyetemét a lelkész vagy kántortanító, egyházi vagy egyéb hivatalos hitközségi személyzet, templom, szobrok stb. vagy iskola irányában kötelezőleg terhelik, a helyett, hogy az ilyenmű tételeknek továbbra is a polgári községek költségvetéseibe való felvitelét sürgették és hol ez megtagadtatott, a fölöttes közigazgatási hatóságoknál fokozatos felebbezésekkel szorgalmazták volna, a szóban lévő terhes tételeket egyszerűen a hitközségi költségvetésbe vették fel, mint ezentul a hitközség tagjaira eszközözlendő arányos kivetés után beszédendőket, illetve érvényesítendőket.

Minthogy pedig az illető eljárás által még azon esetben is, ha az illető hitközség és polgári község közti különböztetés a lakosság vallási ugyanazonosága miatt csak jogi fogalom erejével bír, a hitközség anyagi érdekeit veszélyeztetve, kockáztatva látom, mivel az imént vázoltam eljárásban a hitközség részéről a polgári községgel szemben a jogfeladás esetét fenforgónak találok és mivel ebből, jöhetvén egykoron idők, mikor az illető község vallásközi viszonyainak változával a hitközség és polgári község közti megkülönböztetés a merő jogi fogalom köréből kilépve gyakorlati érvényesülésében a hitközség tagjainak nagyobb mérvű megterhelését vonná maga után, a hitközségre szembeszökőleg jelentékeny hátrányok háromolnának; e jogi mozzanatok fontosságára nyomatékkal és oly utasítással hívom fel a hitközségi tanács és iskolaszékek elnökeinek figyelmét, miszerint ezen szempontokat szemeik előtt tartván, ezeknek a jövő költségvetések egybeállításánál, ha a polgári községek ellenkezése miatt kell, hát a polgári közigazgatási hatóságokhoz intézett fokozatos felebbezéseikkel is érvényt szerezni kötelelességöknek ismerjék.

3296

1893

Vallás- és közokt. m. kir. ministertől. 53380. szám. A tankerületi főigazgatókhoz intézett s 2 iskolai fali térkép kitiltására vonatkozó rendeletem másolatát van szerencsém a főtiszt. Főhatóságnak további szives intézkedés végett kellő számú példányokban megküldeni.

(Mappae geographicae e scholis proscriptae.)

Budapest, 1893. évi november hó 14-én. Gróf Csáky, s. k. Valamennyi főtiszt. egyházi főhatóságnak.

Vallás- és közokt. m. kir. ministertől. 53380. szám. A következő két fali térképet: 1) Politische Uebersicht von Deutschland von Stülpnagel. Gotha, Justhus Perthes. 2) H. Kiepers Pol. Schulwandkarte von Europa, Masstab 1:4000000 Berlin, bei D. Reiner, azon okból, mert Magyarországra vonatkozólag közjogi tekintetben téves adatokat tartalmaznak, az 1883. évi XXX. t. cz. 49. §-a alapján, s tekintettel az 1876. évi XXVIII. t. cz. 7. §-ának 5. pontjára az ország összes tanintézetéből kitiltom.

Erről a főigazgatóságot további eljárás végett értesitem. Budapest, 1893. évi november hó 14-én. Gróf C s á k y, s. k. Valamennyi tank. kir. főigazgatóságnak.

3297

1893

(Concursus
pro statione
docentis in
Lengyel.)

A l e n g y e l i róm. kath. elemi népiskolánál az osztálytanítói állomás üresedésbe jöven, arra december 15-ig pályázat hirdettetik. Ez állomás évi javadalma: 300 frt készpénzfizetés, egy csinos szobából álló lakás a legszükségesebb butorokkal, egy öl fa, melyet a község megvágat és házhoz hordat. A megválasztott egy évi sikeres működés esetén állandóan 50 frtnyi évi fizetés-emelésben részesül. Kötelmei: egy osztálynak önálló vezetése és szükség esetén a kántori teendőkben való segédkezés. Kérvények december 15-ig a lengyeli róm. kath. iskolaszék elnökéhez intézendők.

3298

1893

(Concursus
pro statione
cantoris-do-
centis in
Nagy - Vejke.)

Tolnamegyébe kebelezett N a g y - V e j k e községben a róm. kath. kántortanítói állás lemondás folytán megüresedvén, erre ezennel december 24-ig pályázat hirdettetik. Javadalmazás: 1. Természetbeni lakás: 2 szoba, 2 konyha, kamara, istálló, felszer, présház, pincze. 2. Házi-kert, 6 hold szántóföld, melyből két holdat a község művel, $\frac{1}{2}$ hold rét. 3. Tiszta buza $19\frac{1}{2}$ pozsonyi mérő, rozs 28 és $\frac{1}{2}$ pozsonyi mérő. 4. Lélekpénz 7 frt 81 kr. 5. Iskolapénz a községtől 31 frt 50 kr., vasárnapi iskoláért 18 frt 90 kr. 6. Stóla fejében 15 - 20 frt. 7. Kilencz akó bor. 8. Az uraságtól hat öl fa. A községtől két kocsi rőzse az iskolafűtésre. Tan-nyelv német-magyar. Utolsó posta Apar, Tolnamegye.

Datum Quinque-Ecclesiis die 28. Novembris 1893.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XXI.

3426

1893

Vix quemquam vestrum autumo, Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi! (Commenda-
 futurum in iis, quae rei religionariae salutaria accidunt, sive adeo peregrinum, cui tur patrocínio
 e publicationibus ephemeridum catholicarum haud innotuisset coaluisse Budapestini VClerici dioec.
 exercendis ludis philosophicis Sodalitatem S. Thomae Aquinatis, sive Sodalitas S.
 a zelo rem ecclesiasticam omni meliori modo promovendi adeo remotum, qui Thomae Aquini-
 coeptis salutarium institutorum, quo maiora capiant incrementa, favere renueret. pestini
 coalita.)

Sodalitatis huius maximi momenti utilitatem ad omnes vitae socialis
 principiiis christiano-catholicis quoad fieri potest convenientissime adaptandae ramos
 exerendam, non est, cur multis commendem; sufficiat indigitasse in palaestra lu-
 dorum, quos in scholastico-philosophicis exercendos sibi praestitutos habet haec
 sodalitas, procul dubio sensim enaturam esse aciem bene ordinatam, progeniem
 litterariam, quae refellendis spiritus aevi a principiiis aeternis aversi sophismatibus
 bene instructa et promptitudinem, et dexteritatem et fortitudinem animi impromptu
 sit habitura.

Quare facere non possum, quin istam sodalitatem, cuius socii fundatores
 sunt, qui ad fines eiusdem promovendos semel pro semper 50 florenos offerunt,
 socii autem protectores, qui ad eundem finem annuos 2 florenos pendunt, patro-
 cinio Venerabilis Cleri dioeceseani impensius velim commendatam addito eo, quod
 sodalitati huic nomen daturi semet apud Cl. D. Joannem Berger, ad
 facultatem theologicam regiae scientiarum universitatis Budapestanae professorem,
 dictae sodalitis praesidem insinuandos habebunt.

3427—3428

1893

Commendantur iis, quorum interest, sequentes pagellae menstruae ad (Commendan-
 spiritum religiosum promovendum plurimum facientes, etquidem: tur pagellae:

1) „A Szent-Család kis követe“ inscripti fasciculi, quos per (Commendan-
 Michaellem Szemenyei, parochum Regölyensem, Suae Sanctitatis capellanum secre- redactore Col.
 tum ad honores coeptos P. Colomannus Mészáros, ord. S. Francisci Mészáros et
 Budapestini in organum Sodalitatis per Hungariam a S. Familia nuncupatae erga „Glasnik
 pretium annum 60 cr. transformandos suscepit ad cultum S. Familiae in populo presv. Srca
 fideli propagandum. Isusova“ re-
 dactore Jos.
 Celinščak.)

2) Pagellae „Glasnik Presvetoga Srca Isusova“ redactore
 P. Josepho Celinščak, S. J. amodo Zagrabiae in typographia Antonii Scholz,
 ad quem pecunia annua praenumerationalis 36. cr. submittenda est, in lucem pro-
 diturae, quae cultum SS. Cordis Jesu dilatare praestitutum sibi habent.

3429

1893

(Commenda-
tur opus :
„A magy. orsz.
népoktatás-
ügy etc.“ Lévay-Morlin-
Szuppan.)

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 55.240. szám. A tanügyi közigazgatás gyors és egyöntetű menete érdekében feltétlenül szükséges, hogy az érdekelt hatóságok és tanintézetek vezetői és alkalmazottai a reájuk vonatkozó összes törvényeket és rendeleteket ismerjék és azok szerint járjanak el. E czélból engedélyemmel és hivatalos adatok felhasználásával szerkesztették Lévay Ferencz, dr. Morlin Emil és Szuppan Vilmos „A magyarországi népoktatásügy, kereskedelmi és ipari szakoktatás szervezete és közigazgatása“ című gyűjteményt, melynek a kisdodovásra és népoktatásra vonatkozó összes törvényeket, utasításokat, rendeleteket és döntvényeket tartalmazó első kötete most megjelent (Budapest. Az Eggenberger-féle könyvkereskedés kiadása, 906 oldal. Ára angol vászonkötésben 6 frt 60 kr.)

Az említett törvény- és rendeletgyűjtemény régen érzett hiányt pótol és az ügymenet könnyítésénél nagy szolgálatot fog tenni, ha mindazoknak kezébe eljut, a kik a népoktatásügy, ipari és szakoktatás adminisztrációjával foglalkoznak, miért is kívánatos, hogy azt az összes érdekelt hatóságok és tanintézetek megszerezzék.

Tisztelettel felkérem tehát a főtiszt. Főhatóságot, méltóztassék intézkedni aziránt, hogy ezen törvény- és rendelet-gyűjteményt a főtiszt. Főhatóság hatáskörébe tartozó tanügyi hivatalok, továbbá legalább a nagyobb kisdodovodák és elemi iskolák, ugyszintén a felső nép és polgári iskolák, felsőbb leányiskolák, tanító-, tanítónő- és kisdodovónőképző intézetek mielőbb megszerezzék. Budapest, 1893. évi deczember hó 1-én. Gróf Csáky, s. k. Valamennyi főtiszt. egyházi Főhatóságnak.

3430

1893

(Concursus
pro statione
docentis in
Szegezárd-
város.)

A s z e g z á r d - u j v á r o s i r. k. népiskolánál nyugdíjaztatás, illetve előléptetés folytán egy osztálytanítói állomás üresedésbe jöven, erre f. hó 26-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: előleges havi részletekben 400 frt, 100 frt lakátalány, esetleg 60 frt az ismétlőiskola oktatásáért, valamint 50 frt ötödéves korpótlék. Tannyelv: magyar. A kellőleg felszerelt folyamodványok a r. k. iskolaszéki elnökséghez Szegezárdra intézendők.

3431

1893

(Concursus
pro statione
docentis in
Somberek.)

A s o m b e r e k i róm. kath. népiskolánál az osztálytanítói állomásra deczember 31-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 400 frt készpénz és egy szoba a szükséges fűtéssel. A német-magyar nyelv- és kántori teendőkből jártas pályázók okmányait az iskolaszék elnökéhez Somberekre küldjék. Az állomás azonnal elfoglalandó.

3446

1893

Az ujbányai kántortanítói állomás lemondás folytán üresedésbe jöven, (Concursus pro statione cantoris-docentis in Ujbánya.) erre pályázat hirdettetik. Javadalma a következő: A püspöki uradalomtól: 1) készpénzben 46 frt 20 kr. 2) 113 liter bor (à 10 kr.) 11 frt 30 kr. 3) 5¹/₄ öl fa (à 6 frt) 31 frt 50 kr. 4) 4 hold szántó föld 50 frt. 5) 2 hold rét 18 frt. A községtől: 6) Készpénz a pároktól 46 frt. 7) Vasárnapi iskolapénz 20 frt. 8) 32 pozsonyi mérő (à 3 frt) 96 frt. 9) 2 hold szántó föld, mit a község szánt fel, 10 frt. Stóla-illeték 5 frt. Összesen 334 frt. 2 szoba, 1 konyha, istálló, fészter, disznóól, pincze, konyhakert. Pályázati határidő 1894. január 13-a. Választás napja január 22-e. A helyszínen való megjelenés, esetleg a templomban való fellépés, minek nem kell épen a választás napján történnie, ajánlatos. A kellőkép felszerelt folyamodványok Berkesdre (posta helyben) az egyházkerületi tanfelügyelőséghez küldendők.

Rssmo D. Joanne Huber, canonico ad honores, VADiacano districtus (Personalia.) Pécsváradensis et parrocho Nádasdendi erga suas preces a munere VADiaconali relevato, eidem in hoc munere suffectus est A. R. D. Josephus Szuly, surr. VADiaconus et scholarum inspector eiusdem districtus, parrochus Berkesdensis; Franciscus Kutor parrochus Tótkesziensis ab initio affuturi anni nunc pro tunc a munere parochiali relevatus est cum annua pensione 600 fl. in quietem recessurus; Sigismundus Offenmüller, cooperator Hosszu-Hetényensis nominatus est vicarius parochi Bicsérdensis in spiritualibus.

Missi sunt cooperatores: Michael Horváth e Berement ad Olasz; Leopoldus Masson ex Olasz ad Berement; Franciscus Reiner e Mosgó ad Hosszu-Hetény.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 13. Decembris 1893.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XXII.

3573

1893

DUBLINENSIS.

DE INVOCATIONE SSMI. NOMINIS IESU PRO ASSEQUENDA PLEN. INDULG. IN MORTIS ARTICULO.

Guilielmus Archiepiscopus Dubliensis et Hiberniae Primas, sequentis dubii declarationem enixe petit :

Nuperrime exarsit inter nostrates controversia de re, quae cum Sacerdotum qui moribundis auxilium ferunt, maxime intersit, haud levem excitat animorum perturbationem. Agitur de Benedictione in Articulo mortis cum Indulgentia Plenaria, concessa a S. M. Benedicto XIV. in Const. d. d. 5. Apr. 1747. quae incipit „P i a M a t e r.“ et quaeritur utrum in locis Missionum ad lucrandam huiusmodi Indulgentiam requiratur tamquam conditio essentialis ut infirmus, quamdiu suae mentis est compos, invocet nomen Jesu ore, si potuerit, sin minus corde.

(Decretum S. Congreg. Indulgentiarum, de invocatione SS. Nominis Iesu pro assequenda plenaria Indulgentia in mortis articulo.)

Quidam autumant huiusmodi invocationem oralem sive mentalem pro diverso moribundi statu esse conditionem essentialem ad assequendam praefatam Indulgentiam; et huic aiunt suffragari sententiae responsionem datam a S. C. Indulgentiarum die 20. Sept. 1775. (Prinziv. n. 357. ad 7.)

Qui vero negant laudatam invocationem esse in locis Missionem conditionem sine qua non ad consequendam praefatam indulgentiam, notant facultatem eam largiendi concessam fuisse sacrorum Antistitibus in locis Missionum existentibus, seu, quocumque tempore exstituris a S. M. Clemente XIV. die 5. Apr. 1772. Secretarius S. C. de Prop. Fide tunc temporis existens refert tenorem huiusmodi concessionis, et ipsa concessionis verba prostant in pagella facultatis pro Episcopis in locis Missionum constitutis a S. C. de Prop. Fide in praesentiarum data.

Iamvero hisce Pontificis verbis ante oculos positis, fautores sententiae negantis advertunt 1. Pontificem nihil exigere nisi ut „servetur formula praescripta a s. m. Benedicto XIV. in Constitutione d. d. 5. Aprilis 1747, quae incipit „P i a M a t e r.“ At vero in huiusmodi formula nullibi invenitur praescripta invocatio Nominis Iesu: docent 2.: responsionem S. C. Indulg. ius quidem edere pro illis orbis partibus, ubi Episcopi accipiunt facultatem impertiendi hanc Benedictionem cum Indulgentia Plenaria per Brevia, in quibus praescribitur invocatio nominis Iesu; existimant vero fautores praedicti laudatam responsionem nihil efficere pro locis Missionum, ubi facultas impertiendi memoratam Benedictionem cum Indul-

gentia Plenaria executi, non vi Brevium in quibus praescribitur invocatio Nominis Iesu, quae Brevia Episcopis in locis Missionum constitutis minime dantur, sed vi concessionis Clementis XIV. quae de tali invocatione omnino silet.

Ita quidem hinc atque illinc acriter disceptatur, et sacerdotes qui curam gerunt animarum ancipites haerent cum de ratione agendi hactenus servata, tum de certa agendi norma in posterum servanda.

Hisce expositis vel paulo fusius quo status quaestionis plenissime innotescat dubium, cuius declaratio a S. Sedis oraculo enixe efflagitur, ita concipi potest :

Ut Christifideles in locis Missionum degentes et in ultimo vitae discrimine constituti, valeant, accipere Benedictionem in articulo mortis et consequi Indulgentiam Plenariam, vi eiusdem lucrandam ex Concessione Benedicti XIV. in Constitutione *P i a M a t e r* d. d. 5. Apr. 1747. requiritur tamquam conditio sine qua non ad lacrandam praedictam Indulgentiam, ut aegrotus in locis Missionum constitutus quamdiu suae mentis est compos, invocet Nomen Iesu — ore si potuerit, sin minus corde.

S. C. Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita, re mature perpensa, praefato dubio respondendum censuit.

A f f i r m a t i v e : idest invocatio, saltem mentalis, ssimi Nominis Iesu est conditio sine qua non pro universis Christifidelibus, qui in mortis articulo constituti, plenariam Indulgentiam assequi volunt, vi huius Benedictionis, iuxta id quod decrevit haec S. C. in una Vindana sub die 23. Septembris 1775.

Datum Romae ex Secretaria eiusdem S. C. die 22. Septembris 1392. L. † S. Fr. Aloisius Card. Sepiacci m. p. Praef. † Alex. archiep. Nicop. m. p. Secretarius

3574

1893

(De nova quadam paramentorum materia.)

S. R. Congregationi novi generis textile ex fibris recentibus plantae, quam sub *mori* nomine novimus, examinandum fuit propositum, ut sacrum tribunal iudicium ferret, num illud pro conficiendis sacris paramentis licite adhiberi posset. In quantum autem nova haec materia sit permissa ac licita, patet ex sequenti S. R. C. epistola.

C E N E T E N

Rme Domine uti Frater.

Minime latet Amplitudinem Tuam preces a D. Josepho Paspualis istius Dioeceseos Ceneten, huic Sacrae Rituum Congregationi fuisse porrectas, ut quoddam tessutum a se nuper confectum ex serico et *mori* fibris, cujus plurima et variata specimina transmisit, pro sacris paramentis efficiendis licite adhiberi posset.

Sacra porro Congregatio, ea de re peritorum sententiis exquisitis, in ordinario coetu ad Vaticanum die 15, vertentis mensis habito, ejusmodi precibus rescribere rata est:

P o s s e a d h i b e r i, dummodo textum de quo agitur, numquam nova adjecta materia immutetur.

Haec dum pro mei muneris ratione Amplitudini Tuae significo, ut ipsa Domino Pasqualis faciat hoc rescriptum communicare, diuturnam ex animo felicitatem adprecor.

Amplitudinis Tuae, Uti Frater.

Romae, die 21. Aprilis 1893. Caj. Card. Aloisi-Masella, m. p. S. R. C. Praef. Vincentus Nussi, m. p. Secretarius.

3575—3576

1893

Opera sequentia proprietatem claustris Sororum Misericordiae Congregationis S. Vincentii a Paula in Regöly constituentia, nuperrime denuo typis procusa, et quidem :

1) „Örök Igazságok“. Hitszónokok, kath. családok számára. Közli Szemenyey Mihály, Ö Szentsége XIII. Leo tiszteletbeli káplánja, regölyi plébános. A pécsi egyházmegyei hatóság jóváhagyásával. A regölyi apácza háza tulajdona. Kiadja Mészáros Ferenc sz. Ferencz-rendi hitszónok. A befolyó tiszta jövedelem a hajléktalanok regölyi árvaházára fordíttatik. Budapest, 1893. Nyomatott a „Hunyady Mátyás“ intézetben nagy 8° 278 oldal.

2) A Szent-Család imakönyve. „Szent József tisztelete“. Elmékedések, ájtatossági gyakorlatok. Reggeli, esti, szent-mise-imák. Jézus legszentebb és Szűz Mária Szeplőtlen szive-társulati s egyéb bucsu-imák. IV. bővített kiadás. A pécsi egyházmegyei hatóság jóváhagyásával. Közli: Szemenyey Mihály, plébános. A regölyi zárda tulajdonosa. Nagy-Kanizsa, 1893. ifj. Wajdits József könyvnyomdájából, kis 8° 343 oldal.

cecu ad fovendam pietatem apprime accommodata benevolae VCleri dioecisani, et hujus opera cunctorum in dioecesi laicorum fidelium attentioni impensius commendantur cum eo, quod opus priori loco allatum erga 1 fl. 30 cr, alterum erga 88 cr. apud P. Colomanum Mészáros, ord. S. Francisci Budapestini venui prostat.

3577—3578

1893

Pari recommendatione digna sunt opera sequentia :

1) „Az evangelista munkája.“ (II. Tim. 4, 5.) Példákkal fűszerezett dogmatikus egyházi beszédek. Irta Sullay Rezső, esztergom főmegyei áldozár és spácai plébános. I. kötet. — I. rész. Karácsonyi ünnepkör. Az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával. Esztergom, 1893. X és 184 öld. nagy 8°.

2) „A katholicismus az őt megkülönböztető hit-igazságaiiban szembeállítva más vallások tanaival.“ Jeles szerzők nyomán röviden összefoglalta és kiadta: Mayrhofer József, Ö Szentsége házi főpapja, a győri székeskáptalan nagyprépostja stb. A győri püspöki hatóság engedélyével. Győr, 1893. 156 old. kis 8°. Ára 1 forint Máxa Ferencz könyvkereskedésében Győrött.

(Opera : „Az evangelista munkája“ auctore Rudolpho Sullay et „A katholicismus“ stb. auctore Josepho Mayrhofer commendatur.)

3579

1893

(Ordines Exc.
R. Croat-Slav.-
Dalm. Gub.
quoad sectas
Nazarenorum
et Baptista-
rum.)

Provocatam volo praesentibus attentionem VCleri curati honorabilium districtuum Valpoviensis et Miholjcensis ad ordines Excelsi Reg. Croat.-Slav.-Dalm. Gubernii, Sectionis cultus et publicae institutionis ddto 15. Decembris anni 1893, sub. nr. 8940. in merito sectarum Nazarenorum et Baptistarum, signanter intuitu iuridicae asseclarum memoratis sectis addictorum ad receptas confessiones praeprimis circa immatriculationem, datias parochiales, sepulchra in quanam coemeterii parte concedenda relationis emanatos, quos mediante resolutione mea ddto 24. Decembris anni currentis sub. nr. 3534. circulo commisi inter officia parochialia districtuum Valpoviensis et Miholjcensis pro congrua notitia in copia communicandos.

3580

1893

(Rescriptum
Exc. Ministerii
Cultus et
publ. inst. de
scholarum ele-
ment. carac-
tere cath.
cavendo.)

Örvendetes tudomásul közlöm a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak az egyházmegyém népiskolái kath. jellegének megóvása érdekében folyó évi július hó 1-én 1779. sz. alatt közrebocsátott körintézkvényem alkalmából hozzám intézett nagybecsű leiratát, mely a benne foglalt kijelentések irányánál és súlyánál fogva amint bátorításul szolgál iskoláink kath. jellegének az illetéktelen beavatkozások ellen való megvédelmezésében úgy másrészt buzdításul is kell, hogy szolgáljon, miszerint ezek színvonalát úgy culturalis, mint nemzeti szempontból minél magasabbra emeljük. A magas leirat egész terjedelmében imigyen szól:

Vallás- és közoktatásügyi magyar kir. minister. 51998. szám Nagyméltóságu Püspök Ur! Nagyméltóságodnak a „Religio“ czimű folyóirat f. hó 4-én megjelent számában közzétett főpásztori körleveléből tudomásomra jutott, hogy Baranyavármegye kir. tanfelügyelője a pécsi egyházmegyei főhatóság mellőzésével több róm. kath. iskolaszéket fölszólított, hogy iskolájuk államosítása iránt vele közvetlenül tárgyalásokba bocsátkozzanak. Nehogy ezen helytelen eljárást Nagyméltóságod az én utasításom kifolyásának vélje, s ily módon keletkező félreértés által megzavartassék azon annyira kívánatos és nagyjelentőségű egyetértés, melynek az iskolaügy fejlesztése körül az állam-, kormány és egyházi hatóságok közt fenn kell maradnia, s melyre én mindenkor kiváló súlyt helyezek: ezennel van szerencsém tisztelettel értesíteni Nagyméltóságodat, hogy meggyőződéseim szerint is a létező felekezeti iskolák jellegének változtatása csakis az illetékes egyházi főhatóság hozzájárulásával lehetséges. De sőt ott, hol a felekezeti iskolák kulturális és nemzeti feladatuknak megfelelnek, nem azok megszüntetésére, hanem ellenkezőleg támogatásukra törekedem, a mire immár a f. évi 26. t.-cz. az anyagi eszközöket is megadja. Meggyőződéseim az, hogy Nagyméltóságod hazafiassága a hatósága alatt álló iskolákat magyar nemzeti szempontból is kifogástalanokká teszi s így állami elemi iskolákkal leendő helyettesítése csakis azon iskoláknál jöhet szóba, melyeknek felekezeti uton való kifogástalan rendezését anyagi eszközök hiánya miatt vagy egyéb okokból Nagyméltóságod maga kivihetetlennek ismeri el.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tisztelettem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1893. deczember hó 11-én. Gróf Csáky, s. k.

3581

1893

Vallás és közokt. m. kir. Ministertől. 31801. szám. Van szerencsém a főtit. Főhatóságot tisztelettel értesíteni, hogy ily czimű taneszközt: „C. Gerold's Sohn. Einhundert und Fünf Wandtafeln für den naturgeschichtlichen Anschauungsunterricht“ az orsz. közoktatási tanács birálata alapján az összes hazai polgári és elemi iskolákban, ugyszintén tanító- és tanítónőképzédekben való használatra ajánlom. Budapest, 1893. deczember 9-én. Gróf Csáky s. k. Valamennyi főtit. egyházi főhatóságnak.

(Commendatur tabulae historiae naturalis.)

3582

1893

A hetvehelyi plébániához tartozó okorvölgyi r. k. tanítói állomásra a jövő 1894. évi január hó 15-ig pályázat hirdettetik. Ez állomás javadalma: 1) Minden házaspár után (körülbelül 30) egy mérő kétszeres gabona à 3 frt = 90 frt. 2) Lélek-pénz pár után 50 kr. = 15 frt. 3) Három öl hasábfá à 6 frt, = 18 frt. 4) Egy hold rét, a község által művelve = 18 frt. 5) 13 hold föld (közép minőség) saját művelése alatt à 8 frt = 104 frt. 6) Vasárnapi iskoláért 21 frt. 7) Minden iskolás fiu után, körülbelül van 24 = 24 frt. 8) Házikert jövedelme 10 frt. A pályázók kellőkép felszerelt folyamodványaikat a fent jelzett időig Hetvehelyre (u. p. Abaliget) az iskolaszék elnökéhez küldjék.

(Concursus pro statione docentis in Okorvölgy.)

3583

1893

Az átai r. kath. kántortanítói állomásra a jövő 1894. január hó 15-ig pályázat hirdettetik. Jövedelem: 43—48 pár, mindegyiktől $\frac{2}{4}$ f. mérő tiszta buza, 10 magyaritcze bor (pénzben 50 kr.), 50 kr. párpénz, vasárnapi és ismétlő-iskola tartásért 21 frt; 12 köbméter kemény hasábfá; egy negyed telek haszonélvezete; az uradalomtól 3 hold föld, egy hold rét; földmunkáltatás fejében három részletben 120 frt. Tannyelv: horvát, német, magyar. A folyamodványok az egerághi plébánia-hivatalhoz intézendők (posta helyben).

(Concursus pro statione cantoris-docentis in Áta.)

3584

1893

A babarczi (Baranyavármegye, posta helyben) osz. tanítói állomásra pályázat hirdettetik 1894. január hó 16-áig. Jövedelme 400 frt osztr. értékben és természetbeni lakás. A tanítási nyelv magyar és német, az orgonálásban jártasak előnnyel birnak. Tartozik szükség esetén a tanítónak a kántori teendőkben segédkezni, a gyermekeket a templomba vezetni és ott felettük felügyelni. Irataik a fenti napig az iskolaszék elnökéhez küldendők.

(Concursus pro statione docentis in Babarcz.)

Illmus ac Rssmus D. Franciscus Troll, el. eppus Tribunicensis, (Personalia.) protonotarius ap., praelatus, abbas, praepositus S. Joannis Bapt. de castro Quinque-Ecclesiensi, canonicus lector nominatus est curator congregationis Canonissarum de Nostra Domina Quinqu-Ecclesiensis; Rssmo D. Stephano Zsinkó, abbate, canonico custode a munere confessarii extraordinarii apud praememoratam congre-

gationem erga suas preces relevato, Rssmus D. Gabriel Hanny, abbas, canonicus nominatus est confessarius extraordinarius dictarum Canonissarum. Rssmus D. Joannes Lechner, abbas, canonicus nominatus est examinatorii synodalis, item collegii aprobandis e doctrina religionis scholarum mediarum professoribus praeses; Rssmmi DD. Ignatius Károly, abbas, VAD. assessor consist, parochus ad s. Aug. Quinque-Ecclesiis et Cl. Josephus Wurster, canonicus ad honores, iuris canonici professor p. o. nominati sunt membra commissionis revindendis rationibus ecclesiarum et piarum foundationum dioecesanae; penes collegium approbandis e doctrina religionis scholarum mediarum professoribus nominati sunt: Cl. D. Josephus Rézbányay, theol. moralis professor p. o. examinador ordinarius, Cl. D. Adalbertus Igaz, cooperador ad BMV. Purif. Quinque-Ecclesiis, Ss. Theol. Doctor examinador supplens. Nominati sunt examinadores pro-synodales: Rssmus D. Gabriel Hanny et R. D. Aloysius Döbrössy, director praeparandiae.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 27. Decembris 1893.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XXIII.

3660

1893

FERDINANDUS DULÁNSZKY

DEI MISERICORDIA ET APOSTOLICÆ SEDIS GRATIA ECCLESIAE QUINQUE-ECCLESIENSIS
EPISCOPUS, SACRATISSIMÆ CÆS. ET REG. APOSTOLICÆ MAIESTATIS ACTUALIS INTI-
MUS STATUS CONSILIARIUS, INSIGNIUM ORDINUM CORONÆ FERREÆ I. CL., ITEM FRAN-
CISCI JOSEPHI MAGNÆ CRUCIS EQUES, COMMISSIONIS REGNICOLARIS CONSERVANDIS
MONUMENTIS ARTIS SOCIUS, SS. THEOLOGIAE DOCTOR COLLEGIATUS.

Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi!

Iam in Conferentia dioecesana cum deputatis Venerabilis Cleri Dioecesani die 16. Aprilis anni 1890. in residentia nostra asservata, ubi mutua super nonnullis rerum ecclesiasticarum capitibus consilia collata sunt, monuimus ob gravissimas causas cuilibet Vestrum abunde notas summum advenisse tempus, ut pro suprema, vigilantiae sollicitudinisque parte, qua in ecclesias nostrae curae subiectas tenemur, bonorum temporalium ad sacrum peculium ecclesiarum et piarum foundationum quocunque modo spectantium administrationem temporum exigentiis ita per omnia congruentem inauguraremus, qua et bonorum horum cultui divino, saluti animarum, solatio pauperum aliisque sacratis et piis finibus addictorum maior sensim invalescat sive securitas, sive utilitas, et sacerdotum cum syndicis, quibus administrationis talium bonorum incumbit cum responsione coram Deo onus, acueretur magis conscientiositas, augetur dexteritas, foecundaretur laboriositas, alleviaretur, quin minueretur, responsabilitas; „ut nemini dantes offensionem, non vituperetur ministerium nostrum (2. Cor. 6, 3)“, et „ut is, qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis (Tit. 2, 8)“.

Ad assequendum salutarem hunc finem, inde a quo animo insedit ob nonnullorum in administratione s. peculii laxitatem angor, quo in tremendo et iusto Dei iudicio intrepidi vel ex hoc capite comparere valeremus, nil antiquius habuimus, nilque intentatum reliquimus, quam ut normae administrationis sacri Ecclesiarum et Piarum Foundationum peculii Actis et decretis Synodi Dioecesanae Quinque-Ecclesiensis insertae ad exigentiam temporum rei peritorum penitiori revisioni subiicerentur, perpensisque et identidem ad trutinam vocatis omnibus et singulis rerum momentorumque huc facientium adiunctis nova eaque quoad fieri potest

(Nova norma
admin strandi
s. Ecclesiarum
et Piarum
Foundationum
peculii.)

omni numero absoluta adornaretur norma, quae cunctis, quorum interest, legem poneret in administratione bonorum temporalium ad ecclesias, pias item fundaciones pertinentium sancte et inviolabiliter servandam.

Ecquidem norma haec multa et difficili cura adornata, rei peritorum opinione, Venerabilis Consistorii Nostri iudicio fini apprime profutura acceptationi et approbationi Nostrae substrata est.

Nos vero multum, plurimumque inde gaudentes, quod supremo in Ecclesia oraculo, praecepto inquam Suae Sanctitatis *Leonis PP. XIII.* in encyclicis litteris ad Episcopos Hungariae ddo 2. Septembris anni 1893. datis inculcato his verbis: „Illud etiam volumus, excitari a vobis, qui curiis praesunt, ut ecclesiarum suarum *peculium* religiose custodiant, diligentissimeque administrent: si qua vero et hoc in genere minus recta insederint, vos item aptam curationem pro munere admove“; tam brevi obsecundare possimus, huiusmodi novam normam, cuius tenor infra sequitur, postquam eandem severiori scrutinio subjecissemus, et e notis internis externisque fini convenientem invenissemus, in Domino ratihabendam, approbandam, cunctisque, quorum curae quocunque modo administratio s. peculii concredita est, cynosurae adinstar ad amussim et inviolabiliter servandam praescribere decrevimus, prout praesentium per vigorem ratihabemus, approbamus, cunctisque, quorum interest, religiose servandam praescribimus, et in virtute sacrae obedientiae omnibus et singulis, quorum interest, praecipientes mandamus, ut a prima die mensis Julii anni 1894., qui ad induendum praeattactis novis normis vigorem terminus praestitutus est, omnia et singula negotia ad sacri ecclesiarum et piarum fundationum peculii administrationem quocunque ex obtutu spectantia, item ad litterarum his in negotiis sive cum officio dioecetano, sive cum officio fundationali dioecetano commercium pertinentia, ita manutenere, ordinare, disponere, adornare debeant et teneantur, uti id exposcit normae huius approbatae auctoritas inviolabilis, et prouti Nos omnem in eo posituros operam hisce solennius declaramus, ut instituta, dispositiones, inviationes et sanctiones huius normae per omnia executioni mandentur, effectuentur.

Quare quo exactius huic obligationi respondere valeatis, Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi! nil magis in votis habemus, quam ut usque praestitutum terminum viscera huius normae penetrare, correlationes singulorum §§-orum penitus perscrutando pervidere studeatis, parochi syndicos, Vice-Archi-Diaconi districtuales hos ambos ita disponatis, invietis, edoceatis, ut inde a praefixo termino omnia negotia huc facientia inoffenso pede iuxta novam hanc normam expediri valeant.

Simul vero nexu litterarum circularium ddo 15. Novembris a. c. sub nr. 3085. in merito ampliati ambitus obiectorum synodalis examinis emanatarum, cooperatorum quoque dioecetanos hortamur, quo maiorem navare huic addiscendae normae operam haud intermittant: curae Nobis futurum enuntiantes, ut amplioribus in speciali collegio eatenus notitiis clerici seminarii iam in tyrocinio imbuantur.

Illud porro reflectendum habemus normam hanc infra idiomate hungarico descriptam et fine praevisi studii singulis parochis et cooperatoribus in uno exemplari submissam, ut usui syndicorum quoque inservire valeat, in linguas germanicam et croaticam ceu praeter hungaricam in dioecesi usitatas traductum iri, praeterea vero normae huius in triplici lingua seorsim adornatum iri in forma libelli editionem pro cista ecclesiae, item pro usu quotidiano parochorum et syndicorum, ceu s. peculii administratorum.

Iniunctum proin DD. parochis volumus, ut cancellariae dioecesanae praecise notificare non intermittant, etquidem tempestive, quot numero exemplaria in sua cuiusque parochia necessaria sint ex singulis, nempe hungarica, germanica et croatica editione, ut circa numerum exemplarium prelo imprimendorum calculus fieri queat.

Ut autem cista postulatis conveniens recipiendis s. peculii pecuniis, chartisque seu syngraphis pretiosis, item armarium recipiendis aliis rationum, inventariorum, fundationalium etc. documentis et matricis adinstar archivi parochialis quoque inserviturum adsit, procurationem talis cistae et armarii, ubi adhuc desiderantur, hisce ordinamus potestatem facientes, ut horum sumtus e fiscis ecclesiarum desumi valeant.

Demum facere non possumus, quin Vos, Vice-Archi-Diaconos districtuales, oculos et aures episcopi cum fiducia simul et auctoritate hortando et obtestando alloquamur, a quorum opera, industria, sollicitudine, animo a partium studio alieno, dexteritate, laboriositate, conscientiositate, virili fortitudine, omnis ferme pendet normae huius effectus salutaris.

Onus vestris inde humeris pondere maiori ingravescens incitamento magis, quo laborem facilius vincatis, quam desiderio, quo desidiae indulgere possitis, inserviendum esse existimetis.

Vos normam hanc bono exemplo praeceundo ad amussim observate, aliisque sive parochis, sive syndicis districtualibus exactissime observandam inculcate, dicto autem non audientes mihi insinuate, ne videntes non videatis et audientes non audiatis, et culpabili taciturnitate temeritatem impunem relinqui sinatis.

De caetero confidenter speramus Vos vestris officiis haud esse defuturos, immo certissima spe freti confidimus vos, qui adusque absque laborum praemio immo cum proprii aeris sacrificio in executione muneris fideles esse didicistis, cum e dispositionibus huius normae praeter augmentum sphaerae vice-archi-diaconalis, item ex egregia foundationis per Suam Illustritatem Rssmum D. Franciscum Troll, protonotarium ap. praelatum, abbatem, canonicum lectorem pro Vice-Archi-Diaconis facta expensis saltem cum executione muneris coniunctis prospectum aliquantum habeatis, utprimum autem vires cassae dioecesanae admiserint, honorarii huius vice-archi-diaconalis augmentum e nostra dispositione inde habebitis, maiori adhuc alacritate muneris implemento operam duros.

His Vestris Fidelitatibus injunctis cum auxilio divino, cui irrigandum isthoc institutum committimus, ad publicationem iam huius normae, ut sequitur, in Domino procedimus.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 31. Decembris 1893.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

A plébániai vagyont illető szabályzat és utasítás.

I. FEJEZET.

A plébániai vagyon állaga és osztályozása.

1. §.

A plébánia vagyonának állagát képezik mindazon javak, értékek és jövedelmet biztosító jogok, melyek a plébánia területén bizonyos egyházi célokra adattak.

2. §.

E plébániai vagyon rendeltetése szerint háromféle lehet, u. m.: *egyházi* (templomok, kápolnák tulajdona), *javadalmi* és *alapítványi* vagyon.

II. FEJEZET.

A plébániai vagyon kezelésére hivatott közegek, ezeknek felelőssége, lemondása és elmozdítása.

3. §.

A plébánia vagyonát kezelik, annak időszerinti plébánosai (curatus) vagy ezek helyettesítői: az administratorok, vicariusok és a melléjők e célra választott illetve kinevezett templomgondnokok.

4. §.

A kegyúr, az őt megillető betekintési, beleszólási és ellenőrzési jognak személyesen vagy megbízottja által gyakorolt érvényesítésével befolyhat a plébánia vagyonának kezelésébe.

5. §.

A hitközség a plébániai vagyon kezelésébe törvényes képvisellete útján foly be, mely e jogát a templomgondnok és az ellenőrzéssel külön megbízott tagjai által, sőt szükség esetében az egyházmegyei hatósághoz intézett felterjesztései útján gyakorolja.

6. §.

A templomgondnok a hitközségi képvisetet, ennek hiányában pedig az iskolaszék szavazattöbbsége által a hitközségnek helybenlakó, feddhetetlen életű,

vagyonos, írás-, olvasás- és számolásban jártas, legalább 25 éves és katonai rendszerben tényleges szolgálati kötelezettségének eleget tett tagjai közül élethossziglan választatik és hivatalába — az egyházmegyei hatóság megerősítésének leérkezése után — a kerületi alesperes által, a hitközségi képviselőt — illetve az iskolaszék kiküldöttjeinek jelenlétében bevezetetik; hol pedig még iskolaszék sem létezik, ott a plébános van hivatva és kötelezve a nép óhajlásának figyelembe vételével templomgondnokot az egyházmegyei hatóságnál kinevezés végett javaslatba hozni; az ekként kinevezett templomgondnok hivatalba való bevezetését a községi előjárásnak két e célra külön meghívott kath. tagjának jelenlétében ugyancsak a kerületi alesperes eszközli.

Az egyházhatóságilag megerősített, illetve kinevezett templomgondnokok a templomban a hívek jelenlétében a plébános kezébe esküt tesznek arra nézve, hogy az egyház és alapítványok vagyonát pontosan és lelkiismeretesen kezelendik.

E célra álljon itt a következő eskűminta:

Én N. N. esküszöm a mindentudó és mindenható Istenre, hogy mint a N. . . . i templomnak megválasztott (kinevezett) gondnoka, ezen templom minden ingó és ingatlan vagyonának, a mennyiben rám tartozik, legjobb tudásom és tehetségem szerint a t. plébános urral egyetemben gondját viselni, az alapítványok létesítésére előírt eljárást pontosan betartani, a templompénztárnak rám bízott kulcsát magamnál tartani fogom, úgy szintén a templom- és alapítványi pénzek bevételezésénél és kiadásánál, nyugtatványok, alapító levelek kiállításánál, számadások szerkesztésénél és aláírásánál lelkiismeretesen közreműködni fogok.

Isten engem úgy segítse, a boldogságos Szűz Mária és Istennek minden Szentjei.

7. §.

A templomgondnok, kinek jogait és kötelességeit jelen szabályzat vonatkozó határozmányai állapítják meg, a plébánosnak vagy helyettesének kezelőtársa, kinek együttes közreműködését a plébános, illetve helyettesítője a vagyonkezelés minden mozzanatánál igénybe venni köteles.

8. §.

Minden plébániában a vagyon mérvéhez vagy a hozzátartozó templomok szám- és távolsági arányához képest egy vagy több gondnok alkalmazandó, kik egymás közt egyenlő jogkörrel és egyetemleges kötelezettséggel bírnak és a plébániai vagyon kezelésénél való közreműködésüket még fensőbb hatósági közbelépés igénybe vételével is érvényesíteni tartoznak.

9. §.

A templomgondnokok tisztjüket rendszerint díjtalanul teljesítik, a miért a templomban és körmeneteknél őket elsőbbségi hely illeti. Egyházlátogatási okmány vagy szokás alapján eddig élvezett illetményeik jövőre is érintetlenül hagyatnak. A mennyiben kivételesen tiszteletdíj megállapítása- vagy felemelésének szüksége forogna fel, e kérdésben, a teljesített munka és a templomvagyon arányában, mégis a hitközségi képviselőt — ennek nem létében az iskolaszéknek, illetve ennek hiányában a plébánosnak javaslata alapján az egyházmegyei hatóság határozata dönt.

10. §.

A plébános és a templomgondnokok az általok kezelt vagyona nézve az egyházzal, illetve javadalommal és alapítványokkal szemben gyámnoki viszonyban vannak, úgy, hogy a magánjognak a gyámság körüli szabályai ezen viszonyra is alkalmazandók.

11. §.

A templomgondnokok lemondása csak a hitközségi képviselőlet illetve iskolaszék által, az e célra saját kebeléből kiküldött bizottság illetve a községi elöljáróságnak két, e célra külön meghívott kath. tagja előtt megejtett lezárolás után fogadható el, ha ahhoz az egyházmegyei hatóság a maga részéről is hozzájárul. Ellenben a templomgondnokok hivatalbeli hanyagság, vétség vagy büntett miatt, a keresztülvitt vizsgálát alapján az egyházmegyei hatóság által állásuktól elmozdithatók.

III. FEJEZET.

A plébániai vagyon keletkezése és a körül előfordulható változások.

12. §.

Mindhárom nemű plébániai, akár pénzbeli, akár más ingó vagyon, a mennyiben kikötményhez, vagy feltételhez nem szabott adományozás, ajándékozás vagy hagyomány útján keletkezik, az illetékes plébános elfogadásának tényével az egyházmegyei hatóság által is elfogadottnak tekintetik; ellen esetben azonban ép-ugy, mint minden alapítványi vagyon kivétel nélkül és bármely módon szerzendő ingatlan vagyon joghatályt csak az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával nyer. E jóváhagyásra van szükség még bármely már létező plébániai vagyon állagának egészben vagy részben eszközrendő átváltoztatását célzó joglépésnél is.

Ennek folyományakép az egyházi (templom, kápolna) és javadalmi vagyon keletkezésére, valamint annak átváltoztatására vonatkozó eredeti okmányok a hitközségi képviselőlet véleménye kíséretében a ker. esperes által — jóváhagyást igénylő esetekben — az egyházmegyei hatósághoz határozathozatal végett felterjesztendő.

Az alapítványi vagyon létesítése körüli és ettől eltérő eljárást a következő IV. Fejezet tárgyalja.

13. §.

Minden valamely plébániához tartozó és bármely rendeltetéssel bíró ingatlan, ez utóbbinak világos és határozott megjelölésével saját költségén a tulajdonos jogszemély nevére telekkönyvezendő. Állaguk meg nem csonkitható. Az épületek jó karban tartandók fen és az e részben fenálló egyházhatósági utasítások szerint tűzkár ellen biztosítandók.

14. §.

Az egyházi és alapítványi vagyont képező ingatlanok jövedelme az előirt célra fordítandó, az ennek teljesítése után netán fenmaradó összeg az 50 §. illetve az 51. §. rendelkezéseinek megfelelőleg tőkésítendő.

15. §.

Az ingók leltározandók és megfelelő helyen gondozva jól megőrizendők.

IV. FEJEZET.

Az alapítványok létesítése körül követendő eljárás.

16. §.

Alapítvány csak akkor létesíthető, ha a célnak megfelelő elegendő vagyon adományoztatik.

Általában e vagyon akkora legyen, hogy évi hozadéka az alapítványi terhek teljesítésére mindenképen elegendő legyen.

E végből első sorban irányadóul szolgál a 31. §-ban foglalt dijszabás; az ebben meg nem határozott esetekben pedig az alapítvány létesülésére szükséges vagyon mérvére nézve irányadó a fenti általános elv.

Mindennemű alapítvány önálló jogalanyt, vagyis jogszemélyt képez; minélfogva az alapítványi vagyon tulajdonjoga közvetlenül magát az alapítványt illeti. A miért is bármely az alapítványok vagyonát érdeklő jogügyletnél a vagyon tulajdonosaként magoknak az alapítványoknak kell szerepelniök.

Bármely alapítvány csak az egyházmegyei hatóság elfogadásával és jóváhagyásával lép életbe.

Ily alapítvány tárgya lehet: ingatlan, tőkepénz, vagy valamely szolgáltatmány lekötése.

17. §.

Ha ingatlanban tétetik az alapítvány: úgy annak, az alapító kizárólagos, feltétlen, teljes és tehermentes tulajdonát kell képeznie és az alapítólevélben a tulajdonjognak telekkönyvi bekebelezéséhez szükséges engedélynek is kell foglaltatnia, hogy ez alapon — az alapítványnak egyházhatósági elfogadása esetén — a tulajdonjog a tett alapítvány javára, de az alapító költségére a plébános vagy helyettese által késedelem és akadály nélkül telekkönyvileg bekebelezhető legyen.

18. §.

Ha az alapítvány készpénzben vagy állam-, avagy más elfogadható papirban óhajtatik tétetni: úgy ez minden kivétel nélkül okvetetlen előre leteendő.

Magán-kötelezvények még telekkönyvi bekebelezés mellett sem fogadhatók el alapítványkép.

19. §.

Ha valamely alapítvány fedezetül bizonyos szolgáltatmány köttetnék le: úgy az akként biztosítandó, hogy arra minden körülmény közt teljes megnyugvással számítani lehessen. Politikai községek ilyennemű kötelezettségéhez az illető megye közgyűlésének jóváhagyása is bemutatandó és átadandó.

20. §.

Bármelyik módosítást is válassza az alapító e három (17., 18., 19. §§.) közül, köteles szándékát mindenekelőtt a templomgondnoknál bejelenteni, kinek

ismét kötelességében áll azt az általa, a nép által értett nyelven vezetett „alapítványi gondnoki napló”-ba — melynek beszerzése és vezetése az alapítványok nyilvántarthatása és ellenőrizhetése céljából ezennel elrendeltetik — haladéktalanul bejegyezni és erről az alapító félnek azonnal szabályszerű igazolványt kiállítani.

21. §.

Az „alapítványi gondnoki napló”-nak a következő rovatokat kell tartalmaznia:

- a) folyó szám;
- b) a bejelentés napja;
- c) alapító neve és lakhelye;
- d) az alapítvány rendeltetése;
- e) alapítványi összeg;
- f) egyházmegyei hatóság határozata, ennek száma;
- g) észrevételek.

22. §.

Az „alapítványi gondnoki napló” a templomgondnok által őrzendő és bármely hitközségi tag által betekinthező, nagy fontosságánál fogva pedig a plébános és kerületi alesperes által kiváló figyelemmel kísérendő.

Három hó előtt bejegyzett alapítványnál a valódiság mellett jogvédelem harczol; minélfogva annak ellenkezőjét a plébános bizonyítani köteles. A bejegyzés hiánya ellenben valamely létezőnek állított, de a plébániahivatal által ilyenül el nem ismert alapítvány tekintetében, annak fen nem léte mellett állapít meg jogvédelmet és ez esetben az alapítványtételt az alapítványt tevő köteles igazolni.

23. §.

Az alapító köteles a templomgondnoktól nyert igazolványt és a többi, a tenni szándékolt alapítványra vonatkozó iratokat a plébánosnak átadni, ki ismét a készpénzben vagy értékpapírban álló alapítványi tőkét csak ezen előzmények után és a templomgondnok jelenlétében veheti át, mert az átvételt igazoló elismervényt is mindkettejük együttes aláírásával kell megerősíteni.

24. §.

Postán vagy birói uton kézbesített alapítványi pénzt vagy értéket köteles a plébános kézhezvétel után az „alapítványi gondnoki naplóba” a templomgondnok által haladéktalanul bevezettetni.

25. §.

Minden alapítványról erős papirosra, jóra való fekete téntával, tisztán olvasható irással, három szószerint egyező eredeti példányban, az egyházi és polgári törvények követelményeinek megfelelőleg szerkesztett alapító-levél készitendő.

Az alapító-levél szerkesztésénél kiválóan három lényeges mozzanatra kell kiterjeszkedni:

1. Az alapító vezeték- és keresztnéve, állása, plébániai illetősége, s z á n d é k a minden kétséget kizáró világossággal kifejezésre jusson.

2. Az alapítványi v a g y o n mérve, minemősége, jövedelmezősége, mikénti elhelyezése pontosan kitétessék.

3. Az örök időkre szóló alapítványi k ö t e l e z e t t s é g e k, vagyis terhek kellőkép körvonalazva előadassanak.

A fenti kellékeknek megfelelő alapító-levelet maga az alapító is kiállíthatja, de ezen esetben az alapítványi vagyon mérvéhez képest, ezen alapítványi vagyonon felül, még külön készpénzben a 10%-os vagyónátruházási illetéket is letenni tartozik, a mennyiben a kérdéses alapítványnál ily vagyónátruházási illetéknek helye van.

Rendszerint azonban, akár végrendeleti hagyományból eredő, akár élők közötti alapítványról van szó, az alapító-levelet a végrendelet vonatkozó intézkedésének alapján és szövegének az alapító-levélebe szószerint való felvétele mellett, illetve pedig az alapítónak élőszóbeli előadása nyomán maga a plébános készítse és mellőzve az alapítónak még aláírását is, az elkészített alapítólevelet ő maga és a templomgondnokok írják alá; az ily alapítólevél azonkívül a plébánia pecsétjével és két tanu aláírásával is megerősítendő.

Az alapítólevél az egyházmegye magyarországi részében mindig magyar nyelven szerkesztendő, az egyházmegye szlavonországi területén pedig horvát nyelven is szerkeszthető.

Az alapítólevél három példánya, az alapítványi tőkeösszeg, értékpapir és az erre vonatkozó összes iratok kíséretében, az alapítvány a plébános által teljesen felszerelve (jelesül: a gondnoki igazolvány arról, hogy az alapítvány az „alapítványi gondnoki naplóba” bejegyeztetett, minden esetben; lehetőleg pedig a végrendelet vonatkozó kivonata is stb. csatolandó) legkésőbb 15 nap alatt elfogadás és jóváhagyás végett az egyházmegyei hatósághoz felterjesztendő.

Ha az alapítvány szelvényes értékpapirokban tétetik: ez esetben a plébános most említett felterjesztésében megnevezendő még esetleges kötményeztetés céljából azon m. kir. adóhivatal vagy kamatfizető pénztár is, melynél a kamatok folyóvá tétele kívántatik.

Az egyházmegyei hatóság ezen szelvényes értékpapirokat a körülményekhez képest nagyobb jövedelmezőség tekintetéből esetleg realizálni, vagy az alapítványi hivatal kezelésébe bocsátani, vagy az illető alapítvány nevére kötményezett értékpapirokkal felcseréltetni fogja.

26. §.

Az egyházmegyei hatóság az elfogadott és jóváhagyott alapítvány összegét kezelés végett kiadja a Pécs-egyházmegyei alapítványi hivatalnak, melynek elismervényét, úgy a jóváhagyási záradékkal ellátott alapítólevél két példányát, esetleg a többi iratokat is, a plébánosnak a 27. §-beli eljárás végett kiküldi.

Értékpapirok kötményezése esetében az átvételi elismervény utólag, csak a kötményezési művelet befejezte után küldetik meg.

Az el nem fogadott alapítványnak irataival a készpénz vagy értékpapirok visszaküldetnek.

27. §.

Leérkezvén az egyházmegyei hatóság határozata, ez az „alapítványi gondnoki napló” megfelelő rovatában a szerint, a mint jóváhagyatott vagy eluta-

sittatott, a templomgondnok által késedelem nélkül bevezetendő. E mellett kötele-ségében áll a plébánosnak az alapítvány hatálybaléptét a legközelebbi vasárnapon a szószékről kihirdetni és ennek megtörténtével az alapítványi oklevelet egész ter-jedelmében az ájtatos alapítványok jegyzőkönyvébe bevezetni, végül a sekrestyé-ben függő, könnyebb kezelés végett zárható üvegajtóval ellátott szekrényben az összes alapítványokat feltüntető táblás kimutatásba, esetleg a mise- és egyéb alapítványok ketté választott táblás kimutatásaiba feljegyezni. Ha létezik hitközségi képviselő: úgy ennek legközelebbi ülésén tartozik a plébános az alapítványt, az okmányok bemutatása mellett, bejelenteni és jegyzőkönyvbe véteni.

Mindezek megtörténte után az alapítvány pénzértéket képviselő okmányai a templomgondnok jelenlétében további őrizetül a templom pénztárában elhelye-zendő.

Az alapítólevél egyik példánya megőrzés végett szintén a templom pénz-tárába, illetve a plébánia levéltárába helyezendő el, a másik példány pedig vét-bizonyítvány ellenében magának az alapítónak, illetve örökösének kézbesítendő s a kézbesítés megtörténtének igazolásul a szabályszerűen aláírt vétbizonyítvány az egyházmegyei hatóságnak megküldendő.

28. §.

Az el nem fogadott alapítvány a visszautasító határozatnak az „alapít-ványi gondnoki napló“-ban történt bejegyzése után az alapítónak, a letételről szóló elismervény visszavétele és a visszaadást igazoló nyugtatvány átvétele mellett, haladék nélkül visszaadandó, az erre vonatkozó okmányok az illető számadáshoz csatolandók, ezek megtörténtéről pedig egyidejűleg az egyházmegyei hatósághoz, a templomgondnok aláírásával is ellátott jelentés terjesztendő fel.

29. §.

Kereszteket, szobrokat, kápolnákat, képeket egyházi felavatásban részesi-teni, mielőtt a fentartási alapról kellőkép gondoskodva, illetve az erre vonatkozó alapítvány elfogadva lenne, szigorúan tiltva van. Az ez ellen vétők, illetéktelen eljárásuk egyházi fenyítésén kívül, a felavatott tárgyak fentartási alaptőkéjének saját vagyonukból leendő szolgáltatásában fognak elmarasztaltatni.

30. §.

Jelen fejezet rendelkezéseinek áthágói az egyházmegyei papi nyugdíj-alap javára esetről esetre, annyiszor, a mennyiszor 40 koronáig terjedhető birságban, az esetleg ellenök indítandó fegyelmi eljárás költségeiben és következményeiben fognak elmarasztaltatni.

V. FEJEZET.

Mise, kereszt, szobor, kápolna, kalvária stb. alapítványok tőkéinek díjszabása.

A. A pécsvárosi plébániákra nézve:

1) csendes szentmise-alapítvány tőkéje 84 korona.

2) énekes szentmise-alapítvány tőkéje		168 korona
3) liberás gyásmise „ „		210 „
- B. A többi plébániákra nézve:
1) csendes szentmise-alapítvány tőkéje		42 korona.
2) énekes „ „ „		84 „
3) liberás gyásmise „ „		126 „
- C. Az összes plébániákra nézve:
1) fakereszt fentartására alapítvány		20 korona.
2) kőkereszt „ „		42 „
- 3) szobor fentartására alapítvány-tőke 42 koronától feljebb, a szobor nagysága és minősége szerint;
- 4) kápolna, kálvária és egyéb alapítványok tőkéje esetről esetre állapítandó meg.

Ha a végrendeletileg alapítványra tett hagyomány összegéből az örökösödési kincstári illeték (10⁰/o) levonása után fenmaradó összeg az ezen §-ban megszabott díjak összegét meg nem űtné és azt a végrendeleti végrehajtó, illetve az örökösök közül senki kiegészíteni nem akarná, az ilyen csonkított alapítvány, míg az egyházm. alapítványi főpénztárban tőkésített kamataiból kiegészíthető lesz, függőben- és nyilvántartandó és annak idején az egyházmegyei hatósághoz az alapítvány rendszeresítése végett jelentés teendő.

Ha pedig már rendszeresített misealapítványok körül fordulna elő utólag az örökösödési kincstári illeték fizetésének szüksége, akkor

a) a mennyiben a kérdéses alapítványi vagyon értéke a fenti díjszabásban megállapított tőke összegét túlhaladja, e többlet kiutalványozásáért a fizetési meghagyás, az alapítvány-rendszerezési okmány, az alapítványi tőkéről szóló elismervény és a kivéti összegekről szóló nyugtatvány csatolása mellett az egyházmegyei hatósághoz folyamodhatni;

b) a még az előző a) alatti pontban előirt eljárás után fedezetlenül maradt kincstári követelést, vagy a mennyiben az alapítványi vagyon értéke a megszabott díjnál nem nagyobb, az egész kincstári illetéket, ha a felszólított örökösök a kiegészítésről tudni nem akarnának, a plébános sajátjából viseli, szabadságában állván, míg ez előlege megtérül, az énekes szentmise helyett egy korona díj mellett csendes szentmisét végezni, a csendes szentmisék végzését fel-függeszteni, fenmaradván plébániaváltoztatás, vagy halálesetben neki, illetve hagyatéki tömegének visszkérésére plébánosutódjával szemben.

VI. FEJEZET.

A plébániai pénztár.

32. §.

Plébániai pénztár elnevezés alatt értendő a plébániai vagyonnak a 2. §-ban előadott hármas rendeltetése szerinti pénz- és értékkészlet, tehát a tulajdonképeni templompénztár a javadalmi és alapítványi tőkék pénztárával egyetemben.

Minden plébániában, a plébániai lakházban jó erős, lehetőleg vasból készült vagy legalább vaspántokkal megerősített és legkevesebb két különböző zárral ellátott pénzszekrénynek kell lennie.

Az egyik zár kulcsát a plébános, a másikat, vagy a többi a gondnok, vagy a gondnokok, illetve a gondnokok legidősbike maguknál tartják.

33. §.

A pénzszekrényben őrizendők az egyházi és alapítványi vagyonok, úgy a javadalmi törzsvagyon értékes okmányai, továbbá a folyó szükségletek fedezésére szükséges pénz és átmenetileg nagyobb összegek, értékpapírok rendeltetési helyökre leendő átszállíttatásukig.

A mennyiben a pénzszekrény térfogata megengedi, a plébániai vagyonra vonatkozó egyéb iratok is ebben őrizhetők, ellenkező esetben ezek külön e célra szolgáló szekrényben megőrzés végett elhelyezendők.

34. §.

A kulcsoknak egy kézben lenni, még rövid időre sem szabad.

35. §.

A pénzszekrény csak a kulcsok jogosult birtalóinak együttes jelenlétében nyitható fel és ezek bármelyikének távozása előtt az összes kulcsokkal bezárandó.

36. §.

A pénzszekrény tartalmának pénzben és értékpapírokban mindenkor egyeznie kell a számadások és a pénztári napló állásával. Minden eltérés igazolandó. Az egyedüli elfogadható mentség az apróbb bevételeknek egy hét alatt begyűlt összege erejéig terjed.

37. §.

Bevételezésre csak a plébános jogosult, ki kisebb összegeket és pedig egy tételben, legfeljebb 12 koronáig terjedő összegeket egyedül is elfogadhat. Tizenkét koronát meghaladó bevételezések vagy kiadásoknál a plébános és gondnokok együttes jelenléte szükséges.

Az apróbb bevételek hétről hétre, a 12 koronán felüli bevételek az összes kulcstartók jelenlétében a pénzszekrénybe helyezendők.

38. §.

A templom- és keresztperselyek, a nagypénteki, kálváriai, és az oltár stb. oblatiók pénzben vagy terményben való felszámításának és átvételének a gondnok jelenlétében kell történnie.

39. §.

A plébános a templomgondnokkal együttesen jogosítva van a plébánia pénztárából 40 koronáig terjedő kiadásokat tenni.

Egy czim alatt, illetve ugyanazon tárgyra — melynél az egyes alkatrészek csekélyebb árai együttesen egy egésznek veendőek — 40 koronától 100 koronáig terjedő kiadásokhoz a kerületi alesperes írásbeli, — 100 koronát túlhaladó kiadásokra pedig már az egyházmegyei hatóság engedélye kívántatik meg, a mely iránti kérvényhez csatolandók a templomvagyon tőkeállományának és átlagos évi jövedelmének és kiadásainak kimutatásai, valamint a kerületi alesperes véleménye. Az esetre, ha 600 koronán tulmenő kiadás engedélyezéséről lenne szó, a felsoroltakon kívül még melléklendő a kegyúr, ennek hiányában a hitközségi képviselőtestület nyilatkozata is.

40. §.

Ha a templomi folyó vagy rendkívüli kiadásokra a pénztár elég fedezetet nem nyújt, vagy valamely alapítványi tárgy körül költsékezés szüksége merül fel, ez esetben köteles a plébános az egyházmegyei hatósághoz, a templomgondnok által is aláírt és kellőleg felszerelt kérvényben a pénz kiutaltványozásáért folyamodni.

Ha a 100 koronát túlhaladó kiadások engedélyezése iránt — az előző 39. §-ban előírt — kérvény az egyházmegyei hatósághoz oly esetben nyújtandó be, midőn a házi pénztár ezen kiadásokra fedezetet nem nyújt és a fizetési kötelezettség halasztást nem tűr: akkor ezen kérvényben a szükséges fedezetnek az alapítványi főpénztárból való egyidejű kiutaltványozása is kérhető. — E kérvényhez mindjárt csatolandó a kiveendő pénzösszegnek megfelelő értékű elismervény és a kivéti összegről az 59. §. szerint kiállítandó nyugtató, a melyek ellenében a kiutaltványozott összeg közvetlenül az alapítványi hivatal által küldetik ki, esetleg a beküldött elismervénnyel egyidejűleg, ha erre a templom-, vagy alapítványnak még követelése maradna fenn. A kérelem megtagadása esetében ennek csatolmányai is szabályszerű eljárás végett (27. §. utolsóelőtti bekezdés) visszaküldetnek.

41. §.

Ellenben mihielyt a templom-pénztárban a folyó és előre látott rendkívüli kiadások — melyek vizsgálat alkalmával igazolandók — fedezetén túl 100 korona vagy ezen felüli összeg egybegyűlt, e fölőslég — mindig a tízedes rendszer szabályai szerint kikerekített összegben — az egyházmegyei hatóság útján a Pécs-egyházmegyei alapítványi hivatalba szállítandó.

Az e részben felmerült és bebizonyított mulasztásért a plébános, illetve helyettesítője a kamatvesztes pénztár irányában teljes kártételt nyújtani köteles.

VII. FEJEZET.

A plébániai vagyon kezelése, gyümölcsöztetése.

42. §.

A szorosán vett javadalmi ingatlanok mikénti gyümölcsöztetése — a jókarban tartás iránti teljes felelősség terhe mellett — magára a javadalmasra vagy jogosult helyettesítőjére tartozik.

Három évnél hosszabb időre kötött bérleti vagy haszonbérleti szerződések az utódra nézve csak az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával ellátva kötelezők.

43. §.

Az egyházi (templomok, kápolnák tulajdona) és alapítványi ingatlanok gyümölcsöztetése, az illető ingatlan természetének megfelelőleg és a helyi szokáshoz alkalmazkodva, mégis a templomgondnok okvetlen közbenjötte mellett történik.

44. §.

Házilag vitt kezelés esetében — mely főképp oly ingatlanokra nézve, melyek munkáltatási szolgálmi joggal vagy a közsėgbeliek által ingyenes megmunkálás kedvezményével kapcsolatosak, nem mellőzendő — a kiadások és bevételezések, illetve a termények fölmérése a plébános és templomgondnok együttes

jelenlétében, a termények értékesítése pedig akár árverezés, akár más alkalmasabbnak talált módon, de mindenesetre nyilvánosan történjék.

45. §.

Haszonbérbe ezen ingatlanok csak is nyilvános árverezés útján és a legtöbbet ígérőnek adhatók, kivel azután szabályszerű haszonbéri szerződés kötendő.

Az árverezés menetéről jegyzőkönyv veendő fel, mely a plébános és temlomgondnok aláírásain kívül az összes jelenvolt árverezők aláírásaival látandó el.

46. §.

A szerződésben, a szokásos és törvényes kellékeken kívül, kikötendő a haszonbérnek félévi egyenlő előleges részletekben történendő fizetése és a szerződés aláírása alkalmával egy félévi bérösszegnek készpénzben vagy állampapírban óvadékkép (Cautio) való letétele, megjegyeztetvén, hogy ez, az utolsó részletbe fog betudatni. Ezen óvadék a pécsegyházmegyei alapítványi hivatalhoz megfelelő kezelés céljából való utalás végett az egyházmegyei hatósághoz küldendő, időközi kamatai pedig a haszonbérletnek kiadandók.

Kikötendő még a szerződésben az épületek tűzkár elleni biztosítása, per esetére a sommás eljárás és a plébániához legközelebb eső kir. járásbíróság illetősége.

47. §.

A szerződés jóváhagyás végett bemutatandó :

a) ha az 3 évnél hosszabb időre nem köttetik és az évi bérösszeg a 100 koronát meg nem haladja, a hitközségi képviselőt javaslatával együtt a kerületi alesperesnek ;

b) ha az 3 évnél hosszabb időre szándékoltatik köttetni vagy az évi bér a 100 koronát meghaladja, a hitközségi képviselőt és kerületi alesperes javaslatával az egyházmegyei hatóságnak.

48. §.

A szerződés három eredeti példányban állítandó ki, melyből két példány a szerződő feleknek jut, — a harmadik ellenben és pedig a 47. §. a) pontja esetében a kerületi alesperesnél, — míg az ugyanazon §. b) pontja esetében az egyházmegyei hatóságnál marad.

49. §.

Egyházi, javadalmi és alapítványi tőkéket képező államkötvények, úgy egyéb értékpapírok és szelvényeik esetleges kötményeztetés, illetve a Pécsegyházmegyei alapítványi hivatalnál való kezelés, vagy letételében leendő megőrzés végett, mégis a királyi adóhivatalnak, avagy kamatfizető pénztárnak, melynél esetleg a kamatok folyósítása történjék, és a tulajdonos jogi személynek szabatos megnevezése mellett az egyházmegyei hatósághoz felterjesztendő.

Az alapítványi hivatalnak az átvételt igazoló elismervénye azonnal, esetleg a kötményeztetés után kiszolgáltatandó.

50. §.

A templomoknak, kápolnáknak azon tőkéi, melyek nem birnak alapítványi rendeltetéssel, magánosoknál is, de soha személyes hitelre, hanem okvetlenül ingatlanokra, ezek becsértéke $\frac{1}{3}$ -ának erejéig és első helyen való telekkönyvi bekebelezéssel, valamint az épületeknek tűzkár elleni biztosítása mellett elhelyezhetők.

Malmok és szállók csak mellékjelzálogul fogadhatók el.

51. §.

A javadalmi törzsvagyon állagát, nemkülönben a szorosan vett alapítványi vagyont képező összes tőkepénzek, tehát a már meglevők visszafizetésüknek esetében úgy, mint az ujonnan keletkezők, gyümölcsötetés végett az egyházmegyei hatóság útján okvetlenül a Pécsegyházmegyei alapítványi hivatalba szálítandók.

Alapítványi tőkepénzeknek ingatlanokba (szántóföldek, rétek) fektetését csak különös tekintet érdemlő esetekben, az illető alapítványok vagyonának szembeszökően nagyobb és biztos jövedelmezőségének okából, a kegyur, ker. esperes és hitközségi képviselő írásbeli hozzájárulásával és csakis kivételesen engedélyezi az egyházmegyei hatóság.

Az erre vonatkozó szerződésekben vevők gyanánt a 16. §. értelmében egyenkint és névszerint felsorolandók az érdekelt alapítványok, megjelölésével annak, hogy az egyes alapítványok, a vételárhoz mely összeggel járulnak, illetve hogy mekkora az egyes alapítványoknak tulajdonjogi részessége a kérdéses ingatlanban; a minnek a telekkönyvi bekebelezésnél is kifejezésre kell jutnia.

Házak, szállók, malmok ilyenmő jogügyletből kizárvák.

Az ily befektetési engedély iránti kérvényhez becsatolandók a megvásárolandó ingatlan telekkönyvi kivonata, kateszteri ive, hiteles becsüje, helyrajza, a legközelebbi piacz tiz évi átlag szerinti terményárfolyama, a kegyuraság, a ker. esperes és a hitközségi képviselő hozzájárulási nyilatkozata.

52. §.

Azon plébános vagy helyettesítője, ki templompénzt az 50. §-ban előirt biztosíték nélkül, avagy javadalmi-, vagy alapítványi törzstőkét, tőkésített kamatokat, ha mindjárt kellő biztosíték mellett is, magán egyéneknél, társulatoknál, város- vagy községnél, szóval: bárkinél elhelyez, avagy az egyházmegyei hatóság külön engélye nélkül ingatlanokba fektet, hűtlen kezelésben magát ipso facto elmarasztalttnak tekintse és az ekként elhelyezett pénzre nézve a templom, a javadalom vagy alapítvány adósává lesz, mely pénzt az első megintéstől számítandó három hónap alatt az egyházmegyei hatósághoz szállítani köteles és ha e kötelezettségének ezen idő alatt eleget nem tenne, javadalma egyházi zárlat alá veendő, makacs-kodás esetében pedig az egész ügy, az egyházi fenyték alkalmazása iránt teendő indítványtétel végett, a szentszéki ügyésznek kiadandó; fentartatván természetesen az ily szabályellenes módon elhelyezett tőke iránti keresete az egyenes adós ellen, mely kereset sorsa azonban a jelen §. rendelkezéseit semmiben sem befolyásolhatja.

53. §.

Jelen szabályzat életbeléptetése napjáig — bár illetéktelenül és helytelenül — telekkönyvi bekebelezés nélkül elhelyezett egyházi (templomi, kápolnai) pénzek — a mennyiben érdemes és kellő biztosítékot nyújtani képes az adós — figyelemmel az 50. §. rendelkezéseire telekkönyvileg haladék nélkül bekebelezendők, ellenkező esetben felmondandók és esetleg per útján behajtandók. Javadalmi és alapítványi tőkék kivétel nélkül felmondandók és behajtandók.

54. §.

Jelen szabályzat életbe léptetése napját követő öt év lejártával az előző 53. §.-ban érintett tőkék tekintetében is a plébános, illetőleg helyettesítője az 52. §. rendelkezése alá esik.

55. §.

A plébános, illetve helyettesítője, vagy a templomgondnok az egyházmegyei hatóság engedélye nélkül a plébániai vagyonból sem pénzt kölcsön, sem ingatlanokat haszonbérbe nem vehetnek.

56. §.

Plébániai pénzvagyon gyümölcsöztetésére takarékpénztárakat igénybe venni nem szabad. A mennyiben tehát ily pénzek takaréktári könyvecskékben elhelyezve volnának, a takarékpénztárból késedelem nélkül kivendők és az egyházmegyei hatóság útján a Pécsegyházmegyei alapítványi hivatalba szállítandók.

57. §.

Minden az egyházmegyei hatósághoz bérmentesítve küldött pénzzállítmányra vonatkozólag jelentés is terjesztendő fel, melyben röviden, de szabatosan megirandó a pénz jogi természete és rendeltetése; az alapítványi pénzeknél tüzetesen kiteendő, mennyi a tőke, és a tőkésített kamat, továbbá az alapító vezeték- és keresztnéve, az alapítvány célja, az egyházhatósági jóváhagyás kelte és száma; a javadalmiaknál azok eredete.

58. §.

A Pécsegyházmegyei alapítványi hivatal köteles az egyházi (templomi, kápolnai) és oly alapítványi tőkék kamataira vonatkozólag, mely utóbbiak rendeltetésükhöz képest nem évenként, hanem csak bizonyos időközökben használandók fel és ennél fogva tőkésítettők, minden évi tőkésítés alkalmával, erről a plébániai hivaltal értesíteni, mely értesítés elismervényül szolgál.

Csak a hol és a mennyiben a templom, avagy kápolnák folyó szükségletei tőkék évi kamataira részben, vagy egészben, állandóan vagy kivételesen rászorulóknak, van az ily kamatok tőkésítésétől eltérésnek helye. Ha az évi kamatok igénybe vétele állandóan szükséges, akkor az ezekből megkívántató összeg jelzése mellett az alapítványi hivatal nyilvántartás végett erről egyszer mindenkorra, ha pedig ez csak kivételesen fordulna elő, akkor a kiadatni kívánt összegről ugyanazon hivatal azon évi december 1-ig értesítendő.

59. §.

Köteles a Pécs-egyházmegyei alapítványi hivatal a javadalmi-, mise- és oly alapítványi tőkék kamatait, melyek évenként visszatérő czélokra felhasználandók, a jogosult plébánosnak a plébániai pecséttel ellátott „hivatalos nyugtatvány”-ára félévenként utólag — mégis az ujólag elhelyezett tőkék után, 30 napi elhelyezési időszak figyelembe vétele mellett — kifizetni.

A nyugtatványok, úgy a kamatokra vonatkozó bármely nehézmény hivatalos portómentes levélben közvetlenül a Pécs-egyházmegyei alapítványi hivatalba küldendők.

60. §.

A kereszt, szobor, kép, kalváriastatiók alapítványaira nézve különösen rendeltetik: hogy ezentúl csak a törzstőkék és ezeknek a folyó évre szóló kamatai tartandók egyenként nyilván, a tőkésített kamatok ellenben egyesítettven egy közös tartalékalapot képezendnek, melyből az alapítványi tárgyak fentartása in solidum fog eszközöltetni.

E nemű alapítványi tárgyak körül felmerülő kiadások csak az egyházmegyei hatóság engedélyével eszközölhetők.

61. §.

Új anyakönyvek beszerzési költségei az összes plébániai anya- és fiókközségi templomokat, vagyonuknak arányában, számadási, anyakönyvi másodlatok, kivonatok s más nyomtatványok, úgy irodai költségek a plébánost, illetve helyettesítőjét terhelik.

VIII. FEJEZET.

Az egyházi vagyon nyilvántartása és elszámolása.

I. Az ingatlanok- és ingó tárgyakra nézve:

62. §.

A plébániai ingatlanok-, úgy ingó tárgyaknak nyilvántartása leltározás által történik.

63. §.

Minden egyes templom- és kápolna-, nemkülönben a plébániai javadalomról külön-külön leltár készítendő.

A Leltár felirata ez:

Pécsi egyházmegye.

..... alesperesi kerület.

..... plébánia.

Leltára az-ik évre.

A leltár rovatai következők:

1) folyó szám;

2) tárgy;

3) súly;

4) darab;

5) érték, frt. kr.

6) észrevételek.

Ilykép rovatozott leltári nyomtatványok a lyceumi nyomdában mindenkor készletben tartatnak.

64. §.

A leltározás a plébános vagy helyettesítője és a templomgondnok által a kerületi alesperes és a hitközségi képviselőt kiküldöttje, illetve két római katolikus vallású községi előjáró közreműködése mellett történik.

65. §.

Minden leltár két részre osztandó.

Az első részbe veendőek fel az értékrovat figyelmen kívül hagyásával az ingatlanok, a szolgálmányok, deputatumok stb. eredetők, területök, fekvésök, telek-könyvi számaik, illetve terjedelmök, mennyiségük, minőségük, jogalapjuk kimerítő leírásával és a vonatkozó okmányokra való hivatkozással. A második részben felsorolandók az összes ingó tárgyak, a fundus instructus a leltári rovatok pontos kitöltése mellett.

Lezáratván a leltár, az összes közreműködők által aláírandó.

66. §.

Minden változás a leltárban kitüntetendő és bevezetendő, egyúttal az észrevétel rovatban hivatkozás teendő a vonatkozó és a változást igazoló okmányra.

Az idők folytán önmaguktól megsemmisült vagy elhasznált tárgyak törlése, alesperesi engedély alapján történhetik csak.

67. §.

Minden leltár három példányban készítendő, melyek közül az egyik a plébánia pénzszekrényében, illetve levéltárában őrzendő, a második az alesperesnél tartandó, a harmadik végre az egyházmegyei hatósághoz felterjesztendő.

68. §.

A jelen fejezet értelmében a leltár 1894-ik év végeig elkészítendő, 1895-ik évtől kezdve pedig minden ötödik évben átvizsgálandó és újból elkészítendő.

Ennek elmulasztása esetében a plébános az egyházmegyei papi nyugdíj-alap javára 40 koronáig terjedő rendbirságban fog elmarasztaltatni.

II. A plébániai tőkepénzek és pénzbeli jövedelmekre nézve :

69. §.

A plébániai tőkeállományból az egyházi és alapítványi tőkék kamatainak, valamint a templom-, kápolna- és alapítványokat illető mindennemű pénzbeli jövedelemnek nyilvántartása és elszámolása a „Pénztári Napló“ és a „Számadások“ alapján történik.

A.) A „Pénztári Napló.“

70. §.

A számadás szerkesztésének és a pénztár kezelésének alapját a „Pénztári Napló“ képezi. Vezetésére a legnagyobb gond és figyelem fordítandó.

71. §.

A pénztárkezelő minden pénztárra nézve külön-külön „Pénztári Napló“-t tartozik vezetni úgy, hogy a „Pénztári Napló“ egyszerü lezárása által a pénztár készlete azonnal megállapítható legyen.

72. §.

A Pénztári Napló izei könyvbe köttetendők; a lapok folyó számmal láthatandók el és zsinórral átfüzendők. A zsinór először az alesperes, illetve a kerületi jegyző (120. §.) pecsétjével és a végén a plébániahivatal pecsétjével lepecsételendő.

A könyv lapjainak oldalszáma, mielőtt használtatik, ekkép: „az n—i plébániahivatal által vezetett Pénztári Napló 120, azaz egyszázhusz oldalt tartalmaz. Kelt.....“ a borítéklap első oldalára feljegyzendő és az alesperes (kerületi jegyző) és a plébános, illetve helyettesítője által aláírandó.

73. §.

Az ekkép hitelesített Pénztári Napló annyi részre osztandó, a hány önálló pénztár kezeltetik.

74. §.

A Pénztári Naplónak a következő rovatokat kell tartalmaznia:

- a) tételszám;
- b) bevétel vagy kiadás napja;
- c) tárgy;
- d) bevétel tőkében, kamatban és egyebekben;
- e) kiadás tőkében, kamatban és egyebekben.

Ily „Pénztári Napló“-k bekötve a lyceumi nyomdában mindenkor készletben tartatnak.

75. §.

A Pénztári Napló első tételét az előző évi készpénzmaradvány, tőke és jövedelmi fölöslegek szerint elkülönítve, esetleg a túlkiadás képezi.

Ez után sorrendben, a rovatok pontos kitöltése melletti tüzetes körülírással vezetendők be a tőkében vagy jövedelmekben előforduló bevételek és kiadások.

76. §.

A naplózásra vonatkozólag a következők rendeltetnek:

a) A beérkező új alapítványok (a 20. §. betartása után) az alapító, illetve adományozó nevének, lakhelyének, az alapítvány, illetőleg adomány céljának körülmenyes felsorolása mellett naplózandók; az összeg a tőke-bevételi rovatba irandó.

b) Ugyanigy számolandók el, a keletkezés feljegyzése mellett, a javadalom, templom, kápolna vagy egyéb hasonló célú pénztárak tulajdonát képező bármi czímen befolyó tőkepenzek.

c) Értékpapirokban vett alapítványok vagy adományok az alapító, illetve adományozó nevének, az alapítvány vagy adomány céljának, a papir nemének, számának, az első szelvény esedékességi napjának pontos megjelölése mellett teljes névértékben jegyzendő be bevételbe. Együttal az értékpapir névértéke, mint gyümöl-

csőzőleg elhelyezett alaptőke azonnal kiadásba helyezendő. Itt, valamint az adósokról vezetett jegyzékben feljegyzendő, hogy az értékpapir hol helyeztetett el megőrzés végett.

d) Ha készpénzen vásároltatik értékpapir: a vételár összege a számla csatolása mellett a tőkerovatban kiadásba, az értékpapir, miként az előző c) pontban rendeltetett, teljes körülírással bevételbe — és azonnal, mint gyümölcsöző tőke kiadásba számolandó.

e) Ha az értékpapir kötményeztetés végett az egyházmegyei hatósághoz terjesztetik fel (49. §.), ezen körülmény feljegyzése mellett az elszámolás, hasonlólag az előző c), d) alatti pontokban előadott módon eszközöltetik.

f) Ha felszaporodott kamatok vagy jövedelmek tőkésítetnek, a tőkésített összeg a jövedelem-rovatban kiadásba tételik és a számadás illetékes helyén, mint új tőke feljegyeztetik.

g) A Pécs-egyházmegyei alapítványi hivatal által tőkésített kamatok (58. §.) a plébános által rendeltetésökhöz képest eszközölt felosztás szerint mint befolyt kamatok bevételezendők és egyuttal, mint gyümölcsözőleg elhelyezett tőkék kiadásba teendők.

h) A gyümölcsöző kölcsöntőkéből visszafizetett összegek kivétel nélkül naplózandók. Bejegyzendő az adós neve, valamint az alap, melyből az adós a kölcsönt nyerte; a tőke a tőkerovatba, a kamat pedig, figyelemmel az alábbi j) pontban rendeltekre, a kamatrovatba irandó.

i) A gyümölcsöző elhelyezés alá kerülő tőkék a kölcsönvevő nevének, lakhelyének, a tőke mikénti biztosításának, esetleg a hivatal címének, melynél a tőkepenzsek kamatra letétettek, valamint az alap, melyből a kölcsön vagy elhelyezés eszközöltetik, felemlítése mellett, a tőkerovatban teendők kiadásba.

j) A kizárólag plébániai javadalmat képező jövedelmek, mint gazdasági termények, javadalmi, mise és egyéb szintén személyi javadalmazásra tett alapítványi tőkék kamatai, stóla-jövedelmek nem tárgyai a naplózásnak. Ezekből az osztályrészesek is a naplózás mellőzésével lesznek kielégítve; azonban a templomot vagy más pénztárt vagy cölömet illető osztályrész már naplózás tárgyát képezi.

Ez utóbbiakra nézve megengedtetik:

1-ször hogy a kézi misék, stóla, harangozás vagy más többször ismétlődő jövedelmekből, a templom- vagy más pénztár javára eső kisebb részszegek csak akkor vezetendők egy összegben a Pénztári Naplóba, ha az összegyűlt összeg a hat koronát eléri; azonban a bevételezést havonként egyszer okvetlenül teljesíteni kell; ezen kisebb jövedelmek a bevételezésig jegyzékben nyilvántartandók, mely jegyzék a Pénztári Napló mellékletét képezi;

2-ször hogy az alapítványi misék után járó osztályrészek félévénként vagy évenként egyszer számoltassanak el.

k) A templomokat, kápolnákat és alapítványokat illető jövedelmek gyümölcsöző tőkék utáni kamatok, valamint a kiadások, a szorosán vett javadalmiak

kivételével, az előző *j)* pontban rendelték figyelembe vétele mellett esetről-esetre naplózandók; a kölcsöntőkék utáni kamatfizetések azonkívül az adósokról vezetett nyilvántartási jegyzékbe is feljegyzendők és a számadásban kitüntetendők.

B) A számadások.

77. §.

A számadások, melyek a törzs- és egyéb gyűjtött tőkék, valamint a pénztári kezelés állásának hű képét tüntetik fel, az előző évi számadás és a folyó évi Pénztári Napló alapján állíttatnak össze.

Az összeállításához az előző évi számadás a múlt évi vagyonmaradványnak, a folyó évi Pénztári Napló pedig a folyó évi kezelésnek adatait szolgáltatja.

78. §.

Az évi számadás kétféle alakban szerkesztendő, u. m.:

1. Templom-számadás.
2. Alapítványi számadás alakjában.

1. A templomszámadás.

79. §.

A plébániai anya- és fiókközségi templomok és kápolnák számadásai ugyanegy elv és szabály szerint egyenlő alakban, de külön-külön szerkesztendők.

80. §.

A templomszámadás felirata ez:

Pécsi egyházmegye.

..... alesperesi kerület
..... plébánia
T e m p l o m - s z á m a d á s
..... évről.

81. §.

A templomszámadás rovatai következők:

I. M é r l e g.

- a) tételszám;
- b) mérleg;
- c) tőkében;
- d) Kamat- és járandóságban.

II. Gyümölcsöző tőkék, bevételek és járulékok kezelése.

- 1) tételszám;
- 2) az adós neve, a pénztár, melynél a tőke gyümölcsözőleg elhelyeztetett, — egyéb bevételek;
- 3) mikor kölcsönöztetett vagy helyeztetett el a tőke, van-e telekkönyvileg biztosítva, mikor fizettetett vissza, — egyéb észrevételek;
- 4) gyümölcsöző tőkében tartozás;
- 5) „ „ lerovás;

- 6) gyümölcsöző tőkében marad az év végén;
- 7) kamatláb;
- 8) kamatok és egyéb jutalékokban m. é. hátralék;
- 9) „ „ „ „ f. é. járandóság;
- 10) „ „ „ „ összesen;
- 11) „ „ „ „ lerovás;
- 12) „ „ „ „ hátralék az év végén.

III. Folyó évi kiadások.

- a) tételszám;
- b) tárgy;
- c) tőkében;
- d) jövedelmekből a folyó szükségletekre.

Ilykép rovatozott templomszámadási nyomtatványok a lyceumi nyomdában mindenkor készletben tartatnak.

82. §.

A 81. §. szerint tehát a templomszámadás három főrészt öszlik, u. m.: I. A mérleg. II. Gyümölcsöző tőkék, bevételek és járulékok kezelése. III. Folyó évi kiadások.

83. §.

A „Mérleg“ az egész tőkevagyon, a bevételek és kiadások, valamint a pénztári feleslegek záreredményét tünteti fel.

A Mérleg 1-ső tételét a m. é. tőkevagyon és a jövedelem pénztári maradványa képezi.

Úgy a most említett múlt évi, mint a számadási év végével mutatkozó maradványok akkép tüntetendők fel a mérlegben, hogy első pillanatra kitűnjék: mennyi a gyümölcsöző-, mennyi a pénztárban maradt tőkevagyon és mennyi a jövedelmekből megmaradt felesleg.

A 2-ik tétel alatt felsorolandók egyenként a számadási évben bevett új tőkék és összegezve a kölcsönökből visszafizetett, valamint a tőkésített kamatokból nyert összegek.

A 3-ik tételét képezi a kamatokban és jövedelmekben elért évi eredmény összege.

Ezek után a mérleg lezáratik és aláíratik.

84. §.

„Gyümölcsöző tőkék, bevételek és járulékok kezelése“ czimű részben a követelésekről, vagyis gyümölcsöző tőkékről, a folyó bevételekről, kamatok és jövedelmekről és a hátralékos tartozásokról adatik részletes számadás.

A megfelelő rovatok pontos kitöltése mellett a követelések és bevételek a következő sorrendben irandók össze:

- 1) az értékpapírok, — nemeik, számaik és őrizeti helyük felemlítése mellett — valamint kamatjaik;
- 2) a kölcsöntőkék és ezek kamatai;

- 3) a pécsegyházmegyei alapítványi hivatalnál elhelyezett tőkék és tőkésített kamatok, valamint ezek folyó kamatai;
- 4) a termények eladásából nyert összegek;
- 5) minden egyéb jövedelmek czimenként elkülönítve évi összegekben.

85. §.

A kegyuri adományból eredő oly templomföldek jövedékei, melyeket a kegyúr a templom, esetleg a lelkészlak és tartozékai körül fenálló kötelezettségének lerovására a nevezett földek jogi természetéhez képest igénybe venni jogosítva van és igénybe vesz, a templom egyéb jövedelmeitől különválasztva nyilvántartandók; mégis a mennyiben ily földek munkáltatását a hitközség köteleességszerűen vagy jó szántából díjtalanul teljesítené, az e szolgálmánynak megfelelő pénzérték nevezett földek jövedelméből levonásba s a templom egyéb jövedelmei közt állandó tételben bevételbe veendő.

86. §.

A „Folyó évi kiadások“ részben a tőkékből, kamatokból és jövedelmekből eszközölt kiadások számoltatnak fel; és pedig a tőkekiadások esetenként, a folyó szükségletekre fordított kiadások ellenben czimenként összegezve s okmányokkal igazolva.

87. §.

A 86. §-ban tárgyalt rész zárata után a terményszámadás jegyzendő be és pedig a termények nemei szerint részletezve:

- 1-ször a mult évi maradvány;
- 2-szor a folyó évi eredmény;
- 3-szor e kettőnek összege;
- 4-szer a folyó évi eladás mennyisége, és
- 5-ször a év végével volt maradvány.

2. Alapítványi számadás.

88. §.

Az alapítványi számadás felirata ez:

Pécsi egyházmegye.
..... alesperesi kerület. plébánia.
Alapítványi számadás
..... évről.

89. §.

Az alapítványi számadás rovatai a következők:

- 1) folyó szám;
- 2) mikor tétetett az alapítvány;
- 3) a püspöki helybenhagyás keltje és száma;
- 4) az alapító neve;
- 5) mily célra tétetett az alapítvány;

- 6) alapítványi törzstőke összege ;
- 7) „ tőkésített kamat összege ;
- 8) az adós vezeték- és keresztnéve, a pénztár, hol a tőke vagy tőkésített kamat gyümölcsözőleg elhelyeztetett ;
- 9) mikor adatott kölcsön vagy helyezettetett el a tőke vagy tőkésített kamat, — van-e telekkönyvileg bekebelezve, — mikor fizettetett vissza a tőke, — egyéb megjegyzések ;
- 10) tőkében tartozás összege ;
- 11) „ lerovás összege ;
- 12) „ marad az év végén ;
- 13) kamatláb ;
- 14) kamatokban m. é. hátralék összege ;
- 15) „ f. é. járandóság „
- 16) „ összesen ;
- 17) „ lerovás összege ;
- 18) „ hátralék az év végén ;
- 19) az alapítvány bevételei és kiadásai ;
- 20) ezek összege.

Ilykép rovatozott alapítványi számadási nyomtatványok a lyceumi nyomdában mindenkor készletben tartatnak.

90. §.

Az alapítványi számadásban felszámolandó kivétel nélkül, minden alapítványi és javadalmi vagyont képező értékpapír és tőkepénz.

91. §.

Ezen számadás három részből áll:

- a) alapítványi rész (1—7. rovat) ;
- b) követelési rész (8—18. rovat) ;
- c) bevételi és kiadási rész (19—20. rovat).

92. §.

A számadás tárgyai *három csoportba* osztandók :

Az I. csoportban, a számadás 1—7. rovataiban chronologiai sorrendben felsorolandók azon alapítványok, melyeknek kamatjaik évenként a kitűzött célra elhasználandók, mint : mise-, szegény-, iskola-, jutalom-, ösztöndíj-, tanító-, templom-szükségleti-, lámpaolaj-, gyertya-, tömjén-, stb. hason czélú alapítvány. Nemkülönbén a plébánia javadalmi törzstőkéik és a fundus istructusbeli tőkeösszegek ; továbbá a földtehermentesítési tizedjáradékok (sedecima) ; javadalmi földmunka- és párbér-váltási évi összegek, föld-, szőlő-, regale- vagy bármely ingatlanok eladásából eredt tőkeösszegek, erdőpénzek akár a plébánost, a segédlelkészt, kántort, kántortanítót, akár a templomgondnokot, vagy harangozót illessék.

A számadás 8—18. rovatainak pontos kitöltésével kitüntetendő, hogy az alapítványi tőke hol vagy kinél van gyümölcsözőleg elhelyezve, hogyan van biztosítva, az eszközölt tőke-visszafizetések összege, kamatkövetelés, bevétel és hátralék összege. A tizedjáradékok és földmunkaváltások a számadás 15—18. rovataiban tüntetendők ki.

A 19—20. rovatban kitüntetendő, hogy a 17. rovat szerént befolyt kamatokból kinek vagy mire mennyi lett kifizetve.

A II. csoportban a számadás 1—7. rovataiban, chronologiai sorrendben felhozandók azon alapítványok, melyek egy bizonyos célra szolgálnak és melyeknek kamatjaik hosszabb vagy rövidebb ideig — ugyanazon célokra — tőkésítés mellett összegyűjtendő, esetleg időközönként egészben vagy részben elhasználandók; továbbá azok, melyek a kamatok tőkésítése által, bizonyos előre meghatározott összeg elérésével, avagy feltétel, vagy idő beálltával lépnek életbe.

Ilyenek pl. templomok, kápolnák, iskolák, egyéb épületek emelésére vagy fenntartására, harang, orgona, szentségtartó, kehely beszerzésére vagy fenntartására tett alapítványok; végre oly misealapítványok is, melyek csak az alapítónak halálával szolgálnak a célnak, addig pedig kamatjaik tőkésítendő stb.

Ezen alapítványok törzstőkéinek és tőkésített kamatainak felszámolására vonatkozólag rendeltetik:

a) hogy a számadás 1- 5. rovatainak pontos kitöltése mellett, a 6. rovatban tisztán a törzstőkék, a 7. rovatban pedig az összegyűjtött és már gyümölcsözőleg elhelyezett kamatok tüntetendők ki;

b) hogy a számadás 8—18. rovataiban a 6. és 7. rovatokban kitüntetett alapítványi törzstőkék és tőkésített kamatok fedezetül szolgáló követelések és ezek kamatai számoltassanak fel, úgy, mint az az I. csoportra vonatkozólag rendeltetett. — Végre:

c) hogy a bevételek és kiadások az okmányok csatolása mellett, valamint a tőkésített kamatok, mint elhelyezett új tőkék a számadás 19—20. rovataiban számoltassanak el.

A III. csoportban, a számadás 1—7. rovatainak pontos kitöltése mellett, chronologiai sorrendben felsorolandók: a kereszt-, szobor-, kép-, kalvária-statio-alapítványok és pedig egymásután a 6. rovatban a törzstőkék és végül a 7. rovatban a csoport utolsó tétele gyanánt az előző tételek alatt felsorolt alapítványok múlt és folyó évi tőkésített kamatainak összege (60. §.)

A számadás 8—18. rovataiban a megfelelő vízszintes rovatba jegyezve elszámolandók a 6. és 7. rovatban kitüntetett alapítványi törzstőkék és tőkésített kamatok fedezetül szolgáló követelések és ezek kamatai.

A számadás 19. és 20. rovataiban a bevételek és kiadások, ide értve a tőkésített kamatok is, lesznek részletesen bejegyzendő. A kiadási okmányok melléklendők.

93. §.

A mennyiben az alapítványt ingatlan képezné, ez a számadás 9. rovatában irandó körül, a bevételek és kiadások pedig a 19—20. rovatban tüntetendők ki.

94. §.

Ha a III. csoport körébe tartozó új alapítványok tételnek, ezek közvetlenül a már meglevők után, a tőkésített kamatok tétele előtt vezetendők a száma-

dásba, úgy, hogy a tőkésített kamatok ezen csoportnak mindig utolsó tételét képezzék.

95. §.

A csoportok egyenként összegezendők és a számadás végén összevonandók.

96. §.

Ezen zárlat után a számadás 4—7. rovataiban még következők mutatandók ki:

1. mennyi van összesen a Pécsegyházmegyei alapítványi hivatalnál elhelyezve

az I. csoportból,

a II. csoportból és

a III. csoportból készpénz-tőkében és tőkésített kamatokban;

2. mennyi van elhelyezve ugyanott értékpapirokban;

3. mennyi van magánosoknál elhelyezve

az I. csoportból,

a II. csoportból és

a III. csoportból készpénz-tőkében és tőkésített kamatokban;

4. mennyi az összes itt felsoroltak összege.

97. §.

Nyilvántartás céljára külön jegyzékben vezetendők a templom-tőkepenztek és pedig a szerint, a mint magánadosoknál, a Pécsegyházmegyei alapítványi hivatalban készpénzben vagy értékpapirban vannak elhelyezve.

98. §.

A számadások, még pedig a templomiak három, az alapítványiak két példányban, valamint az ezekre vonatkozó levelezések kizárólag magyar nyelven szerkesztendők.

A slavoniai területen levő pécsegyházmegyei plébániák egy-egy templom- és alapítványi számadási példányt kötelesek az egyházmegyei hatóság részére latin nyelven szerkesztetni, a plébániai példányok latin nyelvre megtartható, a horvát kormány példánya különben is horvát nyelven lévén szerkesztendő.

Az illető plébánosok és alesperesek a különféle nyelven szerkesztett egy-nemű számadási példányok tartalmi azonosságáért aláírásukkal kezekednek.

99. §.

A mely számadások fenti követelményeknek meg nem felelnek, a hiányok pótlása vagy esetleg újbóli készítés végett visszaküldetnek.

100. §.

A Pénztári Napló minden év deczember 31-én lezárandó, a plébános illetve helyettesítője és a templomgondnok által aláírandó.

A következő év január 31-ig a számadások összes példányai tekintet nél-

kül arra, hogy a vagyon kezelésében beállott hiány iránt a felelős számadók ellen van-e eljárás folyamatban vagy nem, elkészítendő; mely esetben a hiányzó vagyonbeli követelés az illetők terhére jegyezve tüntetendő ki.

A számadások a plébános, illetve helyettesítője és a templomgondnok által aláírandók.

A Pénztári Napló lezárása és a következő év megkezdése közt legalább annyi tér hagyandó, hogy a számvizsgáló bizottság (115. §.) aláírásai elférjenek.

IX. FEJEZET.

Változás a plébániai vagyon kezelőségében.

101. §.

Ha a plébános vagy templomgondnok hosszabb távollét vagy betegség által akadályozva van a plébániai vagyon kezelésében, köteles a plébános hivatalbeli, a templomgondnok pedig önmaga által választott bizalmas és teljesen megbízható helyettesének a plébániai pénztár kulcsát átadni, ki ezen átvétel által a további kezelésért megbízóinak felelősségét is magára veszi; a miért is a Pénztári Napló alapján a pénztári pénzkészlet megolvastatik, s hogy ez a Pénztári Naplóval megegyez, a Pénztári Naplón megjegyeztetik s mind a két számadó, úgy az átvevő által aláíratik.

102. §.

Az ideiglenes kezelés lejártával a pénztár a rendes kezelők által ugyanezen (101. §.) eljárás mellett ismét átvétetik.

103. §.

Ha a plébániai vagyon kezelőségében végleges személyváltozás áll be: akkor rendszeres, teljes átadás-, illetve átvételnek kell — az összes plébániai vagyonra nézve, az összes leltárok, az előző évi összes számadások és a folyó évi Pénztári Napló alapján, a kerületi alesperes vagy megbízottja és a hitközségi képviselőket két kiküldöttjének, illetve az e végből meghívott két római katolikus vallású községi előljáró jelenlétében — véghez mennie.

Ha a plébániai vagyon kezelőségében beállott végleges változás a plébános elhalálozása vagy hivatalától megválása folytán történt, akkor a fenti átadás és átvétel véghezviteléhez a kegyur is, illetve megbízottja meghívandó.

104. §.

A hivatalától megvált plébános vagy templomgondnok, illetve megbízottjuk vagy végrendeleti végrehajtójuk a leltárak-, számadások- és a Pénztári Naplóban kitüntetett összes vagyont, a vonatkozó okmányokkal — és ha az átadó templomgondnok, az általa vezetett „Alapítványi gondnoki napló“-val és a jelen szabályzat §§-ait tartalmazó könyvvvel együtt — átadja, az utód pedig átveszi, mit mindketten saját minőségükben az összes leltárak, számadások, Pénztári Napló, esetleg „Alapítványi gondnoki napló“ aláírásával igazolnak, mely jogi tény megtörténtét az átadó bizottság összes tagjai aláírásukkal hitelesítéskép megerősítik.

105. §.

Az átadás-, illetve átvételnél eljáró alesperesnek jár, még pedig a templomgondnok-változás esetében a templompénztárból, ellenben plébánosváltás esetében, jelesen plébános-előd és plébános-utód közt, ezektől egyetemlegesen, plébános-előd és administrator-utód vagy administrator-előd és plébános-utód közt, az átadó plébánoselődtől, illetve az átvevő plébánosutódtól 6 korona napidíj és fuvarterítmeny, melyek 8 nap alatt okvetlenül kifizetendők.

106. §.

Mind az átadó, mind az átvevő élhetnek jogfentartással és ezt jegyzőkönyvbe vétethetik, de ez sem az átadás, sem az átvétel elhalasztását vagy megtagadását nem eredményezheti.

107. §.

Máshová távozó plébános helyét addig el nem hagyhatja, míg ideiglenes vagy végleges utódjának az átadást nem teljesítette.

Ha rendkívüli körülmények vagy elháríthatlan akadályok miatt átadás előtt mégis kénytelen lenne távozni, ezen kivételes esetben köteles távozásától számított, legfeljebb 15 nap alatt régi plébániájában akár személyesen, akár írásbeli felhatalmazott által megjelenve az átadást szabályszerűen teljesíteni.

108. §.

Az átadás-átvétel megtörténtéről az egyházmegyei hatósághoz 8 napon belül a közbenjárt kerületi alesperes által jelentés teendő.

109. §.

Minden plébánosutódnak és administratornak nemcsak jogában, de kötelességében is áll az elhunyt plébános hagyatéki tömegével szemben birói uton, — más helyre költözött plébánoselőddel szemben pedig a Szentszék előtt a javadalmi földek kizsarolása, a javadalmi ingatlanok elhanyagolása és rongálmányok czimén kártérítési keresettel személyesen, és ha szükséges, meghatalmazott ügyvédje által fellépni.

A ki ezt 3 hó leforgásán belül megindítani elmulasztja, igényeiről lemondottnak fog tekintetni és ellene, e miatt bármely oldalról emelt igénynyel szemben, már személyes felelősséggel és kötelezettséggel birand.

X. FEJEZET.

A plébániai vagyon kezelésének és elszámolásának ellenőrzése.

110. §.

A plébániai vagyon kezelése és elszámolása felett a főfelügyelet a megyés püspököt illeti, ki ezt a kerületi alesperesek, főesperesek, püspöki biztosok és az egyházmegyei számvevőség által gyakorolja.

111. §.

A plébániai pénztár és számadások vizsgálatára egy külön számvizsgáló bizottság alakittatik, melynek elnöke: a kerületi alesperes, tagjai pedig: a felelős számadók, a kegyúr megbízottja, a hitközségi képviselő két kiküldöttje, illetve két róm. kath. vallású községi előljáró.

A kegyúr megbízottjának elmaradása nem akadályozza a bizottságot eljárásában; azonban ily esetben azon tény, hogy a kegyúr e célból meghíva lett, igazolandó.

112. §.

A plébániai pénztár és számadások évenként egyszer megvizsgálandók, mely vizsgálat határidőjét — mégis figyelemmel a számadások elkészítésére a 100. §-ban rendelt záros határidőre — az elnöklő kerületi alesperes tűzi ki és a melyhez ugyancsak ő hívja meg az illető plébános közvetítése mellett a számvizsgáló bizottságnak tagjait.

E vizsgálatnak legfőbb célja helyszíni közvetlenséggel megállapítani azt: vajjon a Leltárak-, Számadások- és a Pénztári Naplóban létezőként feltüntetett plébániai vagyonnak, első sorban pedig a tőke- és pénzállománynak a plébániai pénztárban a megfelelő realis fedezete tényleg megvan-e vagy nincsen?

113. §.

Ily vizsgálat alkalmával mindenekelőtt megolvasandó a pénzkészlet; azután megvizsgálandó a Pénztári Napló és pedig tételenként; megvizsgálandók továbbá az azoknak igazolványait képező nyugták, alesperesi és egyházhatósági engedélyek, melyek a felsorolt tételekkel összehasonlítandók; hasonlóképp megvizsgálandók az eladott terményekből befolyt vételárak tekintetében az egységi árak, melyek az árfolyammal is egybevetendők.

Az esetben, ha a pénzkészlet megolvasásakor nagyobb mennyiségű összeg találtatnék, mint a minőt a 41. §. megenged: szabadságában áll az alesperesnek a 41. §. szerinti fölösleget elismervény mellett magához venni és az egyházmegyei hatóság útján a Pécsegyházmegyei alapítványi hivatalba szállítani, vagy azt saját különös felelősségére a pénztárban meghagyva a számadó plébános által felterjesztetni.

Ezek megtörténte után a Pénztári Napló és az előző évi Számadások alapján, a vizsgálat tárgyát képező Számadásokban feltüntetett vagyonra nézve tételenként megvizsgálandó: vajjon minden egyes tételnek meg van-e a kellő fedezete? Jelesen:

a) a Pécsegyházmegyei alapítványi hivatalnál elhelyezettekül szereplő tőkék- és értékpapirokról megvannak-e a hivatalos elismervények?

b) a magánosoknál elhelyezetteként szereplő tőkékről megvannak-e a törvényes kellékeknek megfelelő kötelezvények, és vannak-e ezek az 50. §-ban rendelt óvatosságok betartása mellett telekkönyvileg biztosítva?

c) megállapítandó, hogy a magán-kötlevelekben kitüntetett követelések egész összegükben fennállanak-e, vagy időközben törlesztettek-e azok egészben vagy

részben? Mely cél elérése végett a helyben lakó adósok — kiknek személyazonosságáról is bizonyosság szerzendő — megidézendők, kihallgatandók, esetleg a számadókkal szembesítendők; ez eljárás megtartása alól a kamatösszeg befizetésének a számadók részéről történt bevezetése a bizottságot nem menti fel; távollakó adósokra vonatkozólag az utolsó kamatot tartalmazó levélboríték vagy postalvány szelvénye követelendő be és vizsgálendő meg; kétely esetében a bizottság legjobb belátására bízván az ily kölcsöntőkék sorsa iránt való tüzetesebb meggyőződésszerzésnek módja;

d) elég tétetett-e az alapítványi kötelezettségeknek? kielégítették-e az osztályrészesek? fordítottak-e kiadások a kitüntetett célra?

e) van-e a plébániának pénzszekrénye? el van-e az két kulccsal látva? kiknél vannak a kulcsok?

f) nincsen-e a templomgondnok jogai gyakorlatában és kötelességei teljesítésében a plébános vagy helyettesítője által korlátozva vagy épen akadályozva? Megvan-e kezénél a jelen szabályzat §§-ait tartalmazó könyv?

g) vezeti-e a templomgondnok az „Alapítványi gondnoki napló“-t és hogyan? megegyezik-e ezen „Alapítványi gondnoki napló“ az alapítványi számadásban 1894. évi július 1-től keletkezetteknek kimutatott alapítványokkal? ha nem: a kisebb hibák kiigazítandók, azonban gyanút keltő körülmények esetében az egyházmegyei hatósághoz jelentés teendő;

h) a lehetőség határain belül és a viszonyok adta gyakorlati módon meggyőződés szerzendő: vajjon tétetett-e olyan alapítvány, melyet a templomgondnok az „Alapítványi gondnoki napló“-ba be nem vezetett?

i) kipuhatólandó: vajjon van-e tudomásuk a hiveknek arról, hogy miképen kell az alapítványok tétele körül eljárni? és hogy a kinek alapítványa a templomgondnoknak „Alapítványi gondnoki napló“-jában bevezetve nincsen, olyannak tekintetik, mintha alapítványt nem is tett volna?

k) megvizsgálándók a sekrestyében kifüggesztett alapítványi táblás kimutatások és a hitközségi képviselő üléseinek és az ájtatos alapítványok jegyzőkönyvei azon célból: vajjon az újonnan keletkezett alapítványok be vannak-e pontosan vezetve?

l) kipuhatólandó, vajjon az újonnan tett alapítványokról szóló alapítólevelek egyik példánya az alapítóknak, illetve ezek örököseinek kézbesítve lett-e?

m) szemmel tartandók e szabályzat egyéb rendelkezései, melyekre vonatkozólag az elnök köteles vezérfonalat a bizottságnak nyújtani és ez alapon megállapítandó, hogy azok mind és egyenként meg lettek-e tartva?

n) az újonnan beszerzetteként szereplő tárgyak s egyéb változások be vannak-e az illető leltárakba vezetve, a változások beállta indokolva van-e?

114. §.

A teljesített vizsgálatról jegyzőkönyv veendő fel, melyben az a)–n) alatti pontok tekintetében észleltek, a netáni észrevételekkel, évenként felveendő és azután e jegyzőkönyv az összes jelenvoltak által aláírandó.

115. §.

Ha a számadások kifogástalanoknak, a pénztár állapota velök egyezőnek találtattak, akkor azok a következő záradékkal: „Jelen számadás az alulírott számvizsgáló-bizottság által megvizsgáltván, helyesnek és a pénztár állapota azzal egyezőnek találtatott. Kelt” látandók el és az egész bizottság jelenlevő tagjai által aláírandók.

116. §.

Kisebb hiányok és hibák a számadók által mindjárt helyreigazitandók, mi a záradékban is kitüntetendő; nagyobb hiányok vagy hibák esetében a számadások újból szerkesztendőek és ennek megtörténtével a 113. §-ban rendelt módon megvizsgálándók.

117. §.

Minden helyesnek talált templomi és alapítványi számadást az összes vonatkozó okmányokkal, a Pénztári Napló másolatával és a vizsgálatról felvett eredeti jegyzőkönyvvvel köteles a kerületi alesperes ezen év május havának végeig az egyházmegyei számvevőséghez (Pécsegyházmegyei alapítványi hivatal helyiségében) betérjeszteni; 15 napnál többre terjedő késedelem esetében az egyházmegyei papi nyugdíjalap javára 20 koronáig terjedő rendbirságban marasztaltatik el.

Ha a késedelem okozója a plébános vagy helyettesítője: akkor a fenti rendbirságban ez marasztalandó el.

118. §.

A kerületi alesperesnek, illetve jegyzőnek a templom- és alapítványi számadások vizsgálatáért az anya- és fióktemplomok, úgy kápolnák részéről vagyonuk arányában 6 korona napidíj és fuvar költség-térítmény jár, mely költségeket azonban egy, bármily okból, a rendes évi vizsgálaton kívül szükségessé vált vizsgálatért, az viseli, a ki erre okot adott és a ki ezeket 8 nap alatt az alesperes vagy kerületi jegyző kezére okvetlenül kifizetni köteles.

119. §.

Önmagától értetik, hogy a kerületi alesperes, illetve jegyző a rendes évi vizsgálaton kívül bármikor jogosítva van, sőt aggályra okot adó számadókra bizott plébániai pénztáraknál köteles is vizsgálatot tartani.

E jogosítvány a kegyurra is kiterjed.

120. §.

A kerületi alesperes plébániáját a 111—117. §§-ok szemmel tartásával és következményeinek terhe alatt a kerületi jegyző vizsgálja meg.

XI. FEJEZET.

A plébániai pénztár és számadások felülvizsgálata.

121. §.

A plébániai pénztár felülvizsgálása végett az egyházmegyei hatóság évenként bizonyos számú plébániákba, az illető kerület kebelén kívül levő alespereseket

vagy plébánosokat fog püspöki biztosokként kiküldeni, kik a körülményekhez képest eljövételüket csak annyival előbb fogják tudtul adni a felülvizsgálandó pénztárak kezelőinek, hogy a templomgondnok erről értesíthető legyen.

122. §.

A püspöki biztos a felülvizsgálatot az előző X. Fejezetben letett elvek és módzatok szemmel tartásával a templomgondnok jelenlétében köteles megejteni és ezen eljárása eredményéről jelentést tenni.

Ezen eljárás alkalmából az egyházmegyei pénztárból fuvartérítménye, valamint napidija 6 koronával számítva fog kifizettetni.

123. §.

A főesperesek püspöki látogatások alkalmával a körülményekhez mért módon és mérvben s egyébkor pedig szabadon választott időben egyik-másik főesperességükhöz tartozó plébániának pénztárát szintén vizsgálat alá veszik, de e vizsgálatnak költségei hivatalos állásuk terhére esnek.

124. §.

A templom- és alapítványi számadások felülvizsgálatát az egyházmegyei számvevőség eszközli ezen szabályrendelet értelmében és a számadásokhoz mellékelt okmányok alapján.

Működése bizottsági ülésekben történik, melyeken elnököl azon főesperes, kinek főesperessége alá tartozó plébánia számadásairól van a szó.

E bizottság tagjai a kebelbeli papságból kinevezett két tagon kívül a Pécsegyházmegyei alapítványi hivatal két könyvelője.

125. §.

A számvevőségi észrevételekre, melyek vétbizonyítvány mellett kézbesítendők, a felelős számadók a kitűzött záros határidő alatt felelni, illetve a kellő felvilágosításokat megadni tartoznak. Ezen határidő be nem tartása esetében a késedelmezésért a felelős számadók az egyházmegyei papi nyugdíjalap javára 20 koronáig terjedő birságban marasztaltatnak el.

A levelezések a kerületi alesperesi hivatal útján közvetlenül a számvevőséggel folynak. Innét küldetnek ki a felülvizsgálat után a jóváhagyott, esetleg visszavetett számadások is.

126. §.

A felülvizsgálat eredményéről a számvevőség az egyházmegyei hatóságnak évenként jelentést, felmerülő vitás kérdések esetében évközben is felterjesztést tesz.

A kormányhoz felterjesztendő templomszámadási példányokat ellenben minden év december hó végeig az egyházmegyei hatósághoz felterjeszti.

127. §.

A számadások számvevőségi jóváhagyásáról a hitközségi képviselőlet gyűlésén a számadók jelentést tenni tartoznak.

128. §.

A rendbirságok a számvevőség javaslatára a püspöki szentszék által állapítatnak meg.

XII. FEJEZET.

A plébániai vagyon kezelőinek felelőssége.

129. §.

Ezen szabályzat szerinti eljárásban minden gondozásra, kezelésre bizott, bármily nemű plébániai vagyon tekintetében és irányában személyes felelősséggel és teljes anyagi kártérítési kötelezettséggel birnak első sorban a plébános vagy helyettesítője, másodsorban a templomgondnok; a kerületi alesperest, illetve jegyzőt ellenben csak harmadsorban és csak az esetben terheli ily kártérítési kötelezettség, ha hanyag ellenőrzése könnyítette vagy elősegítette a felügyelete alatt álló valamely plébániában a pénz- vagy egyéb vagyon-sikkasztást vagy jogtalan felhasználást.

Z á r h a t á r o z a t.

Jelen szabályzat 1894-ik évi július hó 1-ső napjával lép életbe és minden plébánosnak annyi magyar vagy német, illetve horvát szövegű példányban küldetik meg, a mennyi kívántatik ahhoz, hogy a templompénztárban az egyházmegye magyarországi részében egy magyar szövegű, szlavonországi részében egy horvát szövegű példány megőrzés végett elhelyeztessék és ezenkívül minden egyes plébánosnak és minden egyes templomgondnoknak egy-egy megfelelő nyelven szövegezett példány használatul kezeikre adassék.

Pécsett, 1893-ik évi deczember hó 31-ik napján.

Nándor, s. k.

püspök.

FÜGGELÉK.

A) Alapítólevél-minta.

A teljes Szentháromságnak, az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Amen.

Bélyeg.

Alulírottak, a Szt. Ágostonról nevezett pécsbuda-külvárosi plébánia lelkésze és templomgondnokai, mint a gondviselésünkre bizott plébániai vagyon felelős kezelői jelen soraink rendében adjuk emlékezetül és bizonyságul mindazoknak, a kiket illet, hogy Kalmár János, asztalosmester, plébániánkbeli jámbor hívő halhatatlan lelkének örök üdvéről gondoskodni óhajtván, azon hitbeli erős meggyőződésben, hogy a szentmiseáldozat a jámborul elhunytak lelkeit Isten szent színének boldog látására segíti,

- 1) *Ha az alapítvány még az alapító életében tételt.*
- 2) *Ha az alapítvány végrendeletileg tételt.*

Ad 1): miután ebbeli jámbor szándékát előzetesen már a templomgondnoknál bejelentette, ez pedig ezt az alapítványok gondnoki naplójába bejegyezte volna, előtünk együttesen jelenlevő plébániai vagyonkezelők előtt személyesen megjelenvén, két tanu jelenlétében azon megmásíthatatlan szándékát, óhajtasát és kérését nyilvánította, hogy a pécsbuda-külvárosi plébániatemplomban élte fogytaig az ő testi-lelki jóvoltáért évenként június hó 24-ik napján énekes szentmise, holtá után pedig halálának évfordulati napján lelki nyugalmaért évenként énekes gyászmise Liberával tartassék, amivégre örökalapítványképen kezeinkbe az egyházhatóságilag megszabott 105 frt, azaz: százöt forintnyi o. é. díjösszeget le is fizette, kérvén bennünket, hogy ezen tőkeösszeget a fenti célra örökös alapítványképen elfogadjuk, s annak egyházhatósági jóváhagyása végett a kellő lépéseket megtegyük.

A mely jámbor szándékát nevezett alapítónak méltányolván, ennek mindenkor teljesítése iránt való, hivatalutódjainkra is átháramló kötelezettséget a pécsi egyházmegyei főtisztelendő Hatóság jóváhagyásának fentartásával ezennel elfogadjuk, kötelezván magunkat és hivatalutódainkat, hogy a fent számjelzett alapítványi tőke épségben tartásáról, gyümölcsöző elhelyezéséről az egyházmegyei szabványok értelmében gondoskodni, az alapítványi tőke évi kamatait az alapítványbeli kötelezettségek teljesítéseért a lelkész, kántor, sekrestyész, harangozó, ministránsok és a templom közt az előírt arányban évenként kiosztani fogjuk, a minek bizonyságára jelen levelünket aláírásainkkal és plébániánk pecsétjével megerősítve három eredeti példányban, az első plébániánk levéltára, a másodikat az egyházmegyei levéltár, a harmadikat az alapító részére kiállítottuk és a jelen levelünkben foglalt kegyes

alapítvány elfogadása, megerősítése és jóváhagyása végett, az alapítványi tőkepénznek oly célból való egyidejűleges melléklése mellett, hogy ez a pécsegyházmegyei alapítványi főpénztárban gyümölcsözőleg elhelyeztessék, a pécsegyházmegyei hatósághoz tiszteletteljesen felterjesztjük.

Ad 2): végrendeletének 3. pontjában, mely így szól: „Lelkem üdvéért a pécsbuda-külvárosi plébániatemplomban halálom évfordulati napján Liberával tartandó énekes gyászmisére örök alapítványképen hagyok 105 forintot o. é. azon hozzáadással, miszerint az ezen alapítványi tőke után járó 10⁰/_o-os kincstári illeték tömegemből fizetessék“, végakarata gyanánt azon jámbor szándékát nyilvánította, hogy a pécsbuda-külvárosi plébániatemplomban halálának, mely 1893-ik évi január hó 21-én történt, évfordulati napján lelkének nyugalmaért évenként énekes gyászmise Liberával tartassék és hogy az e célra örök alapítványképen hagyományozott 105 frt, azaz: egyszázöt forintnyi o. é. díjösszeget, miután ezen alapítvány a plébániánkbeli alapítványok gondnoki naplójába bevezettetett volna, a nevezett örökhagyónak végrendeleti végrehajtója N. N. (örökösei) kezeinkbe két tanu jelenlétében le is fizették, megkeresvén bennünket, hogy ezen tőkeösszeget a fenti célra örökös alapítványképen elfogadjuk és annak egyházhatósági jóváhagyása végett a kellő lépéseket megtegyük.

Mely jámbor szándékát a nevezett alapítónak stb. mint főlebb a harmadikat az alapító örökösei részére felterjesztjük.

Kelt Pécsen, 1893-ik évi július hó 20-án.

Eöztünk mint tanuk előtt:

N. N. s. k.

t a n u.

N. N. s. k.

t a n u.

(P. H.)

N. N. s. k.

l e l k é s z.

N. N. s. k.

templomgondnok.

N. N. s. k.

templomgondnok.

Jegyzetek: Mise- vagy javadalmi alapítványokról a fenti alakban kiállított oklevelek a II. fokozat szerint bélyegzendők.

Ha az alapító alapítványi levelet állit ki, vagy aláírja, 50 kros bélyeggel látandó el.

Tudományi, közoktatási és közjótékonyossági célokra tett alapítványok, akár életben, akár halál esetére tettek: az 1868 : XXIII t.-cz. 21. §-a értelmében bélyegmentesek.

B) Adás-vételi szerződés-minta.

Adás-vételi szerződés,

50 kr. bélyeg.

mely egyrésztől N. N. lelkész, mint a i plébánia javadalmasa és N. N., N. N. templomgondnokok, mint eladók — másrésztől N. N. (és N. N.) lakos(ok) mint vevő(k) között a pécsegyházmegyei hatóság jóváhagyásának fentartása mellett a következő feltételek alatt kötött, u. m. :

1-ször. N. N. lelkész, mint a i plébánia javadalmasa és N. N., N. N. templomgondnokok eladják — N. N. (és N. N.) lakos(ok) pedig (egyetemleges kötelezettséggel) megveszi(k) a

(itt bevezetendő az eladás tárgyát képező ingatlan birtok)

korona fillér, azaz : (szavakkal) korona
fillér vételárért.

2-ször. A vételár ekkép fizetendő: Jelen szerződés aláírásakor lefizet(nek) vevő(k) korona fillér, azaz : korona fillér összeget, melynek átvétele jelen szerződés aláírásával nyugtattatik. A fenmaradó korona fillér vételári hátralékból fizetendő

megjegyeztetvén, hogy a mindenkor még hátralékos vételári tőke után járó 6⁰/₀-os késedelmi kamatok is a plébánia pénztárába előlegesen fizetendők.

3-ször. Vevő(k) a vett ingatlannak jelen állapot szerinti birtokába s használatába 18 év hó napjával lép(nek) és tartoz^{ik}_{nak} ez időtől fogva a vett ingatlanok után járó minden állami s községi, egyenes és pótdókat s egyéb községi terheket saját^{uk}_{uk}ból viselni s a mennyiben ezeket ezen határidőn túlra eladók netán már megfizették volna, köteles(ek) azokat haladéktalanul visszafótolni.

4-szer. Minden a jelen szerződéssel járó bélyeg- és egyéb illetékeket vevő(k) köteles(ek) viselni.

5-ször. Vevő(k) csak az egész vételár- és minden járulékainak hiánytalan befizetése után lesz(nek) jogosítva a vett ingatlanok tehermentes tulajdonjogát telekkönyvileg is saját nev^{ük}_{ük}re kebebelezettni, mely czélból ekkor eladók által rész^{szük}_{szük}re a szükséges bekebelezési engedély ki fog adatni.

6-ször. Köteles(ek) vevő(k) a vett ingatlanok eléghető részeit a törlesztési idő egész tartamára saját költség^{ükön}_{ükön} eladók által meghatározandó érték erejéig tűzkár ellen biztosítani, vagy a mennyiben ezek netán hosszabb időre az eladók által már biztosítva volnának, ennek díjrészleteit eladóknak a törlesztési részletekkel egy időben, mint további vételári járulékot visszatéríteni s megfizetni. Mégis az esetben, ha a biztosító társaság a káreset kifizetését bármi okból is megtagadná, köteles(ek) vevő(k) az előbbi állapotba visszaállítást saját költség^{ükön}_{ükön} haladéktalanul eszközöltetni. Köteles(ek) továbbá vevő(k) a törlesztési egész időtartam alatt az épületeket kívül s belül folyton tisztán s használható karban fentartani, e czélból a szükséges nagyobb és kisebb javításokat évenként saját^{uk}_{uk}ból megtétetni, hogy az ingatlanok értékükben ne csökkenjenek, — ellenkezőleg eladók jogosítva leendnek ezeket vevő(k) terhére megtétetni s ezek költségeit szintén, mint további vétel-

ári járulékot rajt^{uk} haladéktalanul megvenni. Mind eme pontban foglalt kötelezettségek megsértéséből eredt károkért vevő(k) minden vagyon^{ával}_{ukkal} szavatolni tartoz^{ik}_{nak}.

7-szer. Jelen adás-vételi szerződés vevő(k)re nézve azonnal az aláírás pillanatától fogva kötelező; eladókra nézve azonban csak az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával. Miért is az esetben, ha a szükséges helybenhagyás bármilyen okból megtagadtatnék: úgy a jelen szerződés és annak minden pontja azonnal semmisnek és hatályon kívül levőnek fog tekintetni és eladók az eladott ingatlannak teljes tulajdonába s használatába azonnal ismét be fognak lépni, mely esetben mégis a vételárnak 6°/_o kamatai évi bérnek tekintetvén, annak a birtoklás idejére leendő levonása mellett a fizetett vételári részletek vevő(k)nek kamat nélkül ismét vissza fognak szolgáltatni, anélkül, hogy e szerződés megszűntéből bármilyen egyéb kártalanításra jog^{uk} lenne.

8-szor. Jelen szerződés joghatálya a mindenkori örökösökre és jogutódokra is kiterjed és kötelező.

9-szer. Az esetben, ha vevő(k) fent elvállalt összes kötelezettség^{ük}nek mindenekben pontosan meg nem felel^{nek}_{nek}, vagy megfelelni nem akar^{nak}_{nak}, eladók feljogosítottak bármely általuk szabadon választandó bíróság előtt adós vevő^{ket} vagy az egész még hátralékos vételár s összes járulékaik azonnali lefizetése végett sommás uton megperelni s teljes kielégítést adós(ok) bármely vagyon^{uk}ból eszközölni, vagy ha úgy akarnák, jogukban álland jelen szerződést rövid bírói uton felbontatni s az ingatlanokat ismét visszavenni s azokkal szabad tulajdonként korlátlanul rendelkezhetnek.

Miről kiállítottott jelen adás-vételi szerződés 3 egyenlő eredeti példányban.

Kelt

Előttünk mint tanuk előtt :

N. N. s. k.

(P. H.)

N. N. s. k.

N. N. s. k.

telkész.

N. N. s. k.

templomgondnok,

N. N. s. k.

templomgondnok,

mint eladók.

N. N. s. k.

(N. N. s. k.)

mint vevő(k).

Jegyzetek. 1. Minden iv első szavának helyére 50 krajczáros okmánybélyeg ragasztandó és azzal keresztülirandó.

2. Az egyházmegyei hatóság jóváhagyásának leérkezte után, az érkezés napjától, (mely az egyházmegyei hatóság levélborítékára nyomott postai bélyegzéssel igazolandó) számított 8 napon belül az adás-vételi szerződés mindhárom eredeti példánya az illetékes m. kir. Adóhivatalnál illeték-szabás végett bemutatandó, mely alkalommal a szerződésnek egy egyszerű, de teljes másolata is — melynek külsőtere a községi jegyző által az ingatlan évi adója reávezetendő — a m. kir. adóhivatalnak átadandó.

3. E minta tartalmazza az általános szabályt. Ettől azonban eltérésnek van helye, így például, ha épületek nem adatnak el, a tűzkárbiztosítás- és tatarozásra vonatkozó intézkedések

kihagyandók; vagy ha a vételár egyszerre a szerződés aláírásakor lefizettetik: akkor a részletfizetésekre vonatkozó rész és az 5. pont kihagyandók, e helyett az egész összegnek átvétele az aláírással nyugtatandó és a telekkönyvi bekebelezési engedély mindjárt a szerződésben megadandó stb.

4. Három példányban állítandó ki a szerződés, mert egy példány az egyházmegyei hatóságot, a másik két példány pedig a szerződő feleket illeti meg.

C) Haszonbéri szerződés-minta.

Haszonbéri szerződés,

bélyeg a II.
fokozat sze-
rint

mely egyrésztől N. N. lelkész, mint a i plébánia javadalmasa és N. N., N. N. templomgondnokok, mint haszonbérbeadók — másrésztől N. N. (és N. N.) lakos(ok), mint haszonbérbevevő(k) között a pécsegyházmegyei hatóság (kerületi esperes) jóváhagyásának fentartása mellett a következő feltételek mellett kötöttet, u. m.:

1. N. N. lelkész, mint a i plébánia javadalmasa és N. N., N. N. templomgondnokok haszonbérbe adják — N. N. lakos pedig haszonbérbe veszi (az esetben, ha több haszonbérő-társ lenne, kiteendő: „egyetemleges kötelezettség” haszonbérbe veszik)

(itt bevezetendő a haszonbérlet tárgyát képező ingatlan birtok.)

2. A haszonbérlet kezdődik 18. év hó napjával, végződik pedig 18. év hó napjával.

3. Az évi haszonbér korona fillér, mely negyedévenként, vagyis minden év január, április, július és október elsején mindenkor előre a plébánia pénztárába minden levonás és beszámítás nélkül készpénzben az ez idő szerinti pénzlábnak teljesen megfelelőleg teljesítendő és a befizetett haszonbérösszegekről haszonbérbeadók által kiállítandó nyugtákhöz a bélyegtörvényben szabályozott II. Scálában előirt összegű bélyegjegyeket minden beszámítási jogosultság nélkül haszonbérő köteles saját ből szolgáltatni.

A fizetési határidő meg nem tartása esetében tartoz^{ik}_{nak} haszonbérő(k) hat százalékos késedelmi kamatot fizetni.

4. Biztosítékul óvadék (cautio) czimén letesz(nek) haszonbérő(k) jelen szerződés aláírásakor a félévi haszonbérnek megfelelő korona fillér összeget készpénzben vagy állampapírokban, mely csak a haszonbéri idő leteltével és ekkor is csak az esetre fog haszonbérő(k)nek visszaadatni, ha összes szerződésileg elvállalt kötelezettségei(k)nek eleget tett(ek).

Időközben ezen óvadék haszonbérbeadók által a Pécs-egyházmegyei alapítványi hivatalhoz beterjesztetvén, ez utóbbi által fog őriztetni és ha készpénzből áll, a pécsi takarékpénztárba elhelyeztetni és az ez után fizetendő kamatok a pécsi takarékpénztár rendes kamatfizetési idejében, vagyis január és június hónapok első napjaiban felvétetvén, haszonbérő(k)nek kiadatni, — ha pedig állampapirokból áll, ezeknek szelvényei az esedékesség napján haszonbérő(k)nek kiszolgáltatni. De e kamatok, illetve szelvények is csak addig fognak kiszolgáltatni, míg haszonbérő(k) szerződésbeli kötelezettségei(k)nek eleget tesz(nek), ellenesetben, mint az óvadék járuléka a hátralékos követelés vagy felmerült kár kiegyenlítésére lesznek fordítva.

5. A haszonbérrelt birtok mikénti művelésére nézve haszonbérő(k)nek következők tételnek köteleességüké :

a) A birtok azon művelési ágak szerint használandó, miként azok a jelen szerződés első pontjában körülírva átadattak, ha mégis haszonbérő(k) ezekben némi változtatást óhajtaná(nak) tenni, köteles(ek) azt haszonbérbeadóknak előlegesen bejelenteni és csak ezeknek engedélye alapján és után van(nak) jogosítva annak tényleges foganatosítására, megtagadás esetében az átadási művelési állapot semmi szín alatt sem változtatható meg.

b) Köteles(ek) haszonbérő(k) a haszonbérbe vett szántóföldek egy negyed részét mindig tiszta ugarul meghagyni, minek ellenőrzésére haszonbérbeadók bármikor jogosítva vannak és ha e tekintetben a legkisebb visszaélés tapasztaltatnék, köteles(ek) haszonbérő(k) minden hold ugarhiány után a plébánia-pénztárba 20 koronát birsággal fizetni.

c) Köteles(ek) haszonbérő(k) a haszonbérbe adott birtok határait, mesgyéit és dűlőit pontosan fentartani és mindenki ellenében megvédeni és ha ennek dacára haszonbérbeadók bárhol változást észlelnének, köteles(ek) haszonbérő(k) minden egyes esetben 50 korona birságot a plébánia pénztárába fizetni, ezen felül pedig haszonbérbeadók kívánságára az előbbi állapotot minden halogatás nélkül saját költségükre és tekintet nélkül arra, hogy ez által terményei(k)ben károsod^{ik}_{nak}-e, vagy sem, helyreállítani, úgyszintén haszonbérbeadókat esetleg teljesen kártalanítani.

d) Szigorúan tiltatik haszonbérő(k)nek bármiféle takarmányt, gyökernövényt, szalmát, trágyát a haszonbérrelt birtokról elvinni, eladni, elajándékozni, feltüzelní vagy bármi módon eltávolítani; ellenkezőleg köteles(ek) haszonbérő(k) a szénát és minden egyéb takarmányt a haszonbérrelt birtokon marhá^{ik}_{ik}kal feletetni, ekképen trágyát készíteni és a készült összes trágyát évenként rendszeren a földekre kihordatni.

6. Tartoz^{ik}_{nak} haszonbérő(k) túrni, hogy haszonbérbeadók az utolsó bérleti évben már szeptember 1-től kezdve az őszi vetések eszközölhetése céljából a haszonbéri birtokon minden szükséges intézkedéseket bárki által megtétethessék, magát a vetést ez időponttól kezdve saját belátásuk szerint bármikor eszközölthessék, munkásokat, marhákat, gazdasági eszközöket a haszonbérbeadott birtokon tetszésük szerinti helyen elhelyezzenek.

7. Köteles(ek) haszonbérő(k) a haszonbérlet leteltével minden, bármi néven nevezendő takarmány^{át}ukat, úgy az összes szalmát haszonbérbeadóknak az akkori piaczi árban, az összes trágyát pedig ingyen átengedni.

8. Tartoz^{ik}nak haszonbérő(k) a haszonbérbe vett birtokon levő összes vízvezető csatornákat, határjelelő árkokat saját költség^{en}ükön tisztán tartani és megújítani.

9. A haszonbérelt birtokon fenálló épületek haszonbérő(k)nek leltár mellett adatnak át, mely leltár — a szerződő felek és két tanu aláírásával ellátván — a jelen szerződés kiegészítő részét képezi. Haszonbérő(k) ezen épületeket a szerződés megszűntekor a leltári állapotnak megfelelőleg és jókarban tartoz^{ik}nak visszaadni. Az épületeket tűzkár ellen haszonbérbeadók saját belátásuk és az általuk meghatározott érték erejéig, de haszonbérő(k) köteles(ek) haszonbérbeadók által a biztosító társulatnak fizetett biztosítási összeget haszonbérbeadók felszólítására legkésőbb 8 nap alatt a plébánia pénztárába befizetni, mit ha tenni elmulaszt^{na}ának, az rajt^auk sommás uton fog megvétetni.

A biztosítási bárca a plébánia pénztárában fog őriztetni. Tűz esetén a biztosított összeget haszonbérbeadók vannak jogosítva felvenni, valamint az ő jogkörükhöz tartozik az új építkezés iránti intézkedés.

A tűzkár felmerülésének esetét köteles(ek) haszonbérő(k) haszonbérbeadóknak azonnal bejelenteni, mit ha elmulaszt^{na}ának, az ezen mulasztásból felmerülhető összes hátrányért teljes kártételt nyújtani tartoz^{ik}nak.

10. Az épületeknél a kisebb tatarozások, u. m. például az ajtók, ablakok, záruk, kályhák s' a vakolat javítása, a meszelés s a tetők foltozása stb. haszonbérő(ke)t terhelik, ezeket ő(k) évről-évre alkalmas időben, legkésőbb pedig július hó végéig teljesíteni tartoz^{ik}nak.

A mennyiben haszonbérő(k) e részben hanyagságot vagy rosszakaratot tanusitan^aának, jogukban áll haszonbérbeadóknak ezen helyreállításokat — ha egy-szeri felszólításra haszonbérbevevő(k) azonnal s legfeljebb 8 nap alatt nem teljesíten^eek, — haszonbérő(k) rovására megtétetni s azoknak összes költségeit anélkül, hogy haszonbérő(k) azok szükségessége, czélszerűsége vagy mennyisége ellen bármimű kifogásokkal élhetn^eek, haszonbérőⁿak sommás uton megvenni.

Továbbá köteles(ek) haszonbérő(k) a kéményeket rendesen sepretni, a seprési díjakat saját^{jából}ukból minden megtérítési vagy beszámítási igény nélkül fizetni.

Szándékos épületrontás, elhanyagolás vagy meg nem térített tűzkárért haszonbérő(k) felelős(ek).

Haszonbérő(k), ^{ennek}ezeknek cselédei(k) vagy munkásai(k) gondatlanságából, vigyázatlanságából vagy rossz szándékból eredt bármely kárt haszonbérő(k) tartoz^{ik}nak megfizetni.

11. A haszonbérbeadók által nagyobb hiányok folytán eszközölt épületjavítások következtében korlátozott használhatása az épületnek, nem jogosítja fel a haszonbérőⁱket kárpótlás igényletére vagy bérleengedésre.

12. Az összes adókat és járulékaikat haszonbérbeadók viselik.

13. Jogosult közlekedési utakat elzárni vagy a haszonbérbeadók bele-

egyezése nélkül ujakat nyitni, általában a bérlet tárgyát képező birtokot bármi szolgálat elvállalásával terhelni tilos s ha ily terhelés bárki által szándékoltnak, azt a haszonbérelő(k) haszonbérbeadóknak azonnal bejelenteni köteles(ek).

14. Sem terméketlenség, sem árvíz, sem jégverés, sem bármi más elemi csapás okából haszonbérelő(k) haszonbéri elengedésre igényt nem tarthat(nak).

15. Mindkét szerződő félnek szabadságában áll a haszonbérlet birtokot a haszonbérlet tartama alatt saját költségén felméretni s ha ezen felmérés folytán hitelesen kitűnnék, hogy a haszonbérbe adott terület több vagy kevesebb, mint az a jelen szerződés első pontjában kitűntetve lett: úgy e többlet vagy kevesebbet egyik félnek sem szolgálhat előnyére vagy kárára, szóval: e különbség egyik félnek sem biztosít semmiféle előnyt vagy jogosítványt.

16. Haszonbérelő(k) csak a haszonbérbeadók tudtuk és beleegyezésükkel jogosított^{ik}_{nak} a haszonbérlet birtokot alhaszonbérbe adni vagy a haszonbérletet másra átruházni.

17. Közmegegyezéssel kikötötték: hogy mindazon perekben, melyeket haszonbérbeadók lesznek jogositva indítani, azt az általuk szabadon választható bármely sommás bíróság előtt tehetik, még pedig tekintet nélkül a per jogi természetére. Ellenben mindazon perek, melyek haszonbérbeadók ellen leendnek indítandók, azok csakis a haszonbérbeadók illetékes és a per jogi természetének megfelelő bíróság előtt leendnek megindíthatók.

18. Jelen szerződés bármely pontjának nem teljesítése feljogosítja haszonbérbeadókat a szerződés azonnali felbontására.

19. Minden a jelen szerződéssel járó bélyeg és egyéb illetékeket haszonbérelő(k) köteles(ek) viselni.

20. Jelen szerződés haszonbérelő^{ket} annak aláírása percétől kötelezi, holott haszonbérbeadókra nézve csakis az egyházmegyei hatóság jóváhagyása után birand kötelező erővel.

Miről kiállítottott jelen haszonbéri szerződés 3 egyenlő eredeti példányban.

Kelt.....

Előttünk, mint tanúk előtt:

N. N. s. k.

(P. H.)

N. N. s. k.

N. N. s. k.

lelkész.

N. N. s. k.

templomgondnok.

N. N. s. k.

templomgondnok,

mint haszonbérbe adók.

N. N. s. k.

(N. N. s. k.)

mint haszonbérelő(k).

Jegyzetek. 1. A bérleti szerződések első példányára a bérleti összeg után II. fokozat szerinti, a többi példányra pedig ivenként 50 kros bélyegilleték jár, melyek bélyegjegyekben ragasztandók fel.

Bérleti összeget képez a készpénzben fizetendő összeg és minden más szolgálmány értéke együttvéve.

Ha a bérlet határozott, de 10 évre nem terjedő időtartamra kötött: a bélyegilleték az egész bérleti időre eső bérösszeg után; ha pedig a bérlet 10 évre vagy ennél hosszabb időtartamra kötött: a bélyegilleték a bérösszeg *tízszeres* összege után számítandó és alkalmazandó.

2. Az egyházmegyei hatóság jóváhagyásának leérkezte után, az érkezés napjától (mely az egyházmegyei hatóság levélborítékára nyomott postai bélyegzéssel igazolandó) számított 8 napon belül a haszonbéri szerződés az illetékes m. kir. adóhivatalnál az első példány szabályszerű felbélyegzettségének a második és harmadik példányon való igazolása végett bemutatandó.

3. E minta tartalmazza az általános szabályt. Ebből azonban az egyes konkrét esetekben kihagyhatók azon pontok, melyek alkalmazást nem találhatnak, mint például a 9—11. pontok oly esetben, midőn a haszonbérbe adandó birtokon épületek nincsenek.

4. Három példányban állítandó ki a szerződés, mert egy példány az egyházmegyei hatóságnál fog őriztetni, a másik két példány pedig a szerződő feleket illeti meg.

D) Pénztár- és Számadásvizsgálási jegyzőkönyvi minta.

Jegyzőkönyv,

mely felvétel a plébánia vagyongazdálkodásáról
..... évre szerkesztett templom- és alapítványi számadások- és a plébániai pénztárnak 18 évi hó n eszközölt helyszíni megvizsgálásáról.

J e l e n v o l t a k :

A plébániai vagyont illető szabályzat és utasítás 111—117. §§-ai értelmében a számadások és pénztár tüzetesen megvizsgáltatván, a vizsgálat folyamán észlelték a következőkben jegyeztetnek meg. És pedig *általában véve*:

1. Van-e a plébániának pénzsze-
krénye?

2. El van-e ez legalább két zár-
ral látva?

3. A kulcsok külön kézben van-
nak-e?

4. Van-e a plébániának kellő
számban templomgondnoka?

5. Nincsen-e a templomgondnok
jogai gyakorlásában és kötelességei
teljesítésében a plébános által korlá-
tolva, vagy épen akadályozva?

6. Nála van-e a pénzsze-
krény egyik kulcsa?

7. Megvan-e kezeinél a plébániai

vagyongazdálkodási szabályzat §§-ait tar-
talmazó könyvecske?

8. Vezeti-e a templomgondnok az
„alapítványi gondnoki naplót”?

9. Nem tétel-e a számadási év
folyamán olyan alapítvány, mely az
alapítványi gondnoki naplóba beve-
zetve nincsen?

10. A számadási év folyamán tett
és jóváhagyott alapítványok a sek-
restyében kifüggesztett táblás kimu-
tatásba be vannak-e vezetve?

11. Ugyisintén a hitközségi kép-
viselet üléseinek jegyzőkönyvébe?

12. Az alapító levél átvan-e írva

egész terjedelmében a plébániabeli alapítványok jegyzőkönyvébe?

13. Az alapító levelek egy-egy példánya kézbesítve lett-e az alapítóknak, illetve örököseiknek?

14. Ki vannak-e a plébániai hívek kellőképp oktatta arra nézve, miképen kell az alapítványok tétele körül eljárni?

15. Az újonnan beszerzetteként szereplő tárgyak meg vannak-e és be vannak-e ezek, valamint egyéb változások az illető leltárakba vezetve?

16. A változások beállta kellőképp indokolva van-e?

17. Elég tétetett-e az alapítványi kötelezettségeknek?

18. Ki lettek-e elégitve az osztályrészesek?

19. Fordítottak-e kiadások a kitüntetett célra?

20. A „pécsegyházmegyei alapítványi hivatal”-nál elhelyezettekül szereplő tőkék- és értékpapirokról megvannak-e a hivatalos elismervények?

21. A magánosoknál elhelyezettekül szereplő tőkékről megvannak-e

a törvényes kellékeknek megfelelő kötelezvények?

22. Vannak-e ezek a vagyonkezelési szabályzat 50. §-ában rendelt óvatosságok betartása mellett telekkönyvileg biztosítva?

23. Vannak-e magánosoknál még elhelyezve alapítványi tőkék?

24. A magánosoknál eddig elhelyezve volt alapítványi tőkék fel lettek-e mondva?

25. Vannak-e kellő biztosíték nélkül magánosoknál elhelyezve templomtőkék?

26. A kellő biztosíték nélkül magánosoknál künnlevő templompénzek fel lettek-e mondva?

27. Ennek folytán történt-e tőke-vissza fizetés?

28. Lettek-e a helyben lakó magánadósok a plébániai pénztár vizsgálásához megidézve?

29. Beismerték-e a kötlevelőkbeli tőketartozás valódiságát?

30. Szereztetett-e meggyőződés a távollakó magánadósok kötlevelébeli tartozásaik egészben vagy részben való valódisága iránt?

31. Az alapítólevelek kellő helyen meg vannak-e őrizve?

Külön észrevételek:

Kelt

(Aláírások.)

Jegyzet: Az 1—31-ig felsorolt kérdésekre a válasz „igen” vagy „nem (nincs)” beírása által történjék.

Az ezen kérdések valamelyikére nézve felmerülő hosszabb megjegyzés, felvilágosítás és bármely más észrevétel a „Külön észrevételek”-ben hozandó fel.

A jelen jegyzőkönyv a számvizsgáló bizottság összes tagjai által aláírandó és a számadási példányokkal, valamint ezek mellékleteivel az egyházmegyei számvevőségnek (a pécsegyházmegyei alapítványi hivatalba) küldendő.

E) Templomszámadási minta.

Pécsi egyházmegye.

N.-i alesperesi kerület.

N-i plébánia.

N-i templom számadása

1893. évről.

Tétel szám.	I. M é r l e g.	Tőkében		Kamat- és járandóságban	
		frt.	kr.	frt.	kr.
	A) V a g y o n.				
1	1892. évi maradvány	3900	—	15	40
2	Farkas József ajándéka	20	—	—	—
3	Végh Ilona végrendeleti hagyománya	80	—	—	—
4	Tőkésített a jövedelmekből	200	—	—	—
5	Kamatok és egyéb jövedelmek a II/11. rovat szerint	—	—	840	24
	Összesen	4200	—	855	64
	Levonva a kiadásokat	360	—	652	95
	Marad 1893. évre	3840	—	202	69
	Hátralék	—	—	3	—
	Összesen	3840	—	205	69
	B) P é n z t á r.				
1	1892. évi pénztári maradvány	—	—	15	40
2	A fent 2, 3. tsz. a. jelzett adományokból	100	—	—	—
3	Tőkebevételek a II/5. rovat szerint	360	—	—	—
4	Kamatok és egyéb jövedelmekből II/11. rovat szerint	—	—	840	24
	Bevétel	460	—	855	64
5	Az adományokból tőkésített az alapítványi főpénztárban	100	—	—	—
6	Templomi épület javításra elhasználtatott	360	—	—	—
7	A kiadási rész szerint kiadatott	—	—	652	95
	Kiadás	460	—	652	95
	Pénztári maradvány	—	—	202	69

II. Gyümölcsöző tőkék, bevételek és járulékok kezelése.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Tétel szám	Az adós neve; a pénz tár, melynél a tőke gyümölcsözőleg elhelyeztetett; egyéb evételek.	Mikor kölcsönözött, vagy helyezett el a tőke; van-e telekkönyvileg biztosítva, mikor fizettetett vissza? Egyéb észrevételek	Gyümölcsöző tőkében			Kamatláb.	Kamatok- és egyéb járulékokban				
			tartozás	lerovás	marad az év végén		m. é. hátralék	f. é. járandóság	Összesen	lerovás	hátralék az év végén
			frt. kr.	frt. kr.	frt. kr.		frt. kr.	frt. kr.	frt. kr.	frt. kr.	frt. kr.
1	165179. sz. egyesített államadóssági szelvényes, ezüst kötvény. Az alapítványi főpénztárban kezelve . . .	1892. okt. 7-én 589. sz.	100	—	100	4 ² / ₁₀	—	4 18	4 18	4 18	—
2	2968. sz. magyar 4 ⁰ / ₁₀ -os, vinculált, 2000 kor. n. é. koronajáradék kötvény. A pécsmegyházmegyei alapítványi hivatal letéti pénztárában őriztetik	1893. ápril. 5-én 209. sz.	1000	—	1000	4	—	40	40	40	—
3	Üveges Mátyás	1876. január 1-én, az i 269. sz. tjk. 2676. sz. a. bekebl.	100	—	100	6	3	6	9	6	3
4	Keller Antal	1877. február 5-én nincs bekeblezve, visszafiz. 1893. febr. 1. felmondattott 1894. márc. 1-ére	50	10	40	6	—	2 45	2 45	2 45	—
5	Alapítványi főpénztár .	1892. év végén visszafizetve	2650	—	—	—	—	—	—	—	—
		1893. július 1-én	—	350	2300	5 ¹ / ₂	—	136 12	136 12	136 12	—
6	dtto	1893. novemb. 1-én folyó jövedelmekből	200	—	200	"	—	1 36	1 36	1 36	—
		Farkas és Végh adományából	100	—	100	"	—	—	—	—	—
7	Varga István	5 kat. hold templomföldet bir bérbe. 1892. évi szeptember 5-én kelt szerződés szerint. 20 frt bérleti biztosítéka az alap. hivatal letéti pénztárában 126/892. tsz. a. őriztetik.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Évi bér 81 frt 80 kr.	—	—	—	—	—	81 80	81 80	81 80	—
8	8 kat. hold föld házilag kezelve. A község ingyen munkálja a földet	20 mm. buza à 6.60 90 zsák kukorica à 1.— 5 mm. zab à 4.50 Buzaszalmaért . . . Zabszalmaért Polyváért Ucsuért összesen	—	—	—	—	—	132 90 22 50 10 3 2 2	—	—	—
		—	—	—	—	—	—	—	261 50	261 50	—
		Áttétel	4200	360	3840	—	3	533 41	536 41	533 41	3

II. Gyümölcsöző tőkék, bevételek és járulékok kezelése.

1	2	3	4		5		6		7	8	9	10		11	12				
Tétel szám	Az adós neve; a pénztár, melynél a tőke gyümölcsözőleg elhelyeztetett; egyéb bevételek.	Mikor kölcsönöztetett, vagy helyeztetett el a tőke; van-e telekkönyvileg biztosítva, mikor fizettetett vissza? Egyéb észrevételek	Gyümölcsöző tőkében						Kamatláb.	Kamatok- és egyéb járulékokban									
			tartozás		lerovás		marad az év végén			m. é. hátralék		f. é. járandóság		Összesen		lerovás		hátralék az év végén	
			frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
		Áthozat	4200	—	360	—	3840	—	—	3	—	533	41	536	41	533	41	3	—
9	Szőllőbirtok . . .	Eladatott 224 lit. bor à 10 kr.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	40	22	40	22	40	—	—
10	Temetői füért befolyt		—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10	—	10	—	—	—
11	Kaszálóért befolyt .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10	—	10	—	—	—
12	Borbás-féle 40 frt olaj-alapítvány után .		—	—	—	—	—	—	5 1/2	—	—	2	20	2	20	2	20	—	—
13	A hcg. Esterházy kegyur által, a templom fentartására rendelt földek ingyenes munkálásának értéke . .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	—	45	—	45	—	—	—
14	Alapítványi misék után		—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	73	1	73	1	73	—	—
15	Kézi misék dijaiból .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	1	50	1	50	—	—
16	Temetésekből . . .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9	—	9	—	—	—
17	Harangozásért . . .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	25	—	25	—	—	—
18	Perselypénz . . .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	180	—	180	—	180	—	—	—
		Összesen	4200	—	360	—	3840	—	—	3	—	840	24	843	24	840	24	3	—

Terményszámadás

	M. évi maradék	F. é. termés	Összesen	Eladás és vetés	Maradt
Buza mmázsa	10	22	32	20 + 2	10
Rozs „	5	—	5	1	4
Zab „	—	5	5	5	—
Kukoricza (csutás) . zsák	10	100	110	90 + 3	17
Bor liter	310	200	510	224	286

III. Folyó évi kiadások.

Tétel szám	13	14	15		16	
			Tőkében		Jövedelmekből a folyó szükségletekre	
			frt	kr.	frt	kr.
		T á r g y				
1/1		Templom-gondnok 1893. évi tiszteletdíja	—	—	50	—
2/1		Harangozó 1893. évi fizetése	—	—	25	—
3/1		Esperes tiszteletdíja 1893. évre	—	—	3	15
4		Állami, megyei és községi adók	—	—	44	20
5		Egyenérték-illeték	—	—	7	10
6		Tűzkár elleni biztosítás 1893. évre	—	—	10	40
7/1		Tanítónak ostyasütésért	—	—	6	—
8/1		Szt. olaj hozónak	—	—	1	—
9		Péterfillér 1893. évre	—	—	2	—
10/1		Miseborra	—	—	10	—
11/1		Templomi fehérművek mosásáért	—	—	10	—
12/2		Két kehely aranyozásáért. 38/893. sz. esperesi engedéllyel	—	—	26	—
13/2		Egy pluvialeért, 3416/893. sz. püspöki engedéllyel	—	—	60	—
14/8		Mesterembereknek számlák szerint	—	—	38	07
15/9		Gyertya, olaj, tömjén, lámpabél és szénért	—	—	58	33
16/1		Szőlőmunkáltatásért jegyzék szerint	—	—	101	70
17/2		Templom- s toronytető javításért 1415/893. sz. püspöki engedéllyel	200	—	—	—
18/1		Kőműves munkákért	160	—	—	—
19		Az alapítványi főpénztárban tőkésített pénzfölösleg	—	—	200	—
		<u>32 drb melléklet.</u>	<u>Összesen</u>	<u>360</u>	<u>—</u>	<u>652 95</u>

1893. december 31-én.

N. N. s. k. plébános.

(P. H.)

N. N. s. k. templomgondnok.

Jelen számadás az alulírott számvizsgáló-bizottság által megvizsgálatván, helyesnek és a pénztár állapota azzal egyezőnek találtatott.

Kelt 1894. február 19-én.

N. N. s. k. hitközségi képviselő.
N. N. s. k. hitközségi képviselő.

N. N. s. k. esperes.
N. N. s. k. kegyur.

F) Alapítványi számadási minta.

Pécsi egyházmegye.

N.-i alesperesi kerület.

N.-i plébánia.

Alapítványi számadás

1893. évről.

1	2	3	4	5	6		7		8
Folyó szám	Mikor tétetett az alapítvány?	A püspöki helyben-hagyás keltje, száma.	Az alapító neve.	Mily célra tétetett az alapítvány?	Alapítványi				Az adós vezeték- és keresztnéve a pénztár, hol a tőke vagy tőkésített kamat gyümölcsözőleg elhelyezte ett.
					törzstőke		tőkésített kamat		
					frt	kr.	frt	kr.	
I. Csoport.									
1	1815	1839. szept. 27. 961.	Csom József	Egy énekes misére	52	50	—	—	Alapítványi főpénztár. Varga János
2	1840	1840. decz. 26. 2411.	Kovács György	Egy énekes liberás gyászmisére	63	—	—	—	Alapítványi főpénztár
3	1845	1845. okt. 23. 2137.	Illés Ádám	Egy énekes misére	42	—	—	—	A plébános használatára 1859. február hó 5-én vététt fél kat. hold kert, mely az alapítványok tulajdonánál van telekkönyvileg bekebelezve.
4	1855	1855. nov. 30. 2296.	Virág Mihály	Egy énekes liberás gyászmisére	100	—	—	—	
5	1858	1858. nov. 21. 2366.	Patacsi Ilona	Egy csendes misére	21	—	—	—	
6	1859	1859. decz. 17. 1320.	Vas Ferencz	Két énekes, liberás gyászmisére	200	—	—	—	Államkinestár. Egy drb. 1870. ápril 1-én kelt 2618. sz. egyesített vinculált államadósság kötvény.
7	1860	1864. márcz. 5. 731.	Král József	A plébánia szegényei és árvái javára	2000	—	—	—	Alapítványi főpénztár.
8	1860	1861. jan. 18. 318.	Pap Mihály	Az i r. k. iskola tanulóinak jutalmazása	50	—	—	—	Ugyanaz.
9	1861	1862. jan. 7. 35.	Gr. Apponyi György	Az i r. k. iskola nagyobb szükségleteinek fedezésére két kat. hold szántóföld becsértéke	400	—	—	—	A tulajdonjog az alapítvány javára telekkönyvileg bejegyezve. Bérlo: Varga Pál. 20 fr biztosítéka az egyházm. alapítványi hivatal letét pénztárában ^{318/} 882. sz. a.
10	"	"	"	Tkamat	—	—	218	36	Tóth Ignác.
									Alapítványi főpénztár.
Áttétel					2928	50	218	36	

9	10		11		12		13	14		15		16		17		18		19	20	
Mikor adatott kölcsön vagy helyezett el a tőke vagy tőkésített kamat? Van-e telekkönyvileg bekebelezve? Mikor fizetett vissza a tőke? Egyéb megjegyzések	Tőkében						Kamatláb	Kamatokban								Az alapítvány bevételei és kiadásai	Összeg			
	tartozás		lerovás		marad az év végén			m. évi hátralék		f. évi járandóság		Összesen		lerovás					hátralék az év végén	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.				frt	kr.
1839. novemb. 12.	52	50	—	—	52	50	5 1/2	—	—	289	—	289	—	289	—	—	—	Templomnak . . .	—	25
1890. január 1-én.	63	—	63	—	—	—	6	189	—	158	—	347	—	347	—	—	—	Kántornak és dékán-	—	49
Azi 253. sz. tjk. 1546. sz. visszafiz.																		nak . . .	2	13
1893. jun. 1-én.																		Plebánosnak . . .	—	—
1893. június 30-án.	63	—	—	—	63	—	5 1/2	—	—	173	—	173	—	173	—	—	—	BEVÉTEL: 11. rovat szer.	63	—
Azi 218. sz. tjk-ben 5 sor, 2516. hrsz. a. bejegyzett föld kat. hold kert becsértéke	163	—	—	—	163	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17. " " "	5	20
																		KIADÁS:	68	20
																		Alapítv. főpénztárba	63	—
																		Templomnak . . .	—	35
																		Kántornak . . .	—	90
																		Plebánosnak . . .	3	95
																			88	20
																		A jövedelemből kap a templom . . .	—	23
																		Kántor és dékán . .	—	65
																		A templom . . .	—	30
																		Kántor és dékán . .	—	49
A Pécsegyszékhelyi alaptörvényi hivatali letéti pénztárban	200	—	—	—	200	—	4 2/10	—	—	840	—	840	—	840	—	—	—	A templomnak . . .	—	60
1886. októb. 25-én kelt 263. sz. elismervény szerint																		A kántor- és dékán-	—	92
1864. márczius 25.	1500	—	—	—	—	—												A plebánosnak . . .	6	88
1879. december 17.	500	—	—	—	2000	—	5 1/2	—	—	110	—	110	—	110	—	—	—			
1863. április 28-án.	50	—	—	—	50	—	5 1/2	—	—	275	—	275	—	275	—	—	—	A templomgondnok je-lentésében kiosztatott	110	—
Azi 119. sz. tjk-ben 1 sor-, 128. hrsz. a. a tulajdoni jog bejegyezve 2 kat. hold föld becsértéke	400	—	—	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bevétel a 17-ik rovat szerint . . .	2	75
Bérleti szerződés 6 évre.							Évi bér	20	—	40	—	60	—	50	—	10	—	Jutalomkönyvekre ki-adatott számla szerint	2	60
1892. augusztus 1-én.	—	—	—	—	—	—	40 frt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Maradvány	—	15
1887. auguszt. 1-én.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bevétel: Mult évi maradvány . . .	2	85
Azi 5. sz. tjk. 28/887. sz. visszafiz.																		11. rovat szerint . .	60	—
1893. októb. 1.	120	—	60	—	60	—	6	—	—	780	—	780	—	780	—	—	—	17. " " "	62	08
1889. decz. 31-én	68	36	—	—	68	36	5 1/2	—	—	376	—	376	—	376	—	—	—	Összesen	124	93
1893. október 3-án	60	—	—	—	60	—	—	—	—	52	—	52	—	52	—	—	—	Kiadás: a csatolt 2 db. számla szerint	15	07
1893. decz. 3-án	30	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Adókra	10	—
																		Alapítványi főpénztár-ba tételek . . .	90	—
																		Összesen	115	07
																		Maradvány	9	86

1	2	3	4	5	6		7	8	
Folyó szám	Mikor tétetett az alapítvány?	A püspöki helyben-hagyás keltje, száma	Az alapító neve	Mily célra tétetett az alapítvány?	Alapítványi		tőkésített kamat	Az adós vezeték- és keresztnéve; a pénztár, hol a tőke vagy tőkésített kamat gyümölcsözőleg elhelyeztetett	
					törzstőke				
					frt	kr.	frt	kr.	
				Áthozat	2928	50	218	36	
11	1863	1863. decz. 7. 3562.	Róm. kath. kántor-tanítói javadalom	A javadalmi földbirtokból a vasut által kisajátított földterületért fizetett összeg	80	—	—	—	Alapítványi főpénztár.
12	1864	1864. február 1. 89.	Herczeg Esterházy Miklós kegyur	A plébánia-templom fenntartására 5 kat. hold szántóföld becsértéke A földek megmunkálását a község a templom javára ingyen teljesíti.	1250	—	—	—	Házilag kezeltetik.
13	1864	1864. febr. 1. 89.	"	Ugyanazon célra.	—	—	1122	40	Alapítványi főpénztár.
14	1870	1870. okt. 3. 1896.	Barbás János	Öröklámpa olajára.	40	—	—	—	Alapítványi főpénztár.
15	1871	1871. febr. 5. 99.	Tamás Verona	Egy énekes misére.	42	—	—	—	Ugyanaz.
16	1871	1871. márc. 5. 273.	Varga István plébános	Fundus instructus a plébános használatára.	150	—	—	—	Az időszerinti plébános.
17	1871	1871. okt. 7. 2619.	i község	A plébániai javadalmi birtok ingyenes munkálásának váltsága.	—	—	—	—	i község.
18	1892	—	Plébánia	Negyedévi italméresi jog kártalanítása.	200	—	—	—	Államkincstár.
19	1893	1893. január 11. 25.	Imre János	Énekes misére.	42	—	—	—	Alapítványi főpénztár.
20	—	—	Plébániai tized (se-decima) járadék	A plébános javadalma-zására.	—	—	—	—	Földtehermentesítési pénz-alap.
Összesen					4732	50	1340	76	= 6073 frt 26 kr.
Ebből: Az alapítványi főpénztárban					2369	50	1280	76	
" hivatali letéti pénztárában					400	—	—	—	
Magánosoknak kölcsönadva					—	—	60	—	
Plébánosnál					150	—	—	—	
Ingatlanokban					1813	—	—	—	
Összesen mft					4732	50	1340	76	

[illegible]

1 Folyó szám	2 Mikor tétetett az alapítvány?	3 A püspöki helyben-hagyás keltje, száma	4 Az alapító neve	5 Mely célra tétetett az alapítvány?	6 Alapítványi		7 tőkésített kamat	8 Az adós vezeté- és keresztneve a pénztár, hol a tőke vagy tőkésített kamat gyümölcsözőleg elhelyeztetett
					törzstőke			
					frt	kr.	frt	kr.
II. Csoport.								
1	1885.	1885. aug. 1. 1890.	Klivényi Jakab	...i plébánia templom építésére	1000	—	—	Alapítványi főpénztár.
2	"	1885. szept. 7. 1915.	Ugyanaz.	dtto	10000	—	—	dtto
3	1891.	1891. junius 15. 1260.	Váry József.	dtto	500	—	—	dtto
4	—	—	—	dtto	—	—	6970 94	dtto
					11500	—	6970 94	— 18470 frt 94 kr.
5	—	—	Harang-alap.	A templom harangjainak fentartására a folyó jövedelmekből gyűjtve	—	—	1519 22	Bóta János Gálos Mihály Varga István Papp Géza Alapítványi főpénztár Ugyanaz
6	1892.	1892. május 31. 501.	Biró József.	Egy énekes liberás gyászmisére. A kamatok addig tőkésítendők, míg az összeg a 63 frtot eléri.	50	—	419	Alapítványi főpénztár
					50	—	419	
				Főösszeg	11550	—	8494 35	— 20.044 frt 35 kr.
				Ebből: Az alapítványi főpénztárban	11550	—	8219 13	
				Magánosoknak kölcsönadva	—	—	275 22	
				Összesen	11550	—	8494 35	

9	10						11	12	13	14						15	16	17	18	19						20	
Mikor adatott kölcsön vagy helyezettett el a tőke vagy tőkésített kamat? Van-e telekkönyvileg bekebelezve? Mikor fizetett vissza a tőke? Egyéb megjegyzések	T ő k é b e n						Kamatláb	K a m a t o k b a n						Az alapítvány bevételei és kiadásai						Összeg							
	tartozás		lerovás		marad az év végén			m. évi hátralék		f. évi járandóság		Összesen		lerovás		hátralék az év végén											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.							frt	kr.		
1886. november 21.	1000	—	—	—	1000	—	5 ¹ / ₂	—	—	55	—	55	—	55	—	—	—	Bevétel : a 17-ik rovat szerint						962	94		
1886. deczember 1.	10000	—	—	—	10000	—	"	—	—	550	—	550	—	550	—	—	—	Kiadás : Tőkésített az alapítványi főpénztárban						962	94		
1892. június 15.	500	—	—	—	500	—	"	—	—	27 50	—	27 50	—	27 50	—	—	—	Maradvány						—	—		
1892. deczemb. 31-ig	6008	—	—	—	6008	—	"	—	—	330 44	—	330 44	—	330 44	—	—	—										
1893. deczemb. 31-én	962 94	—	—	—	962 94	—	"	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—										
	—	—	—	—	18470 94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	962 94	—										
1873. január 8-án. Az —i 216. sz. tjk. 1549. sz.	133 22	—	—	—	133 22	—	7	9 32	9 32	18 64	—	18 64	—	18 64	—	—	—	Bevétel : M. é. maradvány						49	70		
1878. márcz. 10-én. Az —i 318. sz. tjk. 1627. sz.	82	—	—	—	82	—	"	—	—	5 74	—	5 74	—	5 74	—	—	—	11. rovat szerint						100	—		
1888. decz. 31-én. Az —i 61. sz. tjk. ^{1001/89. sz.} visszafiz. 1893. nov. 30.	100	—	100	—	—	—	"	7	—	7	—	14	—	14	—	—	—	17. rovat szerint						82	38		
1890. április 11-én. Az —i 5. sz. tjk. ^{1617/1890. sz.}	60	—	—	—	60	—	"	—	—	4 20	—	4 20	—	—	—	4 20	—	Harangozásból						236	50		
1892. deczemb. 31-ig összesen	800	—	—	—	800	—	5 ¹ / ₂	—	—	44	—	44	—	44	—	—	—	Összesen						468	58		
1893. deczemb. 15-én	400	—	—	—	—	—	"	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—										
1893. deczemb. 31-én	44	—	—	—	444	—	"	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—										
	—	—	—	—	1519 22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	82 38	—										
1892. június 1-én.	50	—	—	—	50	—	"	—	—	2 75	—	2 75	—	2 75	—	—	—	Bevétel: a 17. rovat szerint						2	82		
1892. deczemb. 31-ig	1 37	—	—	—	1 37	—	"	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kiadás : Tőkésítte- tett az alapítványi fő- pénztárban						2	82		
1893. deczemb. 31-én	2 82	—	—	—	2 82	—	"	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Maradvány						—	—		
	—	—	—	—	54 19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 82	—										
	—	—	—	—	2044 35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—										

1	2	3	4	5	6		7	8
Folyó szám	Mikor tétetett az alapítvány?	A püspöki helyben-hagyás keltje, száma.	Az alapító neve.	Mily célra tétetett az alapítvány?	Alapítványi		tőkési-tett kamat	Az adós vezeték- és keresztnéve ; a pénztár, hol a tőke vagy tőkésített kamat gyümölcsözőleg elhelyeztetett.
					törzstőke			
					frt.	kr.	frt.	kr.
III. Csoport.								
1	1849.	1850. febr. 24. 357.	Éles József	Azi hegyen állított kőkeresztre	10	50	—	Alapítványi főpénztár.
2	1850.	1850. nov. 24. 1855.	Jakab Imre	Egy kőkeresztre	10	50	—	dtto
3	1866.	1866. szept. 17. 1653.	Bóra József	Egy Mária-szobor. Kápolna fentartására.	20	—	—	dtto
4	1867.	1867. május 13. 1064.	Simon János	Atemplomban elhelyezett szt. Vince képre.	10	—	—	dtto
5	1868.	1868. febr. 7. 1250.	Kaŕi György	Azi kalvária-statiók fentartására.	25	—	—	dtto
6	1869.	1869. febr. 7. 591.	Balog János	Szt.-Háromság szoborra.	50	—	—	dtto
7	1870.	1870. márc. 4. 629.	Papp Imre	Nep. szt. János szoborra.	21	—	—	dtto
8	—	—	—	Fentiek fentartására	—	—	229 63	dtto
				Összesen	147	—	229 63	= 376 frt 63 kr.

Ebből: Az alapítványi főpénztárban 147 — 229 63
Magánosoknak kölcsön adva — — —

Összesen mft. 147 — 229 63

ÖSSZESÍTÉS.

I. csoport	4732	50	1340	76
II. „	11550	—	8494	35
III. „	147	—	229	63
Összesen	16429	50	10064	74

Ebből: Az alapítványi főpénztárban	I. csoportból	2369	50	1280	76
	II. „	11550	—	8219	13
	III. „	147	—	229	63
	Összesen	14066	50	9729	52

Magánosoknak kölcsön adva	I. csoportból	—	—	60	—
	II. „	—	—	275	22
	Összesen	—	—	335	22

A Pécs-egyházmegyei alapítványi hivatal letéti pénztárában	I. csoportból	400	—	—	—
Ingatlanokban I. csoportból		1813	—	—	—
	Összesen	1813	—	—	—
Plébánosnál I. csoportból		150	—	—	—
	Összesen mft.	16429	50	10064	74

1893. december 31-én.

(P.H.)

N. N. plébános.

N. N. templomgondnok.

9	10						11	12	13	14						15	16	17	18	19		20			
Mikor adatott kölcsön vagy helyeztetett el a tőke vagy tőkésített kamat? Van-e telekkönyvileg bekekelezve? Mikor fizettetett vissza a tőke?	Tőkében						Kamatláb	Kamatokban						m. évi hátralék	f. évi járandóság	Összesen	lerovás	hátralék az év végén	Az alapítvány bevételei és kiadásai	Összeg					
	tartozás		lerovás		marad az év végén			m. évi hátralék		f. évi járandóság		Összesen								lerovás		hátralék az év végén		frt	kr.
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.							frt	kr.	frt	kr.		
Egyéb megjegyzések	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	Kamatláb	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.				
1850. nov. 17.	10	50	—	—	10	50	5 ¹ / ₂	—	—	—	58	—	58	—	58	—	—	—	—	—	—				
1850. dec. 7.	10	50	—	—	10	50	"	—	—	—	58	—	58	—	58	—	—	—	—	—	—				
1866. október 1.	20	—	—	—	20	—	"	—	—	1	10	—	110	—	110	—	110	—	—	—	—				
1867. decemb. 5.	10	—	—	—	10	—	"	—	—	—	55	—	55	—	55	—	55	—	—	—	—				
1869. január 7.	25	—	—	—	25	—	"	—	—	1	37	—	137	—	137	—	137	—	—	—	—				
1891. február 15.	50	—	—	—	50	—	"	—	—	2	75	—	275	—	275	—	275	—	—	—	—				
1892. novemb. 5.	21	—	—	—	21	—	"	—	—	1	15	—	115	—	115	—	115	—	—	—	—				
1892. decemb. 31-ig	260	—	50	—	210	—	"	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Kiv. 1893. jan. 3-án	—	—	—	—	—	—	"	—	—	—	—	—	11 55	—	11 55	—	11 55	—	—	—	—				
1893. decemb. 31-én	19 63	—	—	—	19 63	—	"	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	426 63	50	—	—	376 63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19 63	—	—	—	—				

Jelen számadás az alulirott számvizsgáló bizottság által megvizsgáltván, helyesnek és a pénztár állapota azzal egyezőnek találtatott.
Kelt, 1894. február 19-én.

N. N. s. k. hitközségi képviselő.
N. N. s. k. hitközségi képviselő.

N. N. s. k. esperes.
N. N. s. k. kegyur.